İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ UYGULAMA GAZETESİ

1 Temmuz 2011 - 1 Ağustos, Sayı:04

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ DÜNYA YÜKSEK ÖĞRETİM POLİTİKALARINI BELİRLİYOR!

Haber Merkezi

2

"ÇAĞDAŞ DEMOKRASİLERDE MUHTARLARIN ROLÜ VE ÖNEMİ" KONFERANSI

Haber Merkezi

4

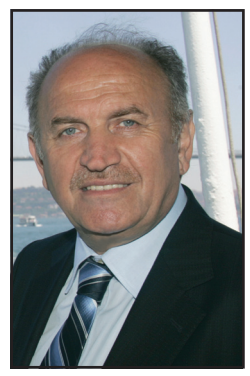

YOLUNA GİREN İSTANBUL

Mutlu Bozdağ
İstanbul (A.A.)

15

VASIFLI TÜRK GÖÇMENLER ALMANYA'DAN AYRILIYOR

Kirsten Grieshaber

17

YENİ DÜNYA'NIN İDARESİ, EKMEĞİN KONTROLÜYLE SAĞLANACAK.

Elisabeth Rosenthal

23

AYDIN

ÇİN'İN LİDER KADROSU KENDİ HALKINDAN KORKUYOR

Wieland Wagner

Çinli liderler, güçlerini meşrulaştırmak üzere kullandıkları ekonomik mucizenin tehlikede olduğunu herkesten daha iyi biliyorlar. Örneğin, eyalet yetkilileri, giderek daha fazla arazi satarak ve bu süreçte halk arasına nifak tohumları ekerek, gayrimenkul patlamasını körüklüyorlar. Arazilerine zorla el konulmasını protesto eden çiftçiler, polis memurları ve hükümet eşkiyaları tarafından tartaklanıyorlar ve hatta herhangi bir şekilde suçlanmaksızın "kara delik" denen cezaevlerine kapatılıyorlar. Tüm bu risklere karşın, binlerce Çinli yurttaşın komünist mercilere karşı isyanı yıldan yıla şiddetleniyor ve bu protestolar, genellikle kronik düzeye ulaşmış aynı ihlallere karşı yapılıyor: yolsuzluk, arazilere zorla el konulması, çevre kirliliği ve düşük ücretler...

Her şey kıpkırmızı... Halılardan tutun da sandalyelere, bayraklara dek... Adamakıllı kararlı bir düzen içinde, Çin Devlet Başkanı ve Komünist Parti Genel Sekreteri Hu Jintao ve Çin'in lider kadrosundaki diğer üyeler, Parlamento Binası'na doğru ilerliyorlar; bir yandan da askeri bir bando edasıyla birbirlerini coşkuyla alkışlıyorlar. Tibetliler ve Uygurlular gibi ulusal azınlıkların parlak renkli kıyafetleri, zorunlu bir etnik "ara fasıl" olarak bu sahneye dahil edilmiş.

İlk bakışta, her şey her yıl mutat olduğu üzere ilerlemekteydi. Özellikle de Ulusal Halk Kongresi'nin –yani Pekin'in göstermelik parlamentosunun- toplanıp Çin komünistlerinin başarılarını kutladıkları anda... Ancak, bu kez bir şeyler farklı gibiydi. Sanki beklenmedik bir misafir, o yapay uyum şovunu bozuyordu. İsmi tam olarak zikredilemese de, bu kişi herkesi bir anda sinirlendiriyordu.

Sadece Zihinlerde Var

Sabırsızlık içinde bekleyen ülkenin hayaline "Yasemin Devrimi" adı veriliyor. İnternet üzerindeki aktivistler, bu ismi seçerken, aynı isimdeki Tunus devriminden esinlenmişler. Yasemin Devrimi, daha fazla ifade özgürlüğü talebinde bulunmak üzere yollara dökülen Çinlilerin yapmayı planladıkları bir dizi gösteriyi ifade ediyor. Bununla birlikte, bu zamana değin, söz konusu ayaklanmalar, sadece ülkenin liderlerinin sinirli zihinlerinde var olageldi. Kuzey Afrika gibi uzak bir noktadaki halk ayaklanmalarının tetiklemesiyle birlikte özgürlüğe karşı duyulan bu büyülenme, 1,3 milyar Çinli'de benzeri bir yansımayı bulamadı. Bunun da nedeni; ekonomik başarıların sonucunda şekillenen Çin'in geleceğe dair bakış açısıyla Arap diktatörlerinin çoğunun karşısında duran tebaanın umutsuzluğu arasında oldukça büyük bir fark olması...

Bununla birlikte, bu durum, Çinli parti liderlerinin aslında çoktan alaşağı edilmiş Arap otokratların kaderleriyle ne denli ilgili oldukları hakkında çok fazla şey söylüyor. Keza, söz konusu liderler, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Pekin'de 2008 Yaz Olimpiyatları'ndan beri yaşamadığı boyutta kitlesel bir güvenlik operasyonunun da yardımıyla kendi halkı üzerindeki denetimlerini artırmış bulunuyor.

Orta Doğu'daki ayaklanma ortamına karşı Komünist Parti lideri Hu, şubat ayında eyaletlerdeki ve ordudaki üst düzey yetkilileri çağırdı. Başkan yardımcısı Xi Jinping de –ki kendisinin yakın zamanda Hu'nun yerine geçmesi bekleniyor- toplantıda bulunuyordu. Toplantının konusu ise; yetkili mercilerin sosyal çatışmayı nasıl önleyebilecekleri ve internet üzerinden kamuoyunu istenen şekilde nasıl yönlendirebilecekleriydi.

Toplantıda ilk aşamada şu sonuca varıldı: Kuzey Afrika'da gerçekleşen türde ayaklanmalar ve gösterilerin gerçekleşmesine izin verilmemelidir. İkinci aşamada ise, İnternet üzerinde "yasemin" benzeri sözcüklerin aratılması tamamen engellendi. Öyle ki, yasemin çiçeğinin tomurcuklanırken etrafa yaydığı güzel kokuyu öven bir halk ezgisi bile bu sansürün kurbanı oldu. Yetkili merciler, aynı zamanda 100'den fazla rejim muhalifini, avukatı ve aktivisti ev hapsine aldı.

Muhabirleri Yakalayana Kadar Peşlerini Bırakmıyorlar

Anlaşılan o ki, Çin gibi bir süpergüç, bir hayaleti yakalamaya çabalıyor. Birkaç haftasonudur polis Çin'in en büyük kentlerindeki alışveriş mekanlarını kordon altına aldı. Bunlar arasında Pekin'in sırf yayalara mahsus bölgesi olan Wangfujign de yer alıyordu ve buranın ismi de, internet üzerindeki kara listeye alındı en sonunda...

Ancak, korkulan protestocular yerine, sadece bolca polis ve sivil eşkiya ortaya çıktı ve yabancı muhabirlerin peşlerine düştü. Bazı polis memurları, beraberlerinde yetiştirilmiş bekçi köpekleriyle gelirken, diğerleri ise sokaklarda çöpçü kılığında gezindiler. Polis, aynı zamanda belli sürelerle mobil kablosuz ağların da kimi kısımlarını devre-dışı bıraktı. Bazı yabancı muhabirler –ki aralarında Almanya'nın ARD televizyon ağı ve Stern dergisinden muhabirler de bulunmaktaydı- saatlerce sorguya çekildiler. Bloomberg Haber Kanalı'ndan bir TV gazetecisi dövüldü hatta...

Çinli güvenlik güçleri, aynı zamanda Batı medyasının birkaç temsilcisini evlerinde rahatsız ettiler; gece vakti ziyaretleriyle "işbirliğinde bulunacak şekilde" hareket etmeleri doğrultusunda muhabirlerin gözlerini korkuttular. Diğer türlü, yıl sonunda çalışma izinlerinin yetkili mercilerce uzatılmayacağı yönünde tehditler savurdular.

Rejime göre, Batı medyası üzerindeki baskının artırılması, Çin'in sansür duvarında kalan birkaç boşluğun da kapanmasını sağlayacak; böylelikle kendisini dünyanın geri kalanından başarılı bir şekilde yalıtmış olacak. Twitter, Facebook ve Youtube ise, uzun süredir zaten engelli...

'Bilginin Yönetimini İyileştirmek'

Şimdilerde Pekin dizginleri daha sıkı ele almak istiyor. Başbakan Wen Jiabao'nun Ulusal Halklar Kongresi önünde sunduğu ilerleme raporuna bakılırsa, "hükümet, bilgi yönetimi ağlarını daha da iyileştirecek". Alınması planlanan tedbirler ise, kapsamlı bir güvenlik planının bir parçası...

Yazının devamı 5. Sayfada

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ'NDEN "V. KARİYER FUARI"

Haber Merkezi

Üniversitemizin Florya Yerleşkesinde V. Kariyer Fuarı gerçekleştirilmiştir. Çeşitli firmaların katılımlarıyla gerçekleşmiş olan kariyer fuarı, öğrencilerin sektörle buluşmasını sağlayarak iş dünyasını daha yakından tanımaları olanağını sunmaktadır. Bu olanaklarla, öğrencilerin iş ve staj başvurularını birinci elden muhataplarına iletebilmeleri sağlanmaktadır. Öğrenciler, yapılan Kariyer Fuarı etkinliği sayesinde önemsendiklerini hissetmekte, kendilerine ve üniversitelerine olan güvenlerinin pekiştirilmesi sağlanmaktadır. Mezun olduklarında yalnız olmadıklarınınve iş hayatına dahil olmaya başladıklarının farkındalığı yaratılmaktadır.

Kariyer Fuarı'na Katılan Firmalar:

Accor Hotels, Acıbadem Sağlık Grubu, Aegon Emeklilik Ve Hayat A.Ş., Aras Kargo, Avcılar Hospital, Bil Sanat Akademisi, Defacto, Delphı, Dentaş Ambalaj Ve Kâğıt San. A.Ş., Dentaworld Ağız Ve Diş Sağlığı Merkezi, Ent Tıp Merkezi, Fevzi Gandur Denizcilik A.Ş., Fiat Özkar Otomotiv, Flo Mağazacılık, Full Akaryakıt, Gözen Güvenlik Hizmetleri, Greenpeace, Honeywell Otomasyon Ve Kontrol Sistemleri, İst. Aydın Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi, İstanbul Kalkınma Ajansı, İstanbul Sigorta Acenteleri Derneği, İstanbul Göz Hastanesi, Koçak Gayrimenkul, Lanse Reklam, Tanıtım Ve Organizasyon, Orange Cruises, Redbull, Renault Maıs, Retürk, Schenker Arkas, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Uniisbul, Üniversite Kariyer, Uyum A.Ş., Yenibiriş

MEHMET TURGUT İLE SÖYLEŞİ

İstanbul Aydın Üniversitesi öğrencileri, yarattığı karakter ve hikayeler ile çalışan fotoğraf sanatçısı Mehmet TURGUT 'u ağırladı.

Haber Merkezi

Yoğun ilgi gösterilen söyleşi de fotoğraf Sanatçısı Mehmet TURGUT'la bir araya gelen öğrenciler kendisinden ve çalışmalarından bahseden Turgut' u ilgiyle takip etti. Mesleğe ilk başladığı yıllarda güzel çirkin, iyi kötü ayırmadan çekim yapan TURGUT daha sonraları hikâyelerine uygun yüzler bularak çekimlerine öyle sürdürdü. Fotoğraflarında genellikle Photoshop tekniği kullanan ünlü fotoğrafçı, Photoshop'u sevmediğini ve bu konuda kimseye hesap vermeyeceğini söyledi. Film projesinden de bahseden Mehmet TURGUT, bütçe bulması halinde film çekeceğini beyan etti.

Hayata dair her şeyden etkilendiğini ve yaptığı çalışmaların kendisini yansıttığını söyleyen Mehmet TURGUT öğrencilere şu soruyu sordu "haftanın kaç günü iyi uyanıyorsunuz? Ben uyanmadığım günleri anlatıyorum" dedi. Fotoğrafın aileden gelen bir süreçle başladığını, üç kuşak fotoğrafçı olduklarını ve Ankara'da başlayan hikâyesinin son üç yıldır İstanbul'da sürdüğünü söylerken, kendisini etkileyen her duygu ve durumu fotoğraf çekerek ifade ettiğini belirtti. Neden özellikle insanlarla çalıştığı, doğa ya da hayvan gibi obje ya da nesneleri kullanmadığı sorusuna da "insanlar o kadar çok ve birbirinden farklı ki onların duygularını ve düşüncelerini, beden dillerine ve mimiklerine nasıl yansıttıklarını göstermek istiyorum" dedi.

Özellikle son dönemde neden daha popüler olduğunu soran bir öğrenciye de, İstanbul'da yeni olmasının ve burada medyanın daha etkin olduğunu söyleyerek, daha önce tanınmamış yüzlerle çalıştığından bunun pek merak konusu olmadığını, şimdi ise tanınmış yüzlerle çalışmanın, tanınmasında önemli olduğunu vurguladı. Her ne kadar dijital fotoğraf tekniklerini kullanarak çalışmalarını ortaya çıkardığını söylese de, aslında üç kuşak fotoğrafçı olmanın onun için büyük bir avantaj olduğunu, geçmişten günümüze analog ya da dijital tüm teknikleri görmesinin ve kullanmış olmasının, bugün iyi bir fotoğrafçı olmasını sağladığını sözlerine ekledi. Çalışmalarında kendisini tekrar etmediğini söyleyen TURGUT, bu neden özellikle albüm kapaklarının fotoğraflanmasında sanatçıların kendisini tercih ettiğini, aynı kişilerle farklı temalarda yeni şeyler yaratmanın mümkün olduğunu söyledi. Söyleşinin sonunda İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İsmet Vildan ALPTEKİN'in elinden plaketini alan Mehmet TURGUT, kendisini böyle bir etkinliğe davet ettikleri için memnun olduğunu söyleyerek sözlerini tamamladı.

ROKETSAN EUROCOPTER İŞBİRLİĞİ

İstanbul (A.A)

Roketsan ile Eurocopter arasında 2,75 inç lazer güdümlü füzenin (Ciritt) Eurocopter'in EC 635 helikopter platformuna entegrasyonu konusunda işbirliği yapılmasına ilişkin protokol imzalandı.

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi'nde gerçekleşen, 10. Uluslararası Savunma Sanayi Fuarı (IDEF'11) kapsamında gerçekleştirilen imza töreninde konuşan roketsan genel müdürü Hüseyin Baysak, dünyanın en büyük helikopter üreticisi olan Eurocopter ile türünün tek örneği olan 2.75 inçlik lazer güdümlü füzeyi tasarlayarak üreten Roketsan'ın savunma pazarına yön veren bir çözüm sunmak üzere kabiliyetlerini birleştirerek bir program başlattığını söyledi.

Baysak, bu programla dost ülkelere yeni çözümler sunmak ve firmalar arasında ileriye dönük bir işbirliği imkanı geliştirilmesinin hedeflendiği söyledi.

Eurocopter başkan yardımcısı Olivier Lambert da böyle bir programı başlatmaktan duydukları memnuniyeti dile getirerek, Roketsan ile birlikte Türk sanayisiyle ileriye dönük işbirliği imkanlarını artırmak istediklerini kaydetti. İmza törenine Murad Bayar da katıldı.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ DÜNYA YÜKSEK ÖĞRETİM POLİTİKALARINI BELİRLİYOR!

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Dr. Mustafa Aydın, University Of Mercy College USA Küresel İşbirliği Uluslararası İstişare Kurulu Üyeliği'ne seçildi.

Haber Merkezi

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Dr. Mustafa AYDIN Amerika'nın tanınmış Üniversitesi olan Mercy College'in ' Küresel İşbirliği Uluslararası İstişare Kurulu Üyeliğine' Seçildi.

İstanbul Aydın Üniversitesi ile ABD'nin köklü yüksek öğretim kurumlarından olan University of Mercy College arasında kurulan işbirliği kurulmuş olup bu işbirliği kapsamında İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Dr. Mustafa AYDIN University of Mercy College Küresel İşbirliği Uluslararası İstişare Kurulu Üyeliğine seçilmiştir. University of Mercy College tarafından kurulmuş olan ve alanlarında Dünyaca tanınmış bilim adamı, sanatçı ve politikacıların üye oldukları istişare kurulu; Küresel İşbirliği Merkezi uhdesinde orta ve uzun vadeli yüksek öğrenim politikalarının planlandığı bir yer olarak tanınmaktadır. Dünya yüksek öğretim politikalarına yön verecek olan gelecek beyinlerin yetiştiği merkez Mercy College bünyesinde faaliyet göstermektedir. İstişare Kurulu ise gelecek öngörülerini stratejik olarak geliştiren eğitim alanında tecrübeli lider kişilerin görüş ve önerilerinin alındığı bir kuruldur. Bu kurulda Sn. H. E. Ahmad Kamal (Pakistan Eski BM Büyükelçisi, Sn. H. E. Al Kingon (ABD'nin Avrupa Birliği Eski Daimi Temsilcisi) gibi Uluslararası İlişkilerde tanınmış kişiler yer almaktadır.

İstanbul Aydın Üniversitesi, Mütevelli Heyet Başkanı Dr. Mustafa AYDIN'ın Amerikanın prestiji bir Yüksek öğrenim Kurumunun üst kuruluşuna üye olarak seçilmiş olması Türk Amerikan işbirliğini eğitim alanında hızla ilerlemesini sağlıyacaktır. Özellikle Türk yüksek öğretim kurumlarının Amerikada tanıtılmasında ve diğer tüm bilimsel işbirliklerin kurulmasında öncülük yapacaktır. Dr. Mustafa Aydın aynı zamanda İstanbul Aydın Üniversitesi ile New York'taki Mercy Üniversitesi arasında bilimsel işbirliği ve öğrenci değişimi alanlarında anlaşmada yapmıştır.Bu anlaşma ile Amerikanın kapısını İstanbul Aydın Üniversitesi'nin örgencilerine açılması sağlanmıştır. Bu anlaşma kapsamında Mercy Colleginden üst düzeyde yetkililer 11-24 Temmuz arasında İstanbul Aydın Üniversitesinde incelemelerde bulunacak ve niversitesinin tanıtımını yapacaktır. Yeni Dünya'nın kapısını bu anlaşma ile daha güvenli ve başarılı şekilde açacaktır. Mercy College'in sayısı 90'ı aşan zengin ve yüksek standarttaki programları, yüksek lisans ve doktora seviyelerine devam fırsatı vermesi ve öğrencilerin konaklama sorununu yemekli yurtları ile çözümlemesi, İAÜ öğrencilerine sunulan en önemli avantajlardır. Programlar bazında kredi kabulü ve artikülasyon süreçlerinin tamamlanmakta olduğu bu proje, sadece eğitim için değil, ilgili alanlarda staj, yabancı dil öğrenimi, seminer katılımları ve yaz okulu programlarını da kapsamaktadır.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ UYGULAMA GAZETESİ
AYDIN
1 Temmuz - 1 Ağustos 2011, Sayı 04

İmtiyaz Sahibi : İAÜ Mütevelli Heyet Bşk. Dr. Mustafa AYDIN
Genel Yayın Yönetmeni : Özgül YAMAN
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Av. Nigar ÇELİK
Yazı İşleri Müdürü : Nabi SARIBAŞ
Haber Merkezi : Erhan YÜKSEL
Dünya Haberleri : Turquie Diplomatique
Tasarım ve Uygulama : İstanbul Aydın Üniversitesi Görsel Tasarım Birimi
Basım Yeri : Ceren Matbaa Namık Kemal Mah. 122. Sok. No:8 Esenyurt/İSTANBUL
İletişim : İstanbul Aydın Üniversitesi Florya Yerleşkesi Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Küçükçekmece/ İSTANBUL 0212 425 61 51 - 1224

KOBİLER "ŞEMSİYE ÇATI" ALTINDA

Çorum/Ankara (A.A)

Kobi'lerin ''şemsiye modeli'' ile halka arzı -SPK Başkanı Akgiray: "Birden fazla KOBİ'yi portföy mantığı altında paketleyip; şemsiye çatı altında bir araya getirecek formül geliştirmeye çalışıyoruz. 5'er Milyon lira büyüklüğünde 20 tane KOBİ bir araya gelse, 100 milyon lira oluyor. 100 Milyon liraya yabancı yatırımcı da yerli yatırımcı da gelir. Merkez Bankası'nın ve Hazine'nin aldığı tedbirler bence fevkalade olumlu''

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Başkanı Vedat Akgiray, birden fazla KOBİ'yi portföy mantığı altında paketleyip ''şemsiye çatı'' altında bir araya getirecek formül geliştirmeye çalıştıklarını belirterek, ''5'er milyon lira büyüklüğünde 20 tane KOBİ bir araya gelse 100 milyon lira oluyor. 100 milyon liraya yabancı yatırımcı da yerli yatırımcı da gelir'' dedi.

SPK Başkanı Akgiray, gazetecilerin sorularını yanıtladı. KOBİ'lerin halka arzı konusundaki bir soru üzerine Akgiray, KOBİ'lere çok önem vermeleri gerektiğinin farkında olduklarını söyledi. Türkiye'deki firmaların yüzde 98'inin KOBi statüsünde olduğuna işaret eden Akgiray, ''Türkiye ekonomisi KOBİ aslında. Ankara'da Ostim var. Süper firmalar, süper zanaatkarlar, ustalar var ama büyüyemiyorlar. Bir tanesi mayın temizleyen robot yapmış. Herşeyiyle harika. 'Ama şimdi ne yapacağım, nasıl satacağım bunu. İşimi nasıl büyüteceğim, nasıl para bulacağım' diye düşünüyor'' dedi.

Türkiye'de KOBİ'ler içinde potansiyel olarak süper star, süper yıldız olmaya aday çok firma bulunduğunu, ancak Türkiye'de sermaye piyasalarına, kurumsal yönetim piyasalarına, profesyonelliğe erişimleri sınırlı olduğu belki de olmadığı için büyüyemediğini, bu şansı kullanamadıklarını anlatan Akgiray, ''8-10 sene iyi iş yapıyor, sonra iş yavaş yavaş kendi kendini öldürüyor, yazık oluyor. Dolayısıyla eğer biz devlet olarak KOBİ'lerimizi sermaye piyasalarımıza sokabilirsek Türkiye ekonomisinin büyüme hızının ne olacağını düşünmek bile zor. Yüzde 6-7'leri geçin. Çok farklı olabilir'' diye konuştu.

KOBİ'nin gücünün sınırlı olduğunu, küçük firmanın bağımsız denetçiye 5-10 bin lira veremeyeceğini ifade eden Akgiray, imkanların sınırlı olması nedeniyle çok küçük bir şirketin kendilerini dinleyip ''bende halka açılacağım'' diye ortaya atılmasının çok zor olduğunu vurguladı.

SPK Başkanı, KOBİ'lerin halka arzı konusunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın desteğiyle çalışmalar yapıldığını, KOBİ sayılan firmaların bazı maliyetlerini bakanlığın bir şekilde üstlendiğini, SPK, İMKB, MKK ücretlerinin onda 1 seviyesine indirildiğini, KOSGEB desteğinin de olduğunu anlattı.

Bu çalışmaların dışında, birden fazla KOBİ'yi portföy mantığı altında paketleyip bir şemsiye çatı altında biraraya getirecek formül geliştirmeye çalıştıklarını anlatan Akgiray, şöyle devam etti:

''Mesela 5'er milyon lira büyüklüğünde 20 tane KOBİ bir araya gelse 100 milyon lira oluyor. 100 milyon liraya yabancı yatırımcı da yerli yatırımcı da gelir, 5 milyon liraya yabancı yatırımcı gelmez. Böyle bir formül geliştirmeye çalışıyoruz. Firmalar halka arzdan önce bir araya gelsin. Bir şemsiye çatı oluştursunlar, şemsiye çatı bir sermaye piyasası aracı olsun, o halka arz yapsın. Toplanan parayı da firmaların değerleri oranında firmalara sermaye olarak dağıtsın. Kağıt üstünde bu mantık.

Hukuken bunun sağlam, doğru olması lazım. Teknik olarak kolay, kağıt üstünde yaptık herşeyi. Yarın biri ayrılmak ister, para kime gidecek, vs. Onu güvenceye aldıktan sonra inşallah bu sene içinde yeni bir finansal ürün diye sunabileceğiz. Henüz hazır değiliz.''

Akgiray, bir başka soru üzerine, söz konusu modelde farklı sektörlerin de bir araya gelebileceğini, firmanın kendi tüzel bağımsız varlığının devam edeceğini ancak, söz konusu firmaların muhasebecisi, denetçisi, kargo firmasının belki de bir araya gelip ortak masrafa girerek birim maliyeti azaltabileceklerini anlattı.

Bunun dünyada örnekleri olup olmadığı üzerine primitif bir benzerinin Polonya'da olduğunu, ancak geliştirecekleri modelin orijinal, Türkiye'nin koşullarına daha uygun birşey olmasını istediklerini söyledi.

Akgiray, bir gazetecinin, ''ekonominin ısındığı yönündeki yorumlara katılıyor musunuz?'' sorusunu ''Merkez Bankasının ve Hazine'nin aldığı tedbirler bence fevkalade olumlu. Bu ekonomi ısındığı için değil ısınmaması için alınan tedbirler'' şeklinde yanıtladı.

SPK'nın İstanbul'a Taşınması

SPK'nın İstanbul'a taşınmasına ilişkin bir soru üzerine Akgiray, İstanbul'da arsa aldıklarını, yarın mimarlarla toplantı yapacaklarını söyledi. Akgiray, SPK'nın İstanbul'da yapılacak binasının, üzerinde ''Türk dokunuşu'' olan, modern, enerji ve çevre dostu, ''çalışanların tatile gittiğinde özleyeceği ofis düzeninde bir bina olmasını'' istediklerini ifade etti.

SPK Başkanı, Ankara'da 400'ün üzerinde, İstanbul'da ise 150'ye yakın personel olduğunu, Ankara'dan 200 kişinin İstanbul'a gideceğini belirterek, ''Bunu, 'haftaya gidiyoruz, çocuklarınıza okul bulun şeklinde yapmayız'. Hiçbir şekilde mağduriyete izin vermeden, her bakımdan takvime uygun yapmak isteriz'' dedi.

Merkezini İstanbul'a taşıyan Vakıfbank'ın çalışanlarına ''kira yardımı'' adı altında destekte bulunduğu hatırlatılarak, SPK'nın da taşındığında çalışanlarına böyle bir yardımda bulunup bulunmayacağı sorusu üzerine Akgiray, bunun hükümetin vereceği bir karar olduğunu, maaşlar, kira, her türlü özlük hakta devlet izni gerektiğini, ancak İstanbul'un pahalı bir yer olduğunu, böyle bir yardımın yapılması gerektiğini anlattı.

Kanalistanbul Projesi

Akgiray, ''Kanalistanbul için gerekirse tahvil satılabilir'' yönündeki haberlerin hatırlatılması üzerine, bu konunun yanlış anlaşıldığını, ''bu işlerde tahvil kullanılabilir mi?'' sorusuna, ''tabi kullanılabilir'' yanıtını verdiğini söyledi. Akgiray, ''Ne yapılacak, projeyi bilmiyoruz. Bunun finansman modelini genel hatlarıyla belirleyecek olan merci hükümettir. Bir gazete başlık attı, 'SPK tahvil çıkaracak' diye. SPK tahvil mi çıkarır. O konuda bir model önerisi filan değildi. Daha biz projeyi bilmiyoruz. SPK olarak düzenleme, denetleme yaparız. Türkiye'de tahvil pazarı var mı?Tahvil, hisse senedi opsiyon herşey var. Her projede her şey kullanılabilir'' diye konuştu.

"Seçimler için öngörünüz nedir? Sandıktan koalisyon çıkmasını ister misiniz?" sorusuna Akgiray, ''Koalisyonu hiçbir ülke için istemem, kendi ülkem için hiç istemem'' yanıtını verdi.

Enerji şirketlerinin halka arzına ilişkin bir soru üzerine Akgiray, birkaç büyük enerji şirketinin yapılarını düzelttiğini, bazı firmalarını bir araya getirildiğini, bu sene yetişenler de seneye kalanlar da olacağını söyledi.

"Sukuk konusunda çalışma yapan şirketler var mı?" sorusu üzerine SPK Başkanı, çalışma olduğunu, ''ama hangisinin ne yaptığını bilmediğini'' söyledi. Akgiray, sukukun birçok firma için uygun bir finansman modeli olduğunu ifade etti.

ANTİBİYOTİKLERE DİRENÇLİ BAKTERİ TAŞIYAN TAHTA KURULARI BULUNDU

Chicago A.A.

Kanada'da antibiyotiklere dirençli bakteri taşıyan tahtakuruları bulundu. Kanada'da faaliyet gösteren ''Providence Health Care'' adlı sağlık hizmetleri örgütüne ait, Vancouver kentindeki St. Paul Hastanesi mikrobiyoloğu Marc Romney başkanlığındaki bir grup araştırmacı tarafından bulunan tahtakuruları, daha önce bu tip böceklerin enfeksiyon yayma yeteneğinin bulunmadığına inanan bilim adamlarını şaşırttı.

Kanada'nın Vancouver kentinde bulunan tahtakuruları ve antibiyotiklere dayanıklı bakteri türlerinde görülen artış üzerine konuyu araştırmaya karar verdiklerini açıklayan araştırmacılar, tahtakurularına, Vancouver'ın yoksul bir kesiminde yaptıkları inceleme sonucu rastladıklarını belirtti.

Araştırmacıların tıbbi testten geçirdikleri kişilerin eşyaları ve derileri üzerinde buldukları 5 tahtakurusu üzerinde yaptıkları bilimsel araştırma, tahtakurularında, ''Metisilin'' adlı antibiyotiğe dirençli ''Staphylococcus aerus ile vankomisin'' adlı antibiyotiğe dirençli ''enterokoklar'' adlı iki tip bakteri bulunduğunu ortaya çıkardı.

Yaptığı açıklamada, tahtakurularının enfeksiyonlarla ilişkisin bulunmadığı yönünde daha önce yapılan araştırmalar bulunduğunu belirten mikrobiyolog Romney, bu nedenle buldukları tahtakurularının kendisinde şaşkınlık yarattığını söyledi.

Bilim adamalarının tahta kurularının, hepatit ve HIV gibi kanla bulaşan enfeksiyonlarla ilişkisi hakkında araştırmalar yaptıklarını anlatan Romney, ancak şu ana kadar tahtakurularının enfeksiyon taşıdıklarına ilişkin bir bilginin bulunmadığını bildirdi.

Elde ettikleri bulguların henüz ön veri niteliğinde olmasına karşın, tahtakurularıyla enfeksiyonlar arasındaki bir ilişkiye işaret ettiğini kaydeden Romney, ''Tahtakuruları hepatit B ve HIV taşıyamasalar bile belki de antibiyotiğe dayanıklı bakteriler taşıyabiliyorlar. Belki de Kuzey Amerika kentlerindeki antibiyotiklere dirençli bakterilerde görülen bu büyük artışa neden olan faktörlerden biri de budur'' diye konuştu.

(REU-KRC-ZBD)

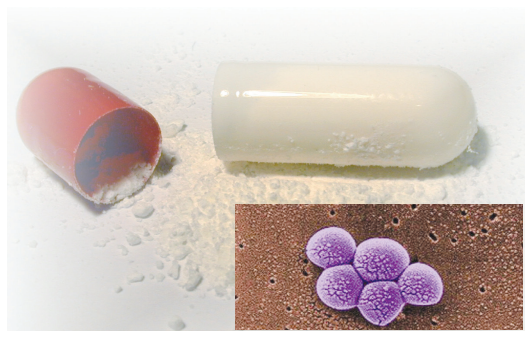

TURGAY OLCAYTO'DAN GAZETECİLİK DERSİ

Haber Merkezi

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkan Yardımcısı Turgay Olcayto, İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Kulübü'nün konuğu oldu.

İAÜ İletişim Fakültesi Dekanı Hülya Yengi, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkan Yardımcısı Turgay Olcayto, İAÜ Rektörü Prof. Dr. Mehmet Salih Çelikkale

Olcayto, genç meslektaşlarına "mesleğin zorluklarıyla ilgili söylenenlere kulak asmayın, heyecanından keyif alın! Mesajı verdi. Meslek hayatı boyunca yaşadıklarını, anektodlarla gazetecilik öğrencilerine aktaran TGC Başkan Yardımcısı, öğrencilere meslek hayatlarında karşılaşabilecekleri zorluklardan yılmadan kendilerini kanıtlamak için donanım sahibi olmaları gerektiğini öğütledi. Gazetecilik duayeni Olcayto, öğrencilerin son dönemlerde gazetecilere yapılan uygulamalarla ilgili sorularını hukukçu olarak yanıtladı ve "Hukuk anlayışıma sığmayan ve demokrasiye ters olan şeyler yaşanıyor. Medya zor bir dönemde, siyaset ile iç içe ve bu nedenle de gazeteciler çok zor şartlarda çalışıyor." diye konuştu. Nitelikli kitapların yayınlanmadığını, öğrencilerin yargılamadan uzak olduğunu, Türkiye'nin okumada geri kaldığını söyleyen Olcayto, genç meslektaşlarına "mesleğin zorluklarıyla ilgili söylenenlere kulak asmayın, heyecanından keyif alın!" mesajı verdi. İAÜ Rektörü Prof.Dr. Mehmet Salih Çelikkale'nin de katıldığı söyleşinin sonunda İAÜ İletişim Fakültesi Dekanı Hülya Yengi, Turgay Olcayto'ya teşekkür plaketi sundu.

İLKOKULDA ANADİLDE EĞİTİM OKUL HAYATINDA BAŞARIYI ARTTIRIYOR

Ankara (A.A.)

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu UNESCO'nun başkanı Irina Bokova, ilkokulda anadilde eğitim gören çocukların daha başarılı olduklarını ve bu yüzden de UNESCO'nun dünyada, ilköğretimin anadilde yapılmasını cesaretlendirdiğini söyledi.

Paris'teki UNESCO ofisinde Malezyalı gazetecilere konuşan Irina Bokova, sahada yapılan araştırmalara göre ilkokulda anadilinde eğitim gören çocukların okul hayatları boyunca ''çok daha başarılı'' olduğunu ifade etti.

Meksika ve Peru gibi dünyanın pek çok farklı yerinde bunun test edildiğini belirten Bokova, UNESCO'nun bu yüzden, ilkokulda anadilde eğitimi, eğitimin kalitesine katkısı bulunduğu için cesaretlendirdiğini kaydetti.

Bernama Haber Ajansı'na göre Malezya Hükümeti 2009 yılında matematik ve bilim derslerinin İngilizce yerine, Malay dilinde öğretilmesi kararı

almış ve bu değişikliğin, yeni ders kitapları hazırlanması başta olmak üzere yarattığı zorluklar tartışmalara yol açmıştı.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ'NDE "ÇAĞDAŞ DEMOKRASİLERDE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ VE ÖNEMİ" KONFERANSI

Haber Merkezi

İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü ve İstanbul Muhtarlar Derneği tarafından müştereken düzenlenen "Çağdaş Demokrasilerde Muhtarların Rolü ve Önemi" konulu toplantı 30 Nisan 2011 günü yapıldı.

Ülkemizin kentsel ve kırsal yerleşim kalıpları açısından en alt düzey olan köy ve mahalle birimlerinin yönetim biçimlerinin ve içinde bulunduğu sorunların tartışılması amacını taşıyan toplantıya İstanbul'da görevli muhtarların, muhtar derneklerinin, Belediye başkanlarının ve İstanbul Valisinin yanı sıra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer Dinçer de katıldı ve bir konuşma yaptı.

Eğitim Programı'nın açılış konuşmasını yapan İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Salih Çelikkale bir muhtar çocuğu olduğunu belirterek muhtarlığı nasıl algıladığını ve gözlemlediğini belirtti. Çelikkale "Muhtarların gecesi gündüzü yoktur; doğanla doğmak ve ölenle ölmek durumundadır; kapısı her zaman herkese açıktır; sorumluluğu çoktur ama yetkisi yoktur" şeklinde tamamladı.

Sabah düzenlenen eğitim amaçlı oturumda ise Prof. Dr. Salih Güney, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürü Dr. İlker Gündüzöz ve emekli Mülki İdare Amiri Fikret Kasapoğlu muhtarların karşılaştığı güncel ve hukuksal sorunlar konusunda konuşmalar yaptılar.

Öğleden sonra yapılan paneli Prof. Dr. Firuz Demir Yaşamış yönetti. Sn. Ömer Dinçer'in de panelist olarak katıldığı oturumda Prof. Dr. Adalet Alada, İlker Gündüzöz, Tesev'den Fikret Toksöz ve İstanbul Aydın Üniversitesi'nden Dr. Ali İhsan Özeroğlu konuşmacı olarak yer aldı.

Kendisinin de bir muhtar çocuğu olduğunu belirten Dinçer yeni Köy Kanunu taslağı hakkında bilgi verdi ve muhtarların özlük haklarında seçimden sonra yapılacak iyileştirmeler konusunda bilgi verdi.

Panelin açış konuşmasını yapan Prof. Dr. Yaşamış son çıkarılan yerel yönetim yasalarının Kamu Yönetimi Temel Kanunu'nun çıkarılamamış olması nedeniyle anlamsız kaldığını ve kamu yönetiminde karmaşaya yol açtığını belirtti. Dr. Yaşamış gerek kentsel kesimin en alt yönetim birimi olan mahallelerin ve gerekse kırsal kesimin temel yönetim birimi olan köylerin yönetim biçimlerini düzenleyen yasaların geçerliliğini yitirdiklerini ve güncellenmeleri gerektiğini belirtti.

Prof. Alada mahalle yönetimlerinin Türkiye'ye özgü bir model olduğunu belirterek modernist bazı yaklaşımların mahallenin önemini azaltan görüşlerine katılmadığını belirtti ve mahallenin sosyolojik bir kurum olarak taşıdığı önemi vurguladı. Prof. Dr. Alada mahallelerin sadece bürokratik bir kademe olmadığını bir toplum yaratmanın temel aracı olduğunu bildirdi.

Dr. İlker Gündüzöz konuşmasında yeni hazırlanmış olan Köy Kanunu taslağı hakkında bilgi verdi ve önemli bir değişiklik olarak seçilmiş organları geri çağırma kurumunun getirilmek istendiğini söyledi. Yeni köy yönetimin köy derneği yerine sınırlı sayıda üyesi olan meclis ile muhtardan oluşacağını söyleyen Gündüzöz köy personel rejiminin tümüyle değiştirileceğini belirtti.

Dr. Özeroğlu ise mahalle ve köy yönetimlerinin yeterince kurumsallaşamadığını, yönetici olmakla yönetime katkıda bulunmak arasında rol çatışması yaşandığını belirterek sorumluluğu çok olan muhtarlara yeteri kadar yetki verilmediğini, muhtarın modern anlamda "yönetici" olmadığını, merkezi idare adına "destek hizmet sağlayıcısı" olduğunu ayrıca muhtarın mahalleliyi hangi konularda temsil ettiğine dair bir hukuki dayanağın olmadığın, bu durumun da"rol çatışmasını" körüklediğini bildirdi.

Fikret Toksöz de konuşmasında son yapılan güvenilirlik araştırmalarında halkın muhtarlara parlamenterlerden daha çok güven duyduğunun anlaşıldığını ve mahalle yönetim biçiminin demokratikleşmeye yaptığı katkı açısından Avrupa Birliği tarafından ilgiye izlendiğini belirtti.

Daha sonra Küçükçekmece Belediye Başkanı Aziz Yeniay ve İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu konuştu.

Küçükçekmece Belediye Başkanı Sn. Aziz Yeniay Muhtarların belediyelerden beklentilerinin nispeten karşılanabileceğini, kent konseyi ve belediye meclisine muhtarların katılımının çok olumlu olacağını ancak bunlar için hukuki düzenlemeler yapılması gerektiğini vurguladı.

Sn Vali ise konuşmasında sistemdeki bir aksaklığı örnekleyerek muhtarların sistemin kuvvetli halkası olması gerekliliğini belirtti. Yeni nüfus kayıt sistemine göre, Nüfus müdürlüklerinin noter tasdikli kira kontratına göre adres girdiğini, ancak bu uygulamanın doğruyu yansıtmadığını, sistemin bir eksik yönü olduğunu belirtti. Sn. Mutlu da muhtar kavramına çağdaş misyonları ne ise onların yüklenmesi gerektiğini ve kurumun sürdürülebilirliğin çok önemli olduğunu vurguladı.

Toplantı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sn. Ömer Dinçer'in toplantıyı çok başarılı ve yararlı bulduğunu belirten ve çalışmaya katılanları kutlayan konuşması ile son buldu.

PROF. DR. ÖMER DİNÇER;

Ömer Dinçer 10 Eylül 1956'da Karaman'da doğdu. Erzurum Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Yönetimi ve Politikası Bölümü'nü bitirdi. Yüksek lisans ve doktorasını İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde tamamladı.

Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalında 1988'de Doçent, 1994'te Profesör oldu.

1993'te ABD Drexel Üniversitesi'nde misafir araştırmacı olarak çalışmalar yaptı. Marmara Üniversitesi Orta Doğu Ülkeleri Enstitüsü'nde Müdür Yardımcılığı, Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Programları'nda Başkanlık yaptı.

BM Habitat II Konferansı'nda İstanbul Büyükşehir Belediyesi koordinatörü olarak görev aldı. Beykent Üniversitesi'nde Rektör Yardımcısı, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü olarak görev yaptı.

Başbakanlık Başmüşavirliği ve Başbakanlık Müsteşarlığı görevini yürüttü. Beş adet kitabı ve çok sayıda makalesi yayınlandı.

01 Mayıs 2009 günü Başbakan tarafından açıklanan yeni kabinede Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı olarak yer aldı.

1. Sayfadan devam

ÇİN'İN LİDER KADROSU **KENDİ HALKINDAN KORKUYOR**

Komünist Parti, bu plan aracılığıyla sürekli sözünü ettiği "sosyal uyum"u sağlamaya niyetleniyor. Bu sene, hükümet, polise, devlet güvenliğine, paramiliter polise, mahkemelere ve hapishanelere ayrılan harcamaları %13,3 oranında artırmayı ve 624,4 milyar yuan'a çıkarmayı planlıyor. Bu da, yaklaşık 68 milyar Euro veya 95 milyar dolar anlamına geliyor.

Rejim, bu şekilde davranarak, polisi askerden bile daha fazla güçlendirmek istiyor. Keza, polis, doğrudan Parti'ye bağlı çalışıyor. Resmi rakamlara göre, hükümetin Halkın Özgürlüğü Ordusu'na yaptığı harcamalar, %12,7 oranında artırılarak 601,11 milyar yuan'a yükseltilecek. Bu da, yaklaşık 65 milyar Euro veya 91 milyar dolar anlamına geliyor.

Ancak, iktidarı korumak için askeri bütçenin artırılması bile son kertede gündeme geliyor. Bununla, hayalet uçaklar ve uçak gemileri gibi yeni silah sistemlerinin geliştirilmesi kastediliyor. Aynı zamanda, sadakatlerini güvence altına almak amacıyla orduda görev alan 2,3 milyon askerin de yaşam standardını yükseltmek üzere mali kaynaklara başvurulması gündemde.

Peki, tüm bunlara rağmen Pekin'li yöneticilerin sinirli olmaları için bir neden var mı? Çin, geçtiğimiz sene dünyanın ikinci büyük endüstriyel ülkesi olarak, rakibi Japonya'yı geride bıraktı. Ekonomisi, %10,3 oranında büyüdü. Amerikalı yönetim danışmanlık şirketi McKinsey'in gerçekleştirmiş olduğu yeni bir araştırmaya göre, Çin Halk Cumhuriyeti, 2015 yılına dek lüks mallarda dünyanın en büyük piyasası haline gelebilir.

Kronik Suistimaller

Ancak, Çinli liderler, güçlerini meşrulaştırmak üzere kullandıkları ekonomik mucizenin tehlikede olduğunu herkesten daha iyi biliyorlar. Örneğin, eyalet yetkilileri, giderek daha fazla arazi satarak ve bu süreçte halk arasına nifak tohumları ekerek, gayrimenkul patlamasını körüklüyorlar. Arazilerine zorla el konulmasını protesto eden çiftçiler, polis memurları ve hükümet eşkiyaları tarafından tartaklanıyorlar ve hatta herhangi bir şekilde suçlanmaksızın "kara delik" denen cezaevlerine kapatılıyorlar.

Tüm bu risklere karşın, binlerce Çinli yurttaşın komünist mercilere karşı isyanı yıldan yıla şiddetleniyor ve bu protestolar, genellikle kronik düzeye ulaşmış aynı ihlallere karşı yapılıyor: yolsuzluk, arazilere zorla el konulması, çevre kirliliği ve düşük ücretler...

Bu sorunları ele almak üzere, hükümet tarafından, Çin'in 2015 yılına kadar uygulayacağı yeni beş yıllık planda ifadesini bulan "kalkınma reçetesi"nde değişikliğe gidilmeye çalışılıyor. Bu plan doğrultusunda, ekonomi gelecekte çok daha yavaş -yılda %8'lik bir oranla- ve daha sürdürülebilir şekilde büyüyecek. Başbakan Wen ise, fiyat enflasyonunu durdurmak, tüketici harcamalarını teşvik etmek ve zaten hasar görmüş olan çevreye dair daha fazla koruma önlemleri almak gibi taahhütler öne sürüyor.

Ancak, söz konusu değişim, aynı zamanda rejim açısından bir dizi risk barındırıyor. Bu, özellikle de, gayrimenkul piyasasındaki aşırı enflasyon konusunda geçerli. Komünist Parti, bir süredir söz konusu fiyat artışını durdurmaya çabalıyor. Mülk sahipleri, yakın zamanda Pekin'in doğusunda bir protestoda bulundular; çünkü komşu bölgelerinde yapılan yeni binalardaki daireler, piyasa fiyatının altında satışa sunuluyordu. Yurttaşlar, çok daha yüksek bir fiyata geçtiğimiz sene satın aldıkları daireleri, bu dairelerle karşılaştırınca, yatırdıkları para karşısında kendilerini aldatılmış hissettiler.

Başkentteki benzeri protestolar, partinin lider kadrosu açısından endişe kaynağı oluşturuyor. Bu zamana değin, göçmen işçiler ve ulusal azınlıklar gibi potansiyel olarak sorun yaratabilecek kesimlere karşı kendilerine en sadık desteği sunan zengin orta sınıfa sırtlarını dayamışlardı keza...

Sorunlu Noktaların Tespiti

Çinli yöneticiler, halihazırda nahoş bir durumdalar. Meşru protestocuları ne kadar sert önlemlerle ezmeye çalışırlarsa, eylemlerinin doğuracağı kin o denli artacak. Ancak, Tunus devriminden bu yana, Çin, çok daha sertlik yanlısı bir tutum içinde. Komünist Parti'nin şangay'da bulunan sözcüsü Jiefang Ribao'nun yazdığı gibi, "istikrar, tüm kalplerin erişmeyi arzuladığı mevkidir."

Bu sırada, gözetleme devleti, elindeki güçleri artırmayı sürdürüyor. Pekin kenti, geniş insan topluluklarının buluşmasını otomatik olarak tespit etmek üzere "konumlandırma sinyalleri" kullanan bir cep telefonu teknolojisini kısa süre içinde geliştirmeyi hedefliyor. Mucitlere göre, sistem, trafik keşmekeşini azaltmaya yönelik olarak tasarlanmış...

Bu doğru olabilir. Ancak, şurası da açık ki, sistem, gelecekte güvenlik güçlerinin potansiyel ayaklanma noktalarına çok daha hızlı şekilde ulaşmalarını sağlayacak...

Çin Vatandaşı "Cebinden" İzleyecek

Çin yönetimi mobil telefon üzerinden denetleme mekanizmasını genişletiyor. Devlet artık kimin ne zaman nerede olduğunu anında öğrenebilecek.

Yaz aylarında Çin'in başkenti Pekin'de ilk denemesi yapılacak olan 'yer belirleme' sistemi sayesinde milyonlarca cep telefonu kullanıcısının ne zaman nerede bulunduğu tam olarak saptanabilecek. Yeni izleme sistemine, trafikteki akışın daha iyi yönlendirilebilmesi gerekçe gösteriliyor. İnsan hakları savunucuları ise, Arap dünyasındaki Yasemin devriminden esinlenen protestolara tepki olarak devletin vatandaşı daha sıkı denetleyebilmek için bu yola başvurduğunu savunuyorlar.

Yeni enformasyon sistemi sayesinde milyonlarca Pekinlinin şehir içindeki hareketlerinin daha iyi kavranabileceği belirtiliyor. Bilim ve teknoloji komisyonu başkan yardımcısı Li Guoguang yeni kapsama sisteminin başkentteki trafik sıkışıklığını hafifletmelerine yardımcı olacağını, taşıtların yön ve sürüş saatlerinin daha iyi koordine edilebileceğini söylüyor.

Devlet Huzursuz

Ancak telekomünikasyon uzmanları trafiği daha iyi kontrol edebilmek için neden 17 milyon Pekinlinin anı anına lokalize edilmesi gerektiğine akıl erdiremiyorlar.

Aboneler ve vatandaşın özel hayatına müdahale etmek anlamına gelen yeni sistemin tamamen gereksiz olduğu söyleyen, ama başına bir şey gelmesinden çekindiği için adını vermek istemeyen Çinli Telekom uzmanı, devletin asıl amacının vatandaşı ve sosyal istikrarı denetleyebilmek olduğunu belirtiyor.

Çin'deki sivil toplum kuruluşu üyeleriyle, rejim aleyhtarları ve yabancı medya mensupları mobil telefon cihazları üzerinden zaten sürekli kontrol altındalar. İnsan hakları savunucuları, cep telefonlarının sinyalleri üzerinden kimin nerede kiminle irtibat kurduğunun zaten takip edildiğini belirtiyorlar. Yeni sistemin tek farkı bu denetleme ağının milyonlarca kişiyi kapsayacak olması. Bu sayede izinsiz toplanmaların yeri ve mitinge katılanların kimliği tespit edilebilecek. Çinli İnsan Hakları Savunucuları örgütünden Wang Songlian devletin muhtemel huzursuzlukları patlak vermeden önleyebilmek için bütün teknolojik imkanları seferber ettiğini söylüyor. Çinli uzman mutlak kontrolun çığırından çıktığını, protesto gösterileri için verilen gizli randevularla haberleşme teknolojisindeki yeniliklerin Ortadoğu'daki huzursuzluklarda oynadığı rolün devleti asabileştirdiğini, belirtiyor.

Orwell'in Vizyonu Gerçek Oldu

Çin medyasındaki haberlerde, kişisel verilerin korunup özel hayatı ilgilendiren bilgilerin açıklanmayacağı belirtilmekle birlikte, yeni sisteme karşı olanlar verilen garantilere güvenmiyor.

Çin'deki cep telefonu üzerinden yapılan kontroller geçtiğimiz yıl sıklaştırılarak, her mobil telefon kullanıcısı kayıt altına alınmıştı. Kontörlü telefon kullanabilmek için de kimlik ibrazı şart. Aynı kurallar gerçi Almanya gibi ülkelerde de var. Ancak Çinli telekomünikasyon uzmanı, Çin yasalarına göre, mobil telefon üzerinden denetleme iznin sadece savcılık tarafından verilebileceğini anlatıyor. Ama aynı devlete geri adım attıracak durumda olmadıklarını da teslim ediyor.

Çin'deki yeni mobil denetleme sisteminin yaz aylarında başkent Pekin'in nüfus yoğunluğu yüksek ilçelerinde başlatılması planlanıyor.

Google'dan Çin Hükümeti'ne Sansür Suçlaması

Google şirketi Çin hükümetini, Çin'deki e-posta hizmetini engellemekle suçluyor. Dev internet şirketi ile Pekin arasında bundan önce de ciddi anlaşmazlık konuları baş göstermişti.

E-posta hizmetindeki aksaklıkları kapsamlı biçimde araştırdığını söyleyen Google, sorunun Pekin hükümetinin e-posta sistemini bloke etmesinden kaynaklandığından emin olduğunu söyledi.

Çin'deki Google kullanıcıları haftalardır Gmail hesaplarına erişimin mümkün olmadığını söylüyor ya da zorluk çektiklerinden şikayetçi oluyordu.

Kısa bir açıklama yayımlayan Google, sorunun teknik bir problemden kaynaklanmadığını, Çin hükümetinin engel koyduğunu kaydetti.

Google, Pekin hükümetinin koyduğu engelin sanki Google'dan kaynaklanıyormuş gibi tasarlandığını iddia ediyor.

Henüz Çin hükümetinden bir yorum gelmiş değil. Google, konuyu Çinli yetkililerle görüşüp görüşmedikleri sorusunu yanıtsız bıraktı.

Protesto Çağrıları

Çin, internet kullanımına en sıkı kontrol uygulayan ülkelerden biri. Facebook ve Twitter gibi dünyanın bazı en popüler sitelerine erişimi bloke ediyor.

Muhabirler, yakın zaman içinde Arap dünyasındakine benzer protestoların internet üzerinden Çin'de de organize edilmesi çağrıları ardından, Çin yönetiminin internet üzerinde sansürü artırdığını söylüyor.

Protesto planlanan mevkilere Çinli yetkilier yüzlerce polis konuşlandırdı, fakat sonuçta herhangi bir protesto gösterisi meydana gelmedi.

Google ve Çin Hükümeti Arasında Geçen Yıl da İlişkiler Gerginleşmişti.

Çin'deki yasaklı sitelerin Google arama sonuçlarından çıkartılması konusunda Çinli yetkililerle ilk başta anlaşmaya varan şirket, geçen yıl bu işbirliğine son verdiğini açıkladı.

Google'ın Çinli yetkililerle işbirliği insan hakları örgütlerinin yoğun eleştirisi altındaydı.

Google son zamanlarda internet korsanlarının Google'a Çin'den büyük çaplı saldırılar düzenlediğinden de şikayetçi oldu.

Pekin'deki BBC muhabiri, Google'ın üstü örtülü biçimde siber saldırıların Çin hükümeti tarafından başlatılmış olduğunu ima ettiğini söylüyor.

Çin'de Bu Kelimeyi Duyan Telefon Kapanıyor!..

Çin'de 'protesto' anlamına gelen kelimelerin telefonda dile getirilmesiyle birlikte telefonların otomatik olarak kapatıldığı ortaya çıktı. Sansür sistemini gün geçtikçe genişleten Çin yönetimi, her geçen gün yeni yöntemler geliştiriyor. Bu bağlamda binlerce web sitesine yasak getiren Çin yönetimi, şimdi de telefonlarda "protesto" kelimesini kullananları hedef aldı.

Çin'de kız arkadaşıyla telefon görüşmesi yapan ve Shakespeare'in "The lady doth protest too much" sözünü söylediği esnada telefonu kapanan kullanıcı, başta duruma anlam veremedi. Ancak araştırdığında olayın arkasında Çin yönetiminin uyguladığı ve telefonları otomatik kapatan sansür sisteminin olduğunu fark etti.

SANAYİDE SATIŞ VE TALEP CANLILIĞI SÜRÜYOR

Ankara (A.A.)

Sanayi ciro endeksi, martta, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 26,5, bu yıl şubata göre ise yüzde 16,9 arttı . Sanayi sipariş endeksi ise geçen yılın mart ayına göre yüzde 27,2, bu yıl yüzde 15,6 arttı.

Sanayide satış ve talep canlılığı sürüyor. Sanayi Ciro Endeksi, martta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 26,5, bu yılın Şubat ayına göre ise yüzde 16,9 arttı.

Sanayi Sipariş Endeksi de geçen yılın Mart ayına göre yüzde 27,2, bu yılın Şubat ayına göre yüzde 15,6 arttı.

Türkiye İstatistik Enstitüsü (TÜİK), mart ayına ilişkin sanayi ciro ve sipariş endekslerini açıkladı. Verileri göre, Sanayi Üretim Anketi kapsamında yer alan İmalat Sanayi ile Madencilik ve Taşocakçılığı kısımlarında bulunan işyerlerinden 2005=100 temel yıllı oluşturulan Sanayi Ciro Endeksi, bu yıl Mart'ta, geçen yılın önceki yılın aynı ayına göre yüzde 26,5, bu yılın Şubat ayına göre yüzde 16,9 artarak, 206,2 değerine ulaştı. Sanayi Ciro Endeksi, geçen yıl Mart ayında 163, bu yıl Şubat ayında ise 176,4 düzeyindeydi.

Alt sektörleri incelendiğinde, martta, geçen yılın aynı ayına göre;

Madencilik ve Taşocakçılığı endeksi ile İmalat Sanayi endeksi de yüzde 26,5 arttı.

Ana sanayi grupları sınıflamasına göre, yıllık itibariyle martta ciro endeksinde en yüksek artış, yüzde 47, 5 ile enerji sektöründe kaydedilirken, onu, yüzde 39,5 ile sermaye malı imalatı, yüzde 26,5 ile ara malı imalatı izledi. Ciro endeksinde mart itibariyle en düşük artış, yüzde 17,4 ile dayanıksız tüketim mallarında gerçekleşti.

İmalat sanayi alt sektörlerinde, martta, geçen yılın aynı ayına göre en yüksek artış, yüzde 63,3 ile ''Diğer Ulaşım Araçlarının İmalatında" kaydedildi.

Bunu yüzde 49,4 ile ''Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı" izledi. Mart'ta, şubat ayına göre, sanayi ciro endeksinde, ham petrol ve doğalgaz çıkarımı, diğer ulaşım araçlarının imalatı, makina ve ekipmanların kurulumu ve onarımı sektörlerinde düşüş kaydedildi.

Sanayi ciro endeksi, 2009 yılından itibaren en yüksek değerine, 210,2 ile geçen yıl Aralık ayında ulaştı. Sanayi sipariş endeksi de söz konusu ayda 198,4 olmuştu.

Sanayi Sipariş Endeksi

Sanayi Sipariş Endeksi, martta, geçen yılın mart ayına göre yüzde 27,2, bu yılın şubat ayına göre ise yüzde 15,6 artarak 202,7 değerine ulaştı. Sanayi Sipariş Endeksi, geçen yıl martta yüzde 159,3, bu yıl şubat'ta ise 175,3 düzeyindeydi.

Avrupa Birliği düzenlemelerine göre, imalat sanayi kısmında sipariş ile çalışan faaliyetlerde bulunan ve Sanayi Üretim Anketi'nin kapsamına giren işyerlerinden, 2005=100 temel yıllı oluşturulan Sanayi Sipariş Endeksi'nde ana sanayi grupları sınıflamasına göre mart ayında en yüksek artış, yüzde 33,6 ile sermaye malı imalatı'nda görülmüştür. Sanayi Sipariş Endeksi'nde, martta, geçen yılın aynı ayına göre, ara malı imalatında yüzde 28,8, dayanıklı tüketim malı imalatında yüzde 20,4, dayanıksız tüketim malında ise yüzde 18,4 artış oldu. İmalat sanayi alt gruplarında en yüksek artış, yüzde 43,6 ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatında görülürken, ''motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatında sipariş endeksinin yüzde 39,5 artması dikkat çekti.

(FTM-GZA)

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE ENERJİDE TEKNOLOJİK **"BİRDİRBİR"**

Prof. Dr. Hasan SAYGIN
İstanbul Aydın Üniversitesi

Gelişmekte olan ülkelerin Dünyanın birincil enerji tüketimindeki payı günümüzde aşağı yukarı % 30 civarındadır. Hızlı ekonomik büyüme ve nüfus artışının yanısıra, geleneksel yakıtların giderek modern yakıtların yerini almasıyla, bu ülkelerin gerek küresel enerji gerekse petrol tüketimindeki payı inanılmaz bir hızla artmaktadır. Uluslararası enerji ajansının tahminlerine göre, gelişmekte olan ülkelerin küresel enerji tüketimindeki payı 2030 yılına kadar OECD Ülkeleri payına erişecektir.

Önümüzdeki 30 yıllık dönemde küresel birincil enerji ve petrol tüketiminde meydana gelecek artışın yaklaşık üçte ikisinden bu ülkeler sorumlu olacaktır. Bu durum, gelişmekte olan ülkelerin küresel enerji piyasasının yanısıra enerji ile ilgili çevresel sorunların da baş aktörleri arasında yer alacağı anlamına gelmektedir.

Tarihsel gelişim itibarıyle değerlendirildiğinde, ekonomik büyümenin nüfus artışı ve enerji ve doğal kaynak tüketimindeki artışla yakından ilişkili olduğu, dolayısı ile kaçınılmaz olarak giderek büyüyen çevre üzerindeki olumsuz etkilerin eşliğinde seyrettiği görülmektedir. Eğer bu ilişki gelecekte de aynı şekilde devam edecek olursa, etkileri insan türü için felakete yol açacak düzeye erişecektir. Çevre kirliliği düzeyinin eko-sistemin absorlama kapasitesini aştığına dair belirtiler çoktan görülmeye başlamıştır. Küresel ısınma bunun en ciddi örneğidir, ancak başka çevresel sorunlar da vardır: Kirlilik düzeyindeki aşırı artış (hava, su, toprak kirliliği), biyolojik çeşitliliğin azalması, toprak bozulması, ormansızlaşma, azalan su kaynakları ve çöken balıkçılık sürdürülemezliğin diğer ekolojik belirtileridir.

Gelişmekte olan ülkelerin de gelişme sürecinde sanayileşmiş ülkelerle aynı yolu izlemeleri halinde başta küresel ısınma olmak üzere çevresel sorunların çok daha büyüyeceği açıktır. Ancak, iklim değişikliği ile ilgili uluslararası görüşmelerde en zor ve karmaşık sorunlardan birisi, gelişmekte olan ülkelerin emisyonlarını sınırlandıracak önlemler almaya ikna edilmesidir. Gelişmekte olan ülkeler, sanayileşmiş ülkelerin iklim değişikliği sorununun başlıca sorumluları olduğunu ve bu nedenle emisyonun azaltılması ile ilgili sorumluluğu bu ülkelerin üstlenmesi gerektiğini haklı olarak ifade etmektedirler.

Ancak, sorunun küresel doğası nedeniyle yalnızca sanayileşmiş ülkelerin değil gelişmekte olan ülkelerinde küresel ısınma ile ilgili çözüm arayışlarının bir parçası olmaları zorunlu gözükmektedir. Görünen odur ki, sadece sanayileşmiş ülkelerin emisyonlarını azaltması, çözümün sağlanması için artık yeterli olmayacaktır.

Ekosistemin tolerans sınırları çoktan aşılmıştır. Sanayileşmiş ülkeler küresel emisyonlarını yarıya indirseler dahi, gelişmekte olan ülkeler emisyonlarını sınırlandırmaya yönelik önlemler almaksızın gelişmelerini sürdürdükleri takdirde yine değişen bir şey olmayacaktır. Bütün bu zorlayıcı koşullar altında, gelişmekte olan ülkelerin erişebildikleri kısıtlı finans kaynakları ile hangi enerji teknolojilerine yatırım yapacaklarını ve bu teknolojiyi kullanmak ve muhafaza etmek için varolan kapasitelerini nasıl kullanacakları hususunda son derece dikkatli karar vermeleri gereklidir.

Bu ülkelerin enerji stratejileri ile ilgili olarak, son yıllarda enerjide teknolojik "birdirbir" (leapfrogging) olarak ifade edebileceğimiz bir kavram geliştirilmiştir. Bu kavram şunu ifade etmektedir: Sanayileşmiş ülkelerin teknolojik ve kurumsal altyapıları daha önce gelişmiş olduğu için karbon ekonomisine kilitlenmiştir. Ancak gelişmekte olan ülkeler henüz enerji ile ilgili alt yapılarını tamamlamadıklarından, bu geç kalmışlık hali teorik olarak bu ülkelere doğrudan daha üstün çevre dostu teknolojilere sıçrama olasılığını sunmaktadır. Bu hipotez, gelişmekte olan ülkelerin doğrudan en gelişmiş temiz enerji teknolojilerine sıçrayarak sanayileşmiş ülkelerin yakalandığı bu karbona kilitlenme durumunun sınırlandırabileceğini ileri sürmektedir.

Sanayileşme sürecini henüz tamamlamamış bu ülkeler, eski teknolojilere yapılmış sanayileşmiş ülkelerde olduğu kadar büyük ve dolayısıyla o derece bağlayıcı yatırımları olmadığından, gelecekteki yatırımlarını en son teknolojilere yönlendirilerek gelişmenin bazı aşamalarını by-pass edilebilir ve son teknolojik gelişmelerin sağlayacağı avantajlarından faydalanarak bu geri kalma halini avantaja çevirebilirler. Literatürde teknolojik "birdirbir" olarak nitelendirilen bu teknolojik sıçrama, gelişmekte olan ülkelerin sanayileşmiş ülkelerin yaptıkları hataları tekrarlamasını önleyebilir ve dikkatli strateji ve politikalar izlendiği takdirde bunun çevresel faydaları kadar finansal ve sosyal faydaları da olabilir. Ancak gelişmekte olan ülkelerde, daha verimli ve çevreye duyarlı teknolojilere dönüşümün gerçekleştirilmesi için öncelikle varolan önemli engellerin aşılması zorunludur.

Ülke koşullarına en uygun teknolojilerin seçilmesini, transferini, yerel gereksinimlere göre adaptasyonunu ve geliştirilmesini sağlayacak insan kaynaklarını sağlayan bilimsel kurumların ve diğer alt yapı eksikliklerinin yanısıra finansman eksikliği gibi sorunlar optimum altı seçimlerin yapılmasına neden olabilir. Bu nedenle, öncelikle bu eksiklikleri giderecek stratejilerin belirlenmesi ve buna uygun politikalar üretilmesi zorunludur.

Küresel ısınma sorunundaki payları dikkate alındığında, gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere önerilen bu teknolojik sıçramanın gerçekleşmesi için teknoloji transferinin sağlanmasında bilimsel, teknik ve finans desteği sağlanması hususunda önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Aksi halde bu sıçrama için gereken teknolojik yeteneğe ve finansmana sahip olmayan gelişmekte olan ülkelerin bunu gerçekleştirmesi olası gözükmemektedir. Böyle bir işbirliği gelecekteki enerji yatırımlarının büyük ölçüde gelişmekte olan ülkelerde gerçekleşeceği düşünüldüğünde temiz enerji teknolojilerin gelişmesini de önemli ölçüde hızlandıracaktır. Küresel ısınma ve iklim değişikliği ile mücadele, ancak gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin makul ve adil bir sorumluluk paylaşımı ve yardımlaşması ile olasıdır. İnsan türünün geleceği bu uzlaşmanın sağlanmasına bağlı bulunmaktadır.

"HAFIZA KAYBI" **ARTIK BİLİNMEZ DEĞİL**

ABD (A.A.)

Sıkça rastlanan hafıza kaybının nedeni bulundu
Bilim insanları, gün içinde yaşanan hafıza kaybının nedenini çözdü

Bilim insanları, bir dakika önce elinizde olan anahtarınızı nereye koyduğunuzu unutmak, odaya bir şey almak için gidip ne alacağınızı unutmak veya gözünüzde olan gözlüğün nerede olduğunu aramak gibi dalgınlıkların neden kaynaklandığı çözdü.

ABD'li bilim insanlarının fareler üzerinde yaptığı deneylerde, yorgunluk anlarında, beynin bazı noktalarının günde 40 defa "uyku haline geçebildiği" görüldü. Beynin diğer bölümleri uyanık olsa da bu durum yaşanabiliyor. Bilim insanları, bu durumun özellikle aşırı yorgun olunan anlarda ortaya çıktığını söylüyor. Bu deneylerde, genellikle gündüz uyuyan fareleri uyanık tutarak beyin faaliyetlerini gözlemlediler. İncelemeler sonucunda, farelerin uyanık olmalarına rağmen beyinlerinin bazı kısımlarında hücrelerin uyukuya geçtiği görüldü. Wisconsin ve Madison Üniversitesi araştırmacıları tarafından yapılan araştırmada, beyin hücreleri uyukuya geçen farelerin normalden daha fazla hata yaptıkları anlaşıldı. Araştırma ekibinde olan Dr. Chiara Cirelli, "uykuya geçen hücre sayısının fazla olmadığını, ortalama 20 nörondan 18'inin ayık kaldığını" belirtti.

BİLSAR YÖNETİM KURULU BAŞKANI SELMAN BİLAL **İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ'NDE**

İstanbul (A.A)

Bilsar Yönetim Kurulu Başkanı Selman BİLAL, İstanbul Aydın Üniversitesi'nde verdiği konferansta öğrencilerle buluştu.

Bilsar Yönetim Kurulu Başkanı Selman BİLAL, İstanbul Aydın Üniversitesi'nde verdiği konferansta, Bilsar'ın tasarım ofisinde internet kullanımını yasakladığını açıklayarak, insanların internet ve sosyal ağların çok etkin olduğu ortamlarda, kendi işlerine yeterince konsantre olamadıklarını bu nedenle yaratıcılıklarının ve üretme yeteneğinin olumsuz etkilendiğini belirtti. Şirket bünyesinde özel mail kullanımın yasaklanması ve sadece kurumsal mail adresleri kullanılarak haberleşmenin sağlanmasının daha etkili olduğunu söyleyerek, kişisel bilgisayarların kaldırıldığından bahsetti. Bununla ilgili kurdukları bilgisayar istasyonlarını anlatarak, sadece ihtiyaç halinde çalışanların interneti kullandığını ve bununda onların performansını olumlu yönde etkilediğini dile getirdi. İş yaşamının eskisinden hızlı olduğunu söyleyen Bilsar yönetim kurulu Başkanı Selman BİLAL, İstanbul Aydın Üniversitesi öğrencilerinin sorularını yanıtlayarak deneyimlerini paylaştı. Kendi markalarından bahsederek gerekli istihdamı sağlarken yetişmiş deneyimli personelin alınmasına önem verdiklerini, birçok firmanın artık eleman yetiştirmek yerine zaman kaybetmemek için bu uygulamayı yaptığını söyledi. Birçok markayla işbirliği içinde olduklarını ve yarattıkları markalarda da başarılı olmak için dünyadaki trendleri yakından takip ettikleri belirten Selman BİLAL, üretim faaliyetleri ile ilgili bilgi verirken kendisini dinlemeye gelen öğrencilerin sorularına da yaşadığı olaylardan yola çıkarak cevap vermeye çalıştı. Ülkemizde ve dünyada sektörün durumundan ve beklenen gelişmelerin neler olduğundan bahsetti. Ürettikleri gömleklerin neden pahalı olduğunu soran bir öğrenciye, "bu durumun rakipleri ile yarışabilmek için uyguladıkları stratejinin bir sonucu olduğunu, maliyetin buna büyük katkısı olduğunu, kendi fabrikalarında bir başka marka için ürettikleri gömleğin çok daha ucuza yapılabildiğini, ama bunun üretilen materyalin sayısı ve süresi ile de bağlantısını dile getirdi. Şirket bünyesinde gerçekleşen faaliyetlerden bahseden BİLAL, teknolojiyi ve trendleri yakından takip ederek dünya ile eş zamanlı olarak çalışmalarını sürdürdüklerini ve gelecek ile ilgili gençlerin yaşadıkları kaygıların, kendi konularında uzmanlaşarak ortadan kalkacağını söyledi.

I. ULUSLARARASI HEYKEL SEMPOZYUMU

Haber Merkezi

Bu yıl ilki düzenlenen "Uluslarası Heykel Sempozyumu" İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi koordinaatörlüğünde, 16 - 25 Mayıs 2011 tarihleri arasında Florya Kampüsü'nde gerçekleştirildi.

Sempozyuma yurtiçi ve yurtdışından toplam sekiz heykel sanatçısı katıldı. Sanatçılar sempozyum süresince (16 - 25 Mayıs 2011 tarihleri arasında), ana malzeme olarak belirlenen ahşapla öğrencilerin ve akademisyenlerin tanıklığında çalışmalar gerçekleştirdiler.

Sempozyumda, çalışma sırasında sanatçılarla diyalog halinde olan akademisyenler ve öğrenciler; bir ahşapın nasıl bir sanat eserine dönüştüğüne inanamadılar. Sanatçıların tümü, etkileyici ve büyüleyici eserlerini, sempozyum bitiminde İstanbul Aydın Üniversitesi'ne bıraktılar. Bahçeye renk getiren farklı daldaki eserler artık İstanbul Aydın Üniversitesi Florya Kampüsü'nün bir parçası.

Sempozyum Sanatçıları:

Yurt İçinden Katılan Sanatçılar

Ali Asgar ÇAKMAKÇI, Deniz Cemal KOŞAR Ayla TURAN, Nilüfer OVALIOĞLU (*İstanbul Aydın Üniversitesi),* Esra SAĞLIK *(İstanbul Aydın Üniversitesi).*

Yurt Dışından Katılan Sanatçılar

Maurizio PERRON (*İtalya*), Pilar Aldana MENDEZ (*İspanya*), Nikolay YOTOV (*Bulgaristan*)

KÜRESELLEŞMİŞ BİR ÇAĞA OLAN İNANÇ:
DÜNYANIN İMANA İHTİYACI VAR

Tony Blair *

Özelikle Batı'da yıllardır hakim olan bir kanı var: Bir toplum geliştiğinde dinin etkisi azalır. Ancak, bu etki bu zamana değin azalmadı ve yeni on yıllık döneme girdiğimiz şu günlerde, politika yapıcıların dini ciddiyetle ele almasının vakti geldi.

Dini inanışlarını açığa vuran insan sayısı dünya çapında artıyor. Bu durum İslam dünyasında da geçerli. Avrupa'da doğum oranı durgun seyrederken, Arap nüfusunun önümüzdeki on yıllarda iki katına çıkması bekleniyor. Ayrıca, birçok Asyalı Müslüman ağırlıklı ülkede de nüfus artışı söz konusu olacak. Hıristiyanlık da, hiç beklenmedik yerlerde bile artış eğilimi gösteriyor.

Dinin en fazla geliştiği yer; Çin... Çin'in dindarlığının özellikle ele alınması gerekiyor. Keza, Çin'de Avrupa'da olduğundan çok daha fazla sayıda Müslüman, İngiltere'den daha fazla dindar Protestan ve İtalya'dan daha fazla dindar Katolik bulunuyor. Ayrıca, son yapılan anketlere göre, yaklaşık 100 milyon Çinli, kendilerini Budist olarak tanımlıyor. Ayrıca, Konfüçyusçuluk da, bir din olmaktan ziyade felsefe olarak son derece rağbet görüyor.

Brezilya ve Meksika'da devasa bir Evanjelik hareket bulunuyor. ABD'de dini inanış, insanların gündelik yaşantılarının önemli bir boyutunu oluşturuyor. Avrupa'da bile, Tanrı'ya inanan insan sayısı yüksek olmayı sürdürüyor. Ayrıca, yüzlerce milyon Hindu'u ve oldukça önemli sayıdaki Sikh ve Yahudi'yi de unutmamak gerekiyor.

Afrika'da sağlık hizmetlerinin yaklaşık %40'ı, inanış-temelli örgütler tarafından veriliyor. Müslüman, Hindu ve Yahudi inanç grupları, yoksulluk ve hastalıklarla mücadelede dünya çapında oldukça etken. Gelecekte gelişmiş tüm ülkelerde, engellilere, yoksullara, ölüm döşeğinde olanlara ve toplumun dezavantajlı kesimlerine, dini inanışlarının etkisi altında hareket eden insanlar tarafından oldukça özverili yaklaşımda hizmetler verildiğine tanıklık edeceksiniz. Tüm büyük dinlerin ortak yönü; komşuya olan sevgi ve Tanrı önünde tüm insanların eşit olduğudur...

Ne yazık ki, dinin insanları motive ettiği tek bağlam, merhamet değil. Din, ayrıca aşırılığı ve hatta terörizmi teşvik edebilir. İmanın, onu paylaşmayanlara karşı bir tür "kimlik belgesi" haline geldiği bu durumlarda, onu kabul etmeyenlere karşı bir tür ruhani milliyetçilik devreye girer. Hatta, tek bir iman çatısı altında, bu imanı farklı şekillerde yaşayanlar arasında da benzeri durumlar ortaya çıkar.

Bu durum bir dereceye kadar hep bu şekilde tezahür etmiştir. Değişen ise; küreselleşmenin baskısıdır. Küreselleşme, dünyadaki insanları birbirine daha yaklaştırır; tıpkı dünyadaki teknolojik ilerlemeler gibi... Elli yıl kadar önce, çocuklar farklı kültür veya inanıştan insanlarla pek ender rast gelirdi. Bugün ise, on yaşındaki torunumun yaşgünü partisinde arkadaşlarına baktığımda, farklı dil, inanış ve renklerden çocuklarla karşılaşıyorum.

Kişisel olarak bundan mutluluk duyuyorum. Ancak, böylesi bir dünyada, karşılıklı kuşkuların yerini karşılıklı saygının alması gerekiyor. Bu tür bir dünya, gelenekleri altüst ediyor; eski düşüncelere meydan okuyor ve bizleri, bu dünyayı benimsemeye veya benimsememeye mecbur bırakıyor.

Ve, burada bir düğüm noktası var: kimilerine göre din, bu güç, bir tehdit unsuru. Muhafazakar toplumları derinden tehdit ediyor. Ve, dinin önem taşıdığı insanlar için, küreselleşme bazen saldırgan bir sekülarizm veya hedonizmle birlikte ilerliyor.

Dolayısıyla, inanç dünyasının küreselleşme süreciyle nasıl bir etkileşime sahip olduğunu anlamamız gerekiyor. Ancak, buna oldukça az bir siyasi zaman ve enerji harcamamız son derece ilginç. Bugünün dünyasında yaşanan anlaşmazlıkların çoğunun dini bir boyutu var. İslam'ın çarpıtılmasına dayanan aşırılık, hiçbir şekilde azalmıyor. Hatta, bu konuda güvenlik tedbirleri alınana kadar da azalmayacak.

Bu aşırılık, yavaş ancak emin adımlarla kendi tepkisini de üretiyor: Avrupa'da İslam fobisi taşıyan siyasi partilerin seçim sandıklarındaki zaferleri ve Avrupalı liderlerin "çokkültürlülük öldü" minvalindeki açıklamaları, bunun birer örneği...

Elbette, din, zaman içinde siyasi bir anlaşmazlığın parçası haline geldi. Ancak, bu demek değil ki, din faktörünün göz ardı edilmesi gerekiyor. Tam tersine, bu faktöre özellikle odaklanmak lazım. Dindarlığın göze çarpan şekilde arttığı Kudüs'te oldukça fazla zaman geçirdim.

İmanlar arasında daha büyük bir anlayış geliştirmek üzere İman Vakfi'nı (Faith Foundation) kurarak işe başladım. Şu şekilde basit bir mantık kurdum: Din adına aşırılığı savunanlar, aktif durumdalar; kaynakları oldukça fazla. Dahası, modern iletişim ve teknoloji kullanımında "parlak" durumdalar. Bizim tahminimize göre; her yıl milyarlarca dolar, bu tür bir din inanışını teşvik etmeye ayrılıyor.

Dolayısıyla, kurmuş olduğum vakfın bir üniversite programı bulunuyor ve bu program, halihazırda dokuz ülkede yürütülüyor. Amaç; dinin günümüz dünyasındaki rolünü analiz etmeye başlamak ve din meselesinin salt din okullarının tekelinden çıkmasını sağlamak. Bir başka programımız daha var; o da 15 ülkede uygulanıyor ve diğer ülkelerin de bu programa katılımları mümkün. Bu program ise, dünya çapındaki lise öğrencilerini interaktif teknoloji yoluyla bir araya getirip, inanışlarını tartışmalarını ve bu inanışların onlar için ne anlama geldiğini ifade etmelerini sağlamak. Ayrıca, Birleşmiş Milletler'in dünyada yoksullukla mücadele için ortaya attığı Milenyum Kalkınma Hedefleri'ne dair bilinç düzeyini artırmak üzere gençlerin kendi inanışları dışından gençlerle birlikte çalışmalarını hedefleyen bir eylem programımız bulunuyor.

Biz sadece bir örgüt konumundayız. Başka örgütler de bu tür faaliyetlere başlıyorlar. Ancak hükümetlerin, bu konuyu daha ciddiyetle ele almaya başlaması gerekiyor. İspanya ve Türkiye'nin ortaklaşa başlattıkları Medeniyetler İttifakı, bunun bir örneği. Suudi Arabistan Kralı da, bu anlamda önemli bir liderlik vasfı sergiledi. Bununla birlikte, mesele, üst düzey insanları bir araya getirmek değil sadece... Ayrıca, milletler düzeyinde halk tabanına inerek bu işi yürütmek, özellikle genç insanlara kadar inebilmek önem taşıyor.

Son olarak, dini liderlerin yeni bir sorumluluğu kabul etmeleri gerekiyor: kendilerinden farklı inanışa sahip olanlara saygı duyulması... Saldırgan sekülaristler ve aşırılık yanlıları, birbirlerini beslerler. Bir araya geldiklerinde, inançlı insanlara gerçek bir sorun teşkil ederler.

Gerçek imanın sevgi dolu doğasını göstermeliyiz. Diğer türlü, din denildiğinde, akla sadece aşırılık yanlılarının imanlı topluluklar üzerinde denetim kurdukları ve sekülaristlerin de bu tür davranışların zaten "dine içkin olduğunu" iddia ettikleri bir mücadele gelecek.

Bu bir trajedi olur. Herşeyden önemlisi, imanın bir mantık ve ilerlemeyi temsil ettiği bir küreselleşme çağında yaşıyoruz.

Din ölmüyor; ölmemeli de... Dünyanın imana ihtiyacı var.

** Tony Blair, İngiltere eski Başbakanıdır.*

Kaynak: http://www.project-syndicate.org/commentary/blair4/English

Turque Diplomatique Notu: Faith Foundation ile ilgili ayrıntılı bilgi için, bkz. http://www.tonyblairfaithfoundation.org/

HİNT OKYANUSU'NDA
LİDERLİK

Thomas G. Mahnken
Andrew Shearer *

Sovyet deniz gücünün 1970'li yıllarda Washington, Canberra ve bölgedeki diğer devletlerin gözünü korkutmasından bu yana Hint Okyanusu ilk kez bu denli hararetli günler yaşıyor. Şimdilerde Avustralya hükümetinin tahminine göre, önümüzdeki yirmi yıllık süreç boyunca, Hint Okyanusu, tıpkı Pasifik gibi ülkenin deniz stratejisive savunma planları açısından merkezi önem kazanacak. Söz konusu tahmin, hükümetin hazırladığı 2009 yılı Savunma Beyaz Kitabı'nda yer alıyor.

Geleneksel olarak Atlantik ve Pasifik gücü olan ABD de, Hint Okyanusu'nu yeniden keşfetmişe benziyor. Terörizm ve korsanlık faaliyetlerinden kaynaklanan ve giderek artan tehditler, ABD'nin bölgede artan bir askeri varlık sergilemesini gerektirdi. Bilhassa, 2010 yılında yayımlanan Dört Yıllık Savunma Gözden Geçirme Raporu'nda, ABD'nin bölgenin genelinde istikrarı sağlamakla ilgilendiği belirtiliyor; ve ABD'nin ulusal çıkarlarını, hedeflerini ve aldığı tavırlarının doğuracağı sonuçları içeren bir değerlendirme yapılması çağrısında bulunuluyordu.

Buradaki öncelikli itki gücü, "terörle savaş" olmuştu. Körfez'de Bahreyn'den Hint Okyanusu'nda Diego Garcia'ya dek konuşlandırılan üsler, ABD'nin Afganistan ve Irak'taki operasyonlarına ciddi bir destek sağlıyor. Somali, Yemen ve Pakistan gibi kırılgan yapıdaki kıyı ülkeleri, aşırılığa dair uluslararası endişelerin ön saflarında yer alıyor.

İran'ın nükleer silah yeteneği edinme yönündeki girişimleri, Orta Doğu'yu büyük bir çatışmanın içine itebilir. Ve, Hint Okyanusu'nda görev alan Amerikan deniz güçleri, felaketler sonrası kurtarma faaliyetlerinde son derece önemli bir liderlik rolü üstlenmiş bulunuyorlar. Bunlar arasında 2004 yılındaki trajik tsunami ve ticari gemilerin korsanlardan korunması gibi faaliyetler bulunuyor.

Şimdilerde Amerika'nın ve Avustralya'nın Hint Okyanusu'na olan ilgisi yeni bir boyut kazanmış durumda. Robert Kaplan'ın yakın zamanda yayımladığı "Monsoon" isimli kitabında da dikkat çekmiş olduğu gibi, Hint Okyanusu bölgesinde ve dolaylarında ekonomik bağlar filizleniyor. Asya'nın yükselen ekonomik devlerinden Çin ve Hindistan, gerek mallarını piyasaya sürmek gerekse asli önemdeki enerji sevkiyatlarını sağlamak için deniz yollarına bağımlı bulunuyorlar. Üstelik, bugün Çin, Hindistan'ın en büyük ticaret partneri konumunda. Bu ticaret, Avustralya'nın madencilik patlaması yaşamasını da sağlarken ülkenin ekonomik ağırlık merkezini batı ve kuzeye doğru kaydırıyor.

Bu zamana değin alınan haberler iyi yöndeydi; ticaret sayesinde Asya'daki on milyonlarca insan yoksulluktan kurtarıldı; hastalıklı seyreden küresel ekonomiye ihtiyaç duyulan ivme kazandırıldı. Süreç bu şekilde devam edebilir; ancak yine de endişe verici işaretleri görmezden gelemeyiz.

Çin ve Hindistan'ın arası, tartışmalı kara sınırları ve diğer rahatsız edici etmenlerden dolayı (örneğin, Tibet'in sürgündeki ruhani lideri Dalay Lama'ya Hindistan'ın verdiği destek gibi) bozulmuş bulunuyor. Pekin'in nükleer silahlara sahip olan ve Hindistan'a karşı terörizme sponsor olan bir Pakistan'a verdiği destek de Yeni Delhi'yi derinden incitiyor.

Çin'in halihazırda askeri alandaki odak noktası, Çinli strateji uzmanlarının "yakın deniz" olarak etiketlendirdiği alan üzerine olabilir: yani, tartışmalı Güney ve Doğu Çin Denizleri'ni de kapsayacak şekilde Batı Pasifik suları... Ve, Çin'in bu bölgede giderek artan deniz ve diplomatik varlığı, Japonya'yı, Filipinleri, Güney Kore'yi, Vietnam'ı ve diğer Güneydoğu Asya kıyı devletlerini alarm düzeyine çıkarıyor. Buna dair işaretler şimdiden alınıyor; ancak Çin'in hızlı askeri modernleşmesinin tetiklediği Asya'daki deniz rekabeti, Hint Okyanusu'na doğru da dalga dalga yayılıyor.

Çin'in Afrika Boynuzu'ndaki korsanla mücadele faaliyetlerini yürütmek amacıyla bir görev gücü konuşlandırması, kısmen Çin'in sorumluluk sahibi bir uluslararası paydaş olarak ehilliğine dair delilleri güçlendirebilir. Ancak, bir yandan da Yeni Delhi'de endişeleri körüklemek gibi bir sonuç doğurmuş bulunuyor. Zaten, Hindistan da, Çin'in; Burma, Sri Lanka ve Pakistan'da limanlar kurmak istediğine dair haberler karşısında son derece hassas durumda. Buna "inci taneleri stratejisi" (string of pearls) deniyor. Aynı zamanda, Çin'in açık denizlere yönelik donanmasını geliştirmesi, Hindistan'ın bizzat adını aldığı okyanus üzerinde uzun süredir devam ettirdiği başat rolü tehlikeye atabilir.

Avustralya ve ABD'nin –ki her ikisi de, Asya'nın istikrarını ve açık uluslararası ticaret sistemini sıkı sıkıya denetim altında tutan iki deniz demokrasisi olarak- bu olayları itidalle karşılaması mümkün değildi. Çin'in Deniz Hukuku'nu kısıtlayıcı bir

perspektiften yorumlaması ve Batı Pasifikler'in büyük bölümünde Amerika ve müttefik güçlerin nüfuz alanını yok etmeye yönelik olarak silahlar geliştirmesi, her iki ülke açısından da asli öneme sahip olan sulardaki seyrüsefer özgürlüğü önünde ciddi bir tehdit doğuruyor.

Çin'in giderek artan askeri yetenekleri ve girişimciliği, stratejik niyetleri konusunda komşularının kuşkularını körüklüyor. Bunun sonucunda, ABD, Avustralya, Hindistan ve Japonya arasında gayri resmi düzeyde ikili güvenlik anlaşmaları peyda oluyor. 2007 yılında çok daha resmi düzeyde ve dörtlü bir grup oluşumu önerildiğinde, Çin, derhal bunu kendisini bir "çevreleme politikası" olduğunu haykırmıştı.

Ancak Pekin'in Hint-Pasifik'teki seyrüsefer özgürlüğüne karşı verdiği mücadele şu anlama geliyor: bu ülkeler, ikili düzeydeki artan deniz güvenliği bağlantılarını kolektif bir düzenleme çerçevesinde bir araya getirmeliler. Böylelikle, doğal afetler ve diğer acil önlem gerektiren durumlarda hızlı yanıt vermek ve Asya'nın kilit önemdeki deniz hatlarının açık tutulmasını sağlamak amacıyla kaynaklarını tek bir havuzda toplayabilirler. Güneydoğu Asya Milletleri Derneği'ndeki kilit rolünün yanı sıra, coğrafi konumu itibariyle, Endonezya bu tür bir gruplaşmada belirleyici bir oyuncu olabilir.

ABD ve Avustralya, dünyanın önemli deniz hatlarının açık kalmasını sağlama hedefi etrafında bölge ülkelerini bir araya getirmeli. Tıpkı ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın geçtiğimiz sene Asean Bölgesel Forumu toplantısında yapmış olduğu gibi… Bunun için atılacak kilit önemdeki ilk adım; bu ortaklar ile, deniz güvenliğindeki gelişmeleri denetlemek amacıyla bir istihbarat ve gözetim ağına katılmak isteyen diğer tüm taraflar arasında bir bağ kurmak olacaktır.

Bu süreçte Avustralya ve Amerika da, denizaltı muharebeleri gibi kilit alanlardaki yetenekleri geliştirmek ve bu yetenekleri kolektif olarak uygulamak amacıyla Asyalı ortakları teşvik etmeli. Avustralya, yeni denizaltılarının ABD ve Japonya'daki muadilleriyle ortak faaliyetler yapacak durumda olduğunu temin etmeli ve bu denizaltıların Guam gibi ileri karakol mevkilerinden faaliyete geçebilmelerini sağlamalı. Ayrıca, eğer Avustralya'nın gelecekteki ihtiyaçlarına en uygun çözümü öneriyorsa, ABD yapımı nükleer güçle çalışan denizaltılar edinme opsiyonunu müzakere masasından kaldırmak, çılgınlık olacaktır.

Avustralya, Çin-Hint rekabetinin zaman içinde çok daha kötü düzeylere tırmanmamasını sağlamak gibi asli bir görevde ABD'ye destek verebilir. ABD'nin en büyük deniz ve hava değerlerine (belki de Avustralya'nın Hint Okyanusu kıyısında olanlara) daha geniş çaplı bir erişim imkanı elde edilmesi ise, başlangıç için çok iyi bir adım olacaktır.

(Wall Street Journal)

**** Thomas Mahnken, ABD Deniz Muharebe Koleji'nde ekonomik coğrafya ve ulusal güvenlik alanında Jerome Levy kürsüsü başkanıdır. Andrew Shearer ise, Avustralya merkezli Lowy Uluslararası Politika Enstitüsü direktörüdür.*

Kaynak: online.wsj.com/article/SB10001420527487041322045761900526690992 80.html?mod=WSJ_Opinion_ TTopBucket

YENİ GIDA JEOPOLİTİKLERİ
21. YÜZYIL GIDA SAVAŞLARINA HAZIR OLUN!

Lester R. Brown *

Bugün, bir önceki yüzyılın eli açık küresel hububat ekonomisinden tamamen farklı bir dünyayla karşı karşıya bulunmaktayız. Kıtlığın hakim olduğu yeni bir çağda gıda jeopolitiği acaba neye benzeyecek? Açlık sınırında yaşayan halklar, hububatla yüklü kamyonların liman kentlerine buradan da zengin ülkelere götürülmesine göz yumabilirler mi? Arazi ve su kıtlığı yaşanırken, dünyanın ısısı yükselirken ve dünya gıda güvenliği bozulurken, gıda kıtlığına dair tehlikeli bir jeopolitik çıkıyor ortaya. Verimli büyük arazilerin ve su kaynaklarının gaspedilmesi ve doğrudan ihracatçı ülkelerdeki çiftçilerden hububat satın alınması; artık gıda güvenliğine dair küresel güç mücadelesinin ayrılmaz birer parçası haline gelmiş bulunuyor. İnsanların elinden topraklarını almak kadar isyanları tetikleyen başka bir şeye pek rastlayamazsınız. Petrol rezervlerini yitiren bir medeniyet, varlığını sürdürebilir; ancak toprak rezervlerini kaybeden yok olur…

ABD'de buğday fiyatları geçtiğimiz yıl %75 oranında yükseldiğinde, bu durum, bir somun ekmekte 2 dolarlık bir artış anlamına geliyordu ve bir somun ekmeğin fiyatı, 2,10 dolara denk geliyordu. Bununla birlikte, eğer Yeni Delhi'de yaşıyorsanız, bu tür ani fiyat sıçramaları, gerçekten önemlidir: dünya buğday fiyatlarının iki katına çıkması; pazardan eve taşıdığınız ve pideye dönüştüreceğiniz buğdayın maliyetinin iki kat artması anlamına gelir. Aynı durum, pirinç için de geçerli. Eğer dünyadaki pirinç fiyatı iki katına çıkarsa, bu durumda Cakarta'da size komşu olan pazardaki pirinç fiyatı da iki katına çıkmış demektir. Keza, Endonezyalı bir ailenin akşam sofrasında yerini alan bir kase haşlanmış pirincin maliyeti de aynı şekilde…

2011'in yeni gıda ekonomilerine hoş geldiniz! Fiyatlar yükseliyor; ancak bu durumun etkisi, her yerde eşit derece hissedilmiyor. Gelirlerinin onda birinden daha azını süpermarkette harcayan Amerikalılar için gıda fiyatlarının artışı bir facia değil, en kötüsü bir can sıkıntısıdır. Ancak, gezegenin en yoksul 2 milyarlık kesimi için –ki bu insanlar, gelirlerinin %50 ila 70'ini gıdaya harcarlar-, artan fiyatlar, günde iki öğün yerken, bunu tek öğüne düşürmek anlamına gelebilir. Küresel ekonomik katmanların en alt basamağında yer alanlar için ise, bu durum, kişisel iradelerinin tamamen yitirilmesi riski demektir. Bu durum, devrimlere ve ayaklanmaya neden olabilir – zaten oldu da…

2011 yılında bile, Birleşmiş Milletler Gıda Fiyat Endeksi, bir önce açıkladığı rekor düzeydeki küresel fiyat artışını gölgede bırakan bir açıklamada bulundu: Mart ayı itibariyle, gıda fiyatları, son sekiz ayın en yüksek noktasına ulaşmış bulunuyor. Bu senenin hasadının az olacağı öngörüsü ışığında, fiyat artışları sonucu Orta Doğu ve Afrika'daki hükümetlerin sendelemesiyle, endişeli piyasaların bir şoktan diğerine savrulmasıyla birlikte, gıda da giderek dünya politikasının gizli bir yönlendirici gücüne dönüştü. Ve bunun gibi krizler, giderek daha da tanıdık hale gelecekler.

Gıdaya dair bu yeni jeopolitik, giderek daha değişken –ve ihtilaflı- hale geliyor. Kıtlık, artık yeni norm oldu. Kısa süre önceye kadar, fiyatlardaki ani sıçramalara pek rağbet gösterilmezdi; çünkü hemen ardından göreceli olarak düşük gıda fiyatlarına bir dönüş yaşanırdı. Bu durum, 20. yüzyıl sonunda yerkürenin büyük bölümündeki siyasi istikrarın şekillendirilmesine yardımcı olmuştu. Ancak, şimdi, nedenler ve sonuçlar tamamen farklı bir hal aldı.

Birçok açıdan, 2007-2008 gıda krizinin kaldığı yerden devam ettiği bir durumla karşı karşıyayız. Tarihsel olarak, fiyat artışları, genellikle beklenmedik hava şartlarından kaynaklanır –örneğin, Hindistan'daki bir muson yağmuru, eski Sovyetler Birliği topraklarında bir sel, ABD'nin orta batısında yüksek hava sıcaklıkları gibi…- Bu tür olaylar her zaman için karışıklıklara sebep olmuştur; ancak ne mutlu ki seyrek olagelmişlerdir.

Maalesef, bugün yaşanan fiyat artışları, hem talebi artıran hem de üretimin artırılmasını daha zorlaştıran eğilimler tarafından yönlendiriliyor. Bu eğilimler arasında; hızla artan nüfus, hasatları kurutan sıcaklık artışları, sulama kanallarının kuruması sayılabilir. Yerkürenin akşam sofrasında, 219.000 ilave kişinin karnının doyurulması gerekiyor.

Daha da alarm verici olanı; dünyanın kıtlıkların etkisini azaltma yeteneğini giderek yitirmesidir. Daha önce yaşanan fiyat artışlarına yanıt olarak, dünyanın en büyük hububat üreticisi olan ABD, dünyayı olası bir felaketten koruyabilmişti. 20.yüzyıl ortalarından 1995'e dek, ABD'nin elinde ya hububat fazlaları ya da sıkıntıya düşen ülkeleri kurtarmak üzere ekilebilecek boş tarlalar bulunuyordu. Örneğin, 1965 yılında Hindistan'da muson yağmurları baş gösterdiğinde, Başkan Lyndon Johnson Yönetimi, ABD'nin elindeki buğday hasadının beşte birini Hindistan'a göndermiş; böylelikle insanların açlık çekmesini başarılı bir şekilde önlemişti. Ancak bunu artık yapamayız; keza güvenlik tamponu artık yok oldu.

İşte bu yüzden 2011'deki gıda krizi son derece gerçek ve bu yüzden de siyasi devrimler vasıtasıyla daha fazla "ekmek ayaklanmalarını" beraberinde getirebilir. Peki, Tunus'ta Zeynel Abidin Bin Ali, Mısır'da Hüsnü Mübarek ve (hububatının %90'ını ithal eden) Libya'da Muammer Kaddafi gibi diktatörlerin başına gelenler, hikayenin sonu değil, bizzat başlangıcıysa? Çiftçiler ve dışişleri bakanları! Gıda kıtlılığının giderek dünya politikalarını şekillendireceği yeni bir çağa hazırlıklı olun!

2007 başından beri dünya hububat fiyatlarının iki katına çıkmasının ardında temelde iki etmen vardı: talepteki artışın hızlandırılması ve giderek yaygınlaşan hububat üretiminin yarattığı zorluk. Bunun sonucunda; bir önceki yüzyılın eli açık küresel hububat ekonomisinden tamamen farklı bir dünyayla karşı karşıya bulunmaktayız. Kıtlığın hakim olduğu yeni bir çağda gıda jeopolitiği neye benzeyecek? Bu denli erken bir aşamada bile, ortaya yeni yeni çıkan gıda ekonomisinin temel hatlarını fark edebiliriz:

Talep tarafında, çiftçiler, artık varlıkları apaçık bir hal alan ve şiddetleri artan baskı kaynaklarıyla karşı karşıyalar. İlk kaynak; nüfus artışı. Her yıl dünyadaki çiftçilerin, ilave 80 milyon insanın karnını doyurması gerekiyor ve bu insanların neredeyse tümü, kalkınmakta olan ülkelerde yaşıyorlar. Dünya nüfusu, 1970'den beri neredeyse iki katına çıktı ve bu yüzyıl ortasında 9 milyara varması bekleniyor. Bu sırada, 3 milyar kişi, gıda zincirinde "normal"den daha fazla et, süt ve yumurta tüketiyor. Çin ve diğer ülkelerde daha fazla aile "orta sınıf" kategorisine ulaştıkları için, daha iyi beslenmeyi umuyorlar. Ancak, hububat-yoğun çiftlik hayvanı ürünlerinin dünya çapında tüketimi arttıkça, tüm bu hayvanları beslemek için gereken ekstra mısır ve soya filizi talebi de artıyor. (Örneğin ABD'de kişi başına düşen hububat tüketimi, Hindistan'ın dört katı daha fazla. Hindistan'da ise, çok az miktarda hububat, hayvansal proteine dönüştürülüyor şimdilik…)

Aynı zamanda, bir dönemler başka yerlerdeki vasat mahsullere karşı küresel bir tampon görevi gören ABD, şimdilerde devasa miktarlarda hububatı, araçları için gereken biyo yakıta dönüştürüyor. Hatta dünya üzerindeki hububat tüketimi –ki şimdiden yılda yaklaşık 2,2 milyar metrik tona yükselmiştir-, giderek artan bir hızda artıyor. On yıl kadar önce, tüketimdeki artış, yılda 20 milyon ton kadardı. Daha yakın bir zamanda, yılda 40 milyon tona yükseldi. Ancak, ABD'nin hububatı etanole dönüştürme oranı, çok daha hızlı şekilde arttı. 2010 yılında, ABD, yaklaşık 400 milyon ton hububat hasadı yaptı. Bunun 126 milyon tonu, etanol yakıt damıtma tesislerine gitti (yani, 2000'deki 16 milyon tondan 126 milyon tona çıktı). Hububatı yakıta dönüştürmek üzere sahip olunan bu devasa kapasite; hububat fiyatının artık petrol fiyatıyla bağlantılı olduğu anlamına geliyor. Dolayısıyla eğer petrol varil başına 150 dolar ve üzerine çıkarsa, hububat fiyatı da bu yükselişi takip edecektir ve hububatı petrol eşdeğerlerine dönüştürmek giderek daha karlı bir iş haline gelecektir.

Ve, bu sadece Amerika'yı ilgilendiren bir durum değildir: şeker kamışından etanol damıtan Brezilya, ABD'den sonra üretimde dünyada ikinci sırada bulunuyor; 2020 yılına kadar ulaşımda tüketilen enerjinin %10 'unu yenilenebilir enerjiden elde etmeyi hedef olarak belirleyen AB de, gıda mahsullerinin yetiştirildiği arazileri başka uğraşlar için kullanıyor.

Bu, salt gıda talebinin patlamasıyla ilgili bir olay değil. Daha ziyade, dünyanın gıda tedarikinin hepimizin artan gıda iştahını karşılayamayacak durumda olmasıyla ilgili. İklim değişikliğini ele alın: Ekoloji uzmanlarının tahminine göre, mevsim normallerinin üzerinde her 1 derecelik sıcaklık artışı karşılığında, çiftçiler hububat hasadında %10'luk bir azalış bekleyebilirler. Keza, Rusya'da 2010 yılında yaşanan sıcaklık dalgası sırasında ülkedeki hububat rekoltesi yaklaşık %40 oranında düştü.

Sıcaklıklar artarken, su tabakası seviyeleri de azalıyor; keza çiftçiler sıcaklık arttıkça, sulama amaçlı olarak gereğinden daha fazla su çekiyorlar. Bu durum kısa süre içinde gıda üretiminde yapay bir artışa neden olur; akiferler (Yeraltı suyunu tutan ve ileten kayaç ortamı – Editör Notu) tükendiğinde bir anda bir "gıda balonu" yaratır.

Kurak Suudi Arabistan'da, sulama, ülkenin 20 yıldan uzun süre boyunca buğday konusunda kendi kendine yetmesini sağlamıştı. Şimdilerde buğday üretimi çöküşe geçti; çünkü ülkenin sulama amaçlı kullandığı ve ikmal edilemeyen akifer, büyük oranda kurudu. Suudiler, kısa süre içinde tüm hububatlarını yeniden ithal etmeye başlayacaklar.

Suudi Arabistan, su-kaynaklı gıda balonlarının olduğu 18 ülkeden sadece biri… Dünya nüfusunun yarıdan fazlası, su tabakası seviyelerinin azaldığı ülkelerde yaşıyorlar. Siyasi açıdan çalkantılı Arap Orta Doğu ülkeleri, hububat üretiminin zirve noktasına ulaşıp daha sonraları su kıtlıkları nedeniyle azalışa geçtiği, ancak nüfus artışının devam ettiği ilk coğrafi bölge olarak kabul ediliyor. Hububat üretimi, Suriye ve Irak'ta azalışa geçti ve kısa süre içinde Yemen'de de azalabilir. Ancak, en büyük gıda balonları Hindistan ve Çin'de görülüyor. Çiftçilerin 20 milyon kadar sulama kuyusunu sondaladığı Hindistan'da su tabakası seviyeleri düşüyor ve kuyular kurumaya başlıyor. Dünya Bankası raporlarına göre; 175 milyon kadar Hintli, gereğinden fazla pompalama sonucu üretilen hububatla besleniyor. Çin'de en fazla Kuzey Çin Platosu'nda aşırı pompalama gözlemleniyor ve bu bölge de, Çin'in buğday üretiminin yarısına, mısır üretiminin ise üçte birine karşılık geliyor. Yaklaşık 130 milyon Çinli, halihazırda aşırı pompalama sonucu üretilen buğdayla besleniyor. Peki, akiferler kuruduğunda kaçınılmaz olarak gerçekleşecek olan su kıtlıklarıyla bu ülkeler nasıl başa çıkacaklar?

Bir yandan kuyularımız kururken, bir yandan da topraklarımızı kötü yönetiyoruz; yeni çöller yaratıyoruz. Gereğinden fazla sürülme ve arazilerin kötü yönetimi sonucunda oluşan toprak erozyonu, yeryüzündeki tarım alanlarının üçte birinin verimliliğini zedeliyor. Peki, bu durum ne kadar ciddi? Devasa boyutlarda iki yeni şiddetli toz fırtınasını gösteren uydu görüntülerine bakın: biri, kuzey ve batı Çin ve batı Moğolistan'a uzanıyor; diğeri ise Orta Afrika'ya… Çöller konusunda uzman Çinli bir akademisyen olan Wang Tao'ya göre; her yıl kuzey Çin'deki 1400 mil karelik arazi, çölleşiyor. Moğolistan ve Lesotho'daki hububat hasadı, son on yıldır yarıdan fazla azaldı. Kuzey Kore ve Haiti de, ciddi toprak kayıplarından muzdarip. Her iki ülke, uluslararası gıda yardımını yitirmeleri durumunda, açlık tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyorlar. Petrol rezervlerini yitiren bir medeniyet, varlığını sürdürebilir; ancak toprak rezervlerini kaybeden yok olur…

Dünya gıda tedarikinin sıkılaştığı bu dönemde, gıda üretim yeteneği, giderek yeni bir jeopolitik manivela şeklini alıyor ve ülkeler, "ortak mal"ın aleyhine, kendi yerel çıkarlarını güvence altına alma uğraşındalar…

Sıkıntının ilk işaretleri, 2007'de alınmıştı. Bu tarihte, çiftçiler, küresel hububat talebindeki artışa yanıt vermede zorluklar yaşamaya başlamıştı. Hububat ve soya filizi fiyatları artıyordu ve 2008 yılı ortasında üç katına çıkmıştı. Buna karşın, birçok ihracatçı ülke, ihracatları sınırlandırmak suretiyle ülke içindeki gıda fiyatlarının artışını kontrol altına almaya çalışıyorlardı. Bu ülkeler arasında; Rusya ve Arjantin de bulunmaktaydı, keza bu iki ülke, öncü buğday ihracatçılarındandı. Dünyada ikinci büyük pirinç ihracatçısı olan Vietnam ise, 2008 yılı başında birkaç aylığına ihracatları tamamen yasaklamıştı. Diğer küçük hububat ihracatçıları da benzer bir yol izlediler.

İhracatçı ülkelerin 2007 ve 2008 yıllarında ihracatlarını kısıtlamasıyla birlikte, ithalatçı ülkeler panik yaşamışlardı. Artık gereksinim duydukları hububatı tedarik etmede piyasaya güvenemeyen birçok ülke, ihracatçı ülkelerle uzun vadeli hububat tedarik anlaşmalarının pazarlıklarını yapmaya girişmişlerdi. Örneğin Filipinler, yılda 1,5 milyon ton pirinç karşılığında Vietnam ile üç yıllık bir anlaşmanın müzakerelerini yürütmüştü. Benzer bir hedef doğrultusunda Avustralya'ya giden Yemenli bir heyet ise, elleri boş dönmüştü. İhracatçılar, uzun vadeli taahhütler altına girmede çekinceli davranıyorlardı.

Piyasaları için gereken hububatı satın alamayacaklarından korkan bazı daha zengin ülkeler –ki başlarını Suudi Arabistan, Güney Kore ve Çin çekiyor- 2008 yılında beklenmedik bir adım atarak, kendileri için hububat üretmek üzere diğer ülkelerden toprak kiralamaya veya satın almaya başladılar. Bu toprak iktisaplarının büyük bölümü Afrika'da oldu. Hatta bazı hükümetler, yılda dönüm başına 1 dolardan az bir meblağa tarım arazisi kiralıyorlardı. Başlıca destinasyonlar arasında; Etiyopya ve Sudan bulunuyordu. Bu ülkelerde milyonlarca insan, Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı'ndan elde ettikleri gıda ile yaşamlarını geçiriyorlardı. Bu iki ülkenin hükümetlerinin, kendi halkları açlıktan

kıvranırken yabancılara toprak satmaları ise, talihsiz bir girişim olarak değerlendiriliyor.

2009 yılı sonu itibariyle, yüzlerce toprak iktisabı anlaşmasının müzakereleri yapıldı. İçlerinden bazıları, bir milyon dönümü geçiyordu. Dünya Bankası'nın bu "toprak gaspları"na dair 2010 yılında yayımladığı bir analizde; toplamda yaklaşık 140 milyon dönümlük arazinin söz konusu olduğu belirtiliyordu. Yani, ABD'de mısır ve buğdaya ayrılan tarım arazilerinin toplamından bile fazla… Bu iktisaplar kapsamına, genellikle "su hakları" da giriyor. Bunun da anlamı; toprak gasplarının, potansiyel olarak tüm alt-kullanıcı ülkeleri etkilemesidir. Örneğin, Etiyopya veya Sudan'daki mahsülleri sulamak üzere Nil Nehri havzasının üst bölümünden çıkarılan su, artık Mısır'a kadar ulaşamayacak. Bu durum da, Nil'deki hassas su politikalarını baş aşağı ediyor ve Mısır'ın pazarlık etmesi gereken yeni ülkeleri sahneye çıkarıyor.

Bu süreçte anlaşmazlık potansiyeli –ki sadece su ile ilgili de değil- yüksektir. Arazi anlaşmalarının çoğu gizlice yapılıyor ve birçok durumda bahis konusu edilen araziler, satıldıklarında veya kiraya verildiklerinde çiftçiler tarafından kullanımda oluyor. Çoğu zaman arazide çiftçilik yapan kişilere herhangi bir şekilde danışılmıyor ve hatta bu kişiler, yeni düzenlemelerden haberdar edilmiyor. Ve, birçok gelişmekte olan ülkenin şehirlerinde arazilerin resmiyeti/tapu bulunmadığı için, arazilerini kaybeden çiftçiler, davalarını mahkeme önüne taşımak konusunda fazla bir desteğe sahip olamıyorlar. İngiltere'de yayımlanan Observer'da yazan muhabir John Vidal, Etiyopya'daki Gambella bölgesinden Nyikaw Ochalla'nın ifadesini aktarıyor: "Buraya oldukça fazla sayıda yabancı şirket geliyor ve insanları, yüzyıllardır kullandıkları, işledikleri topraklardan mahrum bırakıyor. Yerel halkla herhangi bir istişareye gidilmiyor. Düzenlemeler, gizlice yapılıyor. Yerel halkın gördüğü tek şey ise; topraklarını istila etmek üzere bir sürü traktörle gelen insanlar oluyor."

Bu tür arazi gaspları karşısında duyulan yerel düşmanlık, bir istisna değil, genel kuraldır. 2007 yılında, gıda fiyatlarının artmaya başladığı bir sırada, Çin, Filipinlerle 2,5 milyon dönümlük arazi kiralama anlaşması yapmıştı. Ancak, halkın tepkisi –ki büyük bölümü Filipinli çiftçilerden geliyordu- Manila'yı anlaşmayı askıya almaya mecbur bırakmıştı. Benzer bir arbede de Madagaskar'da yaşanmıştı: burada Daewoo Lojistik isimli bir Güney Kore firması, 3 milyon dönümden fazla toprak üzerinde hak iddia etmişti. Bu anlaşma sonucu yaşanan huzursuzluk, hükümetin devrilmesine ve anlaşmanın fesh edilmesine yol açmıştı. İnsanların elinden topraklarını almak kadar isyanları tetikleyen başka bir şeye pek rastlayamazsınız.

Bu tür anlaşmalar sadece riskli değildir; aynı zamanda yabancı yatırımcılar, aç insanlarla dolu bir ülkede gıda üretirken, hububatı nasıl toplayacakları gibi bir başka siyasi sorunla karşı karşıya kalırlar. Açlık sınırında yaşayan halklar, hububatla yüklü kamyonların liman kentlerine işlenmek üzere götürülmesine göz yumabilirler mi? Köylülerin topraklarını ve geçim kaynaklarını yitirdikleri ülkelerdeki siyasi istikrarsızlık potansiyeli son derece yüksektir. Yatırımcılar ile ev sahibi ülkeler arasında kolaylıkla anlaşmazlıklar doğabilir.

Bu iktisaplar, kalkınmakta olan ülkelerde tarıma 50 milyar dolarlık potansiyel bir yatırım imkanı tanırlar. Ancak, kayda değer üretim kazançları sağlamak, yıllar alır. Modern piyasa yönelimli tarım için gerekli altyapı, halen Afrika kıtasının çoğu ülkesinde yoktur. Bazı ülkelerde, zirai girdileri (suni gübre gibi) sağlamak ve arazi ürünlerini ihraç etmek için gereken karayolu ve limanları kurmak, yıllar alıyor. Bunun da ötesinde, modern tarım, kendi altyapısını gerektirir. Altyapıdan kasıt; makine hangarları, hububat ekipmanları, silolar, suni gübre depolama antrepoları, yakıt depolama tesisleri, ekipman tamir ve koruma hizmetleri, kuyu sondaj ekipmanı, sulama pompaları ve pompalara güç vermek üzere gereken enerji... Genel olarak, bu zamana değin iktisap edilen arazi, son derece yavaş şekilde geliştiriliyor.

Peki, tüm bunlar dünyadaki gıda üretimini ne ölçüde yaygınlaştıracak? Henüz bilmiyoruz; ama Dünya Bankası analizine göre; projelerin sadece %37'si, gıda mahsullerine tahsis edilecek. Bu zamana değin satın alınan arazilerin büyük bölümü, biyo-yakıt ve diğer endüstriyel mahsullerin üretimi için kullanılacak.

Her ne kadar bu projelerin bazıları arazi üretkenliğini güçlendirse de, bundan kim yarar sağlayacak? Eğer tüm girdiler (arazi ekipmanı, suni gübre, pestisitler, tohumlar) yurtdışından getirilirse ve eğer tüm üretim, ülke dışına gönderilirse, ev sahibi ülkenin ekonomisine fazla bir katkıda bulunulmayacaktır. En iyi ihtimalle, yerel halk, çiftlik çalışanı olarak kendilerine iş bulacaktır. Ancak makineyoğun işlemlerde, insanlar daha az istihdam edilecektir. En kötüsü de, Mozambik ve Sudan gibi yoksullaştırılmış ülkelerin elinde, kendi aç nüfusunu beslemek üzere çok daha az sayıda toprak ve su bulunacaktır. Tarihten bugüne toprak gaspları, gıda üretimindense ayaklanmaları tetiklemeye daha fazla hizmet etmiştir.

Ve, zengin/yoksul ülke ayrımı, kısa süre içinde daha da ön plana gelebilir. Bu Ocak ayında, gıda güvenliğini sağlamak üzere ithalatçı ülkeler arasındaki rekabet tırmanmaya başladı. Keza, hububatının %70'ini ithal eden Güney Kore, bu hububatın bir bölümünü iktisap etmekten sorumlu olacak yeni bir kamu-özel sektör ortaklığı oluşturduğunu açıkladı. Böylelikle, doğrudan Amerikalı çiftçilerden hububat satın almak suretiyle, büyük uluslararası ticaret firmalarının "baypas" edilmesi planlanıyor.

Gıda tedariki konusunda yaşanan bu rekabetin nereye kadar devam edeceğini kimse bilmiyor; ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında gelişen uluslararası işbirliği ortamından giderek uzaklaşıldığı görülüyor. "Gıda milliyetçiliği", münferit zengin ülkeler için gıda tedarikini güvence altına alabilir; ancak dünya çapındaki gıda güvenliğini güçlendirmeye fazla katkısı olmayacaktır. Keza, arazi gasplarına konu olan veya hububat ithalatı yapan düşük-gelirli ülkeler, gıda konusundaki durumlarının giderek kötüleştiğine tanık olacaklardır.

İki dünya savaşının yarattığı katliamın ve Büyük Buhran'a yol açan ekonomi hatalarının ardından, 1945'te bir araya gelen ülkeler Birleşmiş Milletler'i kurarak, geç de olsa modern çağda artık tecrit halinde yaşanamayacağını fark etmişlerdi. Para sistemini yönetmek ve ekonomik istikrar ile ilerlemeyi teşvik etmek üzere Uluslararası Para Fonu kurulmuştu. BM sistemi içinde, Dünya Sağlık Örgütü'nden Gıda ve Tarım Örgütü FAO'ya dek birçok uzmanlaşmış ajans, günümüz dünyasında önemli roller üstleniyorlar. Tüm bunlar ise, uluslararası işbirliğini güçlendiriyor.

Ancak, FAO küresel tarım verilerini toplayıp analiz ederken ve teknik destek sağlarken, dünya gıda tedarikinin yeterliliğini sağlamak üzere herhangi bir organize çaba söz konusu olmadı. Gerçekten de, tarım ticaretine dair birçok uluslararası müzakere, kısa süre öncesine dek, piyasalara erişim noktasına odaklanmıştı. ABD, Kanada, Avustralya ve Arjantin; yüksek koruma duvarlarına sahip tarım pazarlarını açmaları konusunda Avrupa ve Japonya üzerinde baskı uyguluyordu. Ancak bu yüzyılın ilk on yılında, gıda fazlalarından gıda yoksunluğuna doğru dünya çapında yaşanan dönüşüm sonucunda, gıda tedarikine erişim öncelikli bir mesele haline geldi. Aynı zamanda, bir dönemler açlıkla mücadele doğrultusunda çaba gösteren ABD gıda yardım programı, yerini büyük ölçüde Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı'na bıraktı. BM Dünya Gıda Programı'ndaki başlıca maddi katkı ise, ABD'den geliyor. Program, halihazırda 70 kadar ülkede gıda destek operasyonları sürdürüyor ve 4 milyar dolarlık bir bütçeye sahip.

Öte yandan, Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy –ki halihazırda kendisi G-20 Başkanı'dır-, emtia piyasalarındaki spekülasyonu sınırlandırmak suretiyle, artan gıda fiyatlarıyla mücadele etmeyi öneriyor. Bu öneri her ne kadar yararlı görünse de, artan gıda güvensizliğinin belirtilerini ele alıyor; nedenlerini (örneğin, nüfus artışı, iklim değişikliği gibi) değil… Dünyanın artık sadece tarım politikasına değil, aynı zamanda onu enerji, nüfus ve su politikalarıyla entegre eden bir yapıya odaklanması gerekiyor; keza bu politikalardan her biri, doğrudan gıda güvenliğini etkiliyor.

Ancak, arazi ve su kıtlığı yaşanırken, dünyanın ısısı yükselirken ve dünya gıda güvenliği bozulurken, gıda kıtlığına dair tehlikeli bir jeopolitik çıkıyor ortaya… Arazilerin ve su kaynaklarının gaspedilmesi ve doğrudan ihracatçı ülkelerdeki çiftçilerden hububat satın alınması; artık gıda güvenliğine dair küresel güç mücadelesinin ayrılmaz birer parçası haline gelmiş bulunuyor.

Hububat stoklarının düşük olduğu, iklimin ise hızla değiştiği bir ortamda, riskler de artıyor. Artık, gıda sisteminin herhangi bir noktasında her an bir aksaklık yaşanabilir. Örneğin, 2010 yılında Moskova merkezli yaşanan sıcaklık dalgasının, Chicago merkezli olduğunu düşünün. Yuvarlak rakamlarla hesaplamak gerekirse; Rusya'nın yaklaşık 100 milyon tonluk mahsulünde %40 oranında bir düşüş, dünyaya 40 milyon ton hububata mal olur. Ancak, ABD'nin 400 milyon tonluk mahsulünde %40 oranındaki düşüşün maliyeti 160 milyon ton olacaktır.

Peki ya sonra? Dünyadaki hububat piyasalarında bir kaos yaşanırdı. Hububat fiyatları zirve noktasına ulaşır; hububat ihraç eden bazı ülkeler, bir yandan ülke içindeki gıda fiyatlarını sabit tutmaya çalışırken, bir yandan da 2007 ve 2008'de yaptıkları gibi, ithalatı kısıtlamak veya hatta yasaklamak zorunda kalabilirlerdi. TV'de çıkan haberlerde sadece Rusya'daki yüzlerce yangın konu edilmezdi; ayrıca düşük gelirli ve hububat ithal eden ülkelerdeki gıda ayaklanmaları ve açlığın denetimden çıkması sonucu devrilen hükümetler de ön plana gelirdi. Hububat ithal eden petrol ihracatçısı ülkeler ise, hububat karşılığında petrol takasında bulunmaya çalışırlardı. Hükümetler devrilirken ve dünya hububat piyasasına duyulan güven tahrip olurken, küresel ekonomi de bir çözülme sürecine girerdi.

Her zaman bu kadar şanslı olamayız. Şu anki mesele; dünyanın, bozulan gıda koşullarının belirtilerine odaklanmanın ötesine geçip geçemeyeceği ve bu duruma sebep olan gerekçelere çözüm bulup bulamayacağıdır.

Eğer daha az su kullanımıyla daha fazla mahsul toplayamazsak ve verimli toprakları muhafaza edemezsek, birçok zirai alan artık sürdürülebilirlikten uzaklaşacaktır. Ve bu durum, çiftçilerin de ötesine taşınacaktır. Eğer iklim koşullarında bir istikrar sağlayamazsak, gıda fiyatlarındaki değişkenliği önleyemeyiz. Çekirdek ailelere dönüşü hızlandıramazsak, dünya nüfusunu er ya da geç istikrarlı bir noktaya taşıyamazsak, aç nüfus giderek büyüyecektir. Artık harekete geçme zamanı -2011'deki gıda krizinin, artık herkesin alıştığı bir gerçeklik olmaması için…

*(Foreign Policy) Kaynak: www.foreignpolicy.com/articles/2011/04/25/the_new_geopolitics_of_food?page=full * Tarımbilimci olan Lester Brown, 1974 yılında Rockefeller Brothers Fonu'nun yardımları ile küresel çevre sorunlarına çözüm üretmeyi hedefleyen Worldwatch Institute'i kurdu ve uzun yıllar Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı yürüttü.*

Lester R. Brown'ın Türkçeye çevirilmiş bir kitabı, İş Bankası Yayınları: "Dünyayı Nasıl Tükettik?"

İNGİLİZ EMPERYALİZMİNE KARŞI DURAN TEK ADAM: **MİRZA ALİ HAN**

Milan Hauner *

"İpi'li Faqir ve İkinci Dünya Savaşı arifesi ve sırasında Orta Asya'daki İngilizler"

Bu Rapor, ilk önce Journal of Contemporary History'nin 16.cildinin 1.sayısında yayımlandı. Rapor, daha sonraları yazar Milan Hauner'in izniyle Khyber.org websitesinde yeniden okurlara sunuldu. Milan Hauner, halihazırda Wisconsin-Madison Üniversitesi'nde görev alıyor ve kendisi, India in Axis Strategy, Germany, Japan, and Indian Nationalists in the Second World War (Stuttgart 1980) adlı kitabın yazarı.

2. Dünya Savaşı arifesinde Britanya imparatorluğunun düşmanları arasında, İpi'li Faqir olarak bilinen Mirza Ali Han'ın yeri ayrıdır. Kendisi, her ne kadar uluslararası koşulların mantığını düpedüz görmezden gelse de ve Britanya'ya karşı uluslararası desteği çekmede en az şansa sahip olduğu bir kampanya başlatmış olsa da, Hindistan'daki Britanya mandasının baş etmesi gereken düşmanları arasında en kararlısı ve en acımasızıydı.

Bir gerilla lideri olarak, rakiplerine karşı uyguladığı muharebe yöntemlerinin seçiminde, dediğim dedik, dik kafalı, aman vermez ve ahlaki değerleri hiçe sayan biriydi. Uyguladığı yöntemler arasında; tuzak kurma, insan kaçırma ve kötürüm bırakma gibi kabilelere özgü geleneksel savaş yöntemleri bulunuyordu.

Her ne kadar genellikle Afgan mercilerinin finansal ve askeri kaynaklarını ardına almış olsa da, Britanyalılara karşı beslediği nefretin, devlet mantığıyla alakası yoktu. Özellikle toprak bölüşümünün ardından, bağımsız Puktunistan'ın sembolü haline geldi.

Saldırı kararını her zaman kendisi alırdı. Aynı şekilde, normalin üzerinde zayiat verdiğinde ve Vaziristan'ın sığınaklarına geri çekilmesi kaçınılmaz hale geldiğinde, ateşkes kararını da yine kendisi verdi.

Vaziristan'da bulunduğu sırada, düşmanlıkları yeniden başlatmak üzere fırsat kollar olmuştu. Dolayısıyla, Britanya ordusunun Kuzey-Batı sınırında tam teşekküllü seferber halinde tutulmasına neden oluyordu. Yaklaşık 40.000 Britanyalı ve Hintli birlik onu yakalamak için sahaya inmişken, o her zaman bir fırsatını bulup ellerinden kaçmayı başarmıştı. Buna karşın, elindeki silahlı kabile üyelerinin sayısı, büyük olasılıkla hiçbir zaman 1000 erkeği geçmedi. Dahası, ellerinde tüfek, birkaç makineli tüfek ve zaman zaman demode toplar bulunuyordu.

Elinde hiçbir zaman yeterli mühimmat olmadı; radyo iletişim olanaklarından da yararlanmadı. Sadece, geleneksel muhbir ve ulak ağından elde ettiği istihbarata sırtını dayadı. Britanyalıların ise, buna karşın modern topçu sınıfları, tankları ve tüfekleri vardı.

1960 yılında öldüğünde, 20 Nisan'da yayımlanan The Times gazetesi, kendisini "yürekli ve şerefli bir muhalif, ilkeli, aziz bir insan ve kabile savaşlarının organizasyonunda kendinden söz ettiren biri" olarak tanımladı. Ancak, gazetede yer alan "birçok emekli ordu görevlisi ve siyasi ajanın, bu haberi duyunca yürekleri parçalanacak" şeklindeki ifadede, bariz bir ironi göze çarpıyordu. Acı bir gülümseme ve belki de bir beddua, çok daha yerinde bir betimleme olacaktı.

Bugün, İpi ismi, Müslüman Orta Asya dışında pek anımsanmıyor. Avrupalılar arasında ise, sadece sınır bölgesinde görev yapmış ve hayattaki birkaç yönetici ve askerin zihninde bu isim yer etmiş bulunuyor.

Elbette, İpi'li Faqir'in bölgede bir dizi saygın öncülü bulunuyor. Hadda Mullah da onlardan biri. Kendisi, 1890'lı yıllarda bir Mohmand lideriydi. Öncül sayılabilecek bir diğer kişi de, Powindah Mullah. O da, Mahsudlara yönelik olarak geliştirdiği ilkeli olmayan savaş yöntemlerinden dolayı, Lord Curzon tarafından "birinci sınıf bir alçak" olarak nitelendirilmişti. (1) Bölgede en fazla otoriteye sahip olan Sör Olaf Caroe bile (2) Pathanlara dair savaş-sonrası tarihsel araştırmalarda onun ismini zikretmez. Oysa ki, o dönemde yapılan resmi yazışmalarda, Faqir'in isminden geçilmiyordu!

Mirza Ali Han

Bu makalenin amacı; Sovyetlerin Afganistan'ı işgalinden beri yeniden gündeme gelen gerilla liderlerinden birine dair anıları yeniden canlandırarak duygusal bir çalışmada bulunmak değil. Bununla birlikte, Faqir'in durumu, dönemin başlıca ideolojik anlaşmazlığıyla paralel olarak büyük bir güce karşı yürütülen gerilla faaliyetlerine dair heyecan verici bir tarihe açılan bir arka kapı olabilir ve bu anlamda tarihçiler için ilginç bir araştırma konusu oluşturabilir.

Faqir'in dış dünyaya dair benimsediği kökten İslamcı perspektifinden bakıldığında, faşizm ve antifaşizm gibi kelimeler, tamamen anlamsız görünür. Pathan kabilesi üyeleri ise, kabilelerinin bağımsızlığına dair yüz yıllardır yürüttükleri mücadeleyi devam ettiriyorlar; vadilerini yabancı işgalinden bağışık tutmaya uğraşıyorlardı. Faqir'i, ilahi haklara sahip, en üst dini otoriteleri olarak kabul etmişlerdi.

Benito Mussolini ve Adolf Hitler

Hitler veya Stalin'in dünyanın geri kalanını fethetmiş olması veya Britanya'nın Hindistan topraklarından çıkmak üzere oluşu gibi konular, onları pek de ilgilendirmiyordu. Ne zaman ki Naziler veya Sovyet birlikleri, onların yaşam alanına girerlerse, bu konular o zaman onlar için önem kazanıyordu.

Faqir'in Britanyalılara karşı yürüttüğü mücadele, daha önce kendi üzerlerinde bir devlet otoritesini asla kabul etmeyen kabile üyelerinin dar perspektifinden nasıl görünürse görünsün, bu konudaki cesaretleri, Britanya İmparatorluğu'nu zayıflatmak veya yenmek isteyen Büyük Güçler'in dikkatini çekmişe benziyor. Birinci Dünya Savaşı sırasında bile, emperyal Almanya, Afgan hükümeti üzerinde zafer elde etmek üzere Werner Otto von Hentig'i ve Oskar von Niedermayer'i Kabil'e göndermiş ve Britanya hakimiyetindeki Hindistan'a karşı büyük ölçüde sınır bölgelerindeki kabilelerin yürüttüğü yıkıcı bir planı devreye sokmuştu.

Misyon başarısızlığa uğramış; ancak fikir baki kalmıştı. Örneğin, Mihver güçleri, kendi başına kalan "Vaziristan'ın özgürlük kahramanı"nı sömürmek için birçok girişimde bulunmuşlardı. Her ne kadar ivedi planlarına dair dış dünyada sadece birkaç ize rastlanmış olsa da, Sovyetlerin de benzer niyetler içinde olmuş olabilecekleri göz ardı edilemez.

İkinci Dünya Savaşı arifesinde Britanya İmparatorluğu'ndaki kabile ayaklanmalarının en önemli mekanı; Vaziristan idi. Vaziristan, Hint-Afgan sınırı arasında, başıboş duran Kabile Toprağı'nın (Tribal Territory) (1893'ten beri Durand Hattı olarak da bilinir) ve Hindistan'ın Kuzey-Batı Sınır Eyaleti'nin güney bölgesinde yer alıyordu.

Bu kabile bölgeleri; sakinlerinin "medeni" hükümetlerin kısıtlamalarına karşı tuhaf bir anarşik bağımsızlık ilan ettikleri, dünyanın birkaç bölgesinden biridir. Britanya, her ne kadar kabilelerin yaşadığı neredeyse tüm vadiler üzerinde varlığını hissettirmiş olsa da, kabileleri silahlandırmak bir yana dursun, onları yönetmeyi hiçbir zaman başaramadı. Her ne kadar Britanyalılar bölgede birçok güçlendirilmiş ileri karakol mevkiler kurmuş olsalar da, demiryollarını ve karayollarını kendi karargahlarının yakınlarına taşımak suretiyle iletişim olanaklarını geliştirseler de, yerel dilleri akıcı şekilde konuşabilen siyasi ajanları bölgeye atamış olsalar da, tüm bunlar kalıcı bir sonuç doğurmadı.

Lord Curzon'un büyük hedeflerinden biri de, Sınır'da tam denetim kurmaktı. Bunu da, aşamalı olarak "Yakın Sınır Politikası" aracılığıyla yapmayı amaçlıyordu. Yani, Kabile Toprağı'nda Britanya'nın bulundurduğu daimi askeri varlığın yerine yerel milisleri yerleştirecek; böylelikle bir nevi "bataklık bölgesi" kuracaktı.

Bununla birlikte, söz konusu politika, daha önce uygulanan "İleri Fetih Politikası"ndan daha başarılı olamadı; çünkü kabile üyelerinin idare edilen sınırın ötesine baskın yapmasını önleyemedi.

Bu dönemde sınır taburunda genç bir astsubay görevinde bulunan, daha sonraları 1935-1941 gibi kritik yıllarda Kabil'de Britanya Bakanlığı'nı yapan Sör Kerr Fraser-Tytler, kabilelerle mücadelesinde beyhude çabalarını şu şekilde anımsıyor:

"Her daim baskınlar, ani ikazlar, bir Temmuz gecesinin sıcağında uzun süren ve toz bulutları kaldıran akınlara rastlanıyor; geride onlarca ölüm ve yıkım bırakıp gidiyordu."

Sınır bölgelerinde yaşayan kabilelerin kindarlığının sebebinin de, temelde ekonomik olduğuna inanılıyordu – bir kabile üyesinin, bunun ardındaki motivasyonun temel ahlaki kodlardan (Pukhtunwali) kaynaklandığı yönündeki görüşüne rağmen... Söz konusu ahlaki kodlar, eski anlaşmazlıkların giderilmesinde misilleme ve kan davasını ("Bedel") gerektiriyordu. Onlar da misillemede bulundular. Pathan tepesindeki kabileler, haklı olarak, Britanyalıların onların bölgesinde giderek daha yakın denetim sağladıklarından, onları kendi verimli vadilerindeki geleneksel faaliyetlerinden alıkoyduklarından yakınıyorlardı.

Tepeler, burada yaşayanların varlıklarını sürdürmeleri için yeterince imkan tanımadığından dolayı, alternatif bir gelir kaynağı olmaması durumunda insanların elindeki tek seçenek, ya açlıktan ölmek, ya da diğer bölgelere baskınlar yapmaktı.

Mughal ve Afgan hükümetlerinin uygulamalarını taklit eden İngilizler, öncelikle kabile meliklerine aylık cep harçlıkları vermeye başladılar. Cep harçlıkları, örneğin 1940 yılında neredeyse tüm Kabile Toprağı için 1 milyon Rupe'ye (Hindistan para birimi – Editör Notu) ulaşmıştı. Teorik olarak, bu paralar, İngilizlere sunulan hizmetler (karayolu yapımı veya khassadar denen yerel kabilelerden toplanan askerler tarafından karargahların korunması gibi) karşılığında veriliyordu.

Lord Curzon

Khassadarlar, eğitimsiz erkeklerdi; içlerinden çoğu genç oğlanlar veya ihtiyarlıklarının son safhasında bulunan yaşlılardan oluşuyordu ve yerel melikleri tarafından seçilmişti. Sınır Polis Teşkilatı veya Gözcüler gibi yardımcı kuvvetler ya da diğer düzensiz kuvvetlerle birlikte kullanılmaktaydılar.

Bununla birlikte, khassadarlar, pek güvenilir gelmiyordu; bir Britanyalı istihbarat görevlisinin tabiriyle "başa çıkmaları beklenen çetelerin önünü kesecek yetide olmuyorlardı".Ordu da onlara güvenmiyordu ve askeri operasyonların gerçekleştiği alanlardan tüm khassadarların geri çekilmesi gerektiği konusunda ısrar ediyordu. Hint-Afgan sı-

nırının her iki tarafındaki yetkililerle yapılan anlaşmaların sonucunda, Vazirler ve diğer Pathan kabileler –haklı veya haksız şekilde- şu sonuca vardılar: karlı ücretlere sahip olmanın en kısa yolu; sadık hizmetlerde bulunmak değil, zarar verebileceklerini zaman zaman göstermekti. Özellikle Vazirler bu oyunu oynamak konusunda oldukça avantajlı konumdaydılar.

Pathan kabilelerini, dünyadaki bilinen "en büyük potansiyel gerilla savaşçısı deposu" olarak nitelendirmek, abartılı olmasa gerek. Chitral haricinde Durand Hattı'nı içeren NWFP'deki (kuzeybatı sınır eyaleti) sınır-aşırı kabileler arasındaki mücadele ve silahlanma gücüne dair İngiltere'nin 1 Nisan 1940'da güncellediği istatistiklere göre, 414.000 savaşçı erkek bulunuyordu ve ellerinde 233.562 arkadan dolma silah veya karabina tüfek vardı. 1 Nisan 1941'de güncellenen ve Beluçistan özelindeki rakamlar ise, 100.000'in üzerinde askerin yaklaşık 18.000 tüfekle silahlandırıldığını ortaya koydu.

Dolayısıyla, kağıt üzerinde kabilelerin elinde, tüm Hint ordusuyla kıyaslandığında çok daha fazla silah ve savaşçı adam bulunuyordu. Bunun sonucunda, Hint ordusunun büyük bir bölümünün, daimi olarak Sınır'a konuşlandırılması gerekmişti; bu da onların diğer görevlerini yerine getirmelerinin önüne geçiyordu. İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte, Hint ordusu, Britanya emperyal birliklerinin en büyük bölümünü oluşturdu: 187.000 kişilik ordunun 140.000'i Hintlilerden oluşuyordu.

Dahası, iki dünya savaşı arasındaki dönemde, Hindistan'daki monoton geçen askeri hizmetlerden sıkılan ve maceraperest genç Britanyalı memurlara tek muharebe deneyimini sağlayan yer; Sınır bölgesiydi. Genç Churchill'in 1890'lı yıllarda ilk doğrudan muharebe deneyimini kazandığı yer de bu Sınır idi. Askeri birlikleri isyancı köyleri cezalandırmak amacıyla göndermek ve bu köylere havadan bombardımanda bulunmak, artık favori bir spora dönüşmüştü ve Hindistan'daki güçlü askeri kumandanların tam desteğini alıyordu. Fraser-Tytler, 1929'dan sonra kabul edilen "İleri Fetih" adı verilen politikayı, siviller üzerinde askerlere aşırı öncelik taşıdığı için eleştirmişti.

Dolayısıyla, Afridisler, Mohmandlar ve Vazirler arasındaki ayrışma, 1930'lu yıllarda giderek artınca, Britanya'nın "İleriye Fetih Politikası", daha sertleşti ve tamamen askeri kriterlere göre belirlenmeye başladı. Burada Britanya'nın emperyal politikası, kendisini iki aşırı seçenek arasında buldu: İndus'a geri çekilmeyi öngören mantıklı bir seçenek ve Hindu Kush'a doğru aşamalı olarak ilerleyerek tüm Pathanları bünyesine almayı dayatan daha saldırgan bir seçenek. Ancak, bu koşullar altında, daha zorlu bir ortaya yolu seçtiler.

1930'lu yıllar boyunca, Britanya ve dünya kamuoyu, giderek Hindistan'ın Kuzey-Batı Sınırı'ndaki askeri kızışma ortamından haberdar hale geldi. Bu-

Khudai Khidmatgaran

nunla birlikte, halkın kızgınlığı, örneğin ABD'de yakın zamanda gerçekleşen Vietnam-karşıtı kampanyayla kıyaslanamazdı; çünkü daha ziyade entelektüel çevrelerle sınırlıydı. Britanya hükümeti, sivil halka yönelik olarak hava bombardımanı şeklinde gerçekleşen "medeni olmayan" savaş biçimlerinden dolayı hem ülke içinde hem de ülke dışında eleştirilmekteydi. Hava bombardımanları, genellikle seçilmiş bir hedeften aşağıya broşürler şeklinde uyarılar saçıldıktan sonrasında yapılıyordu.

Aynı zamanda Gandhi'nin de dostu olan ve lafını esirgemeyen , Britanya'nın politikasını gözden geçirmesini şu şekilde bir müdafaada bulunmuştu: "Bir yandan Asya'da savaş yürütürken, Avrupa'da silahsızlanmayı cesurca savunamayız."

C. F. Andrews, Birliklerin Kabile Toprağı'ndan çekilmesini ve kabilelerle uzlaşmak üzere sivil yönetim metotlarının uygulanmasını önermişti. Söylemeye bile gerek yok, Sovyet ve Nazi propagandası, Britanyalıların hedeflerine uygun olan her an kabilelere karşı müdahil oldukları gerçeğini sömürmekten hoşlanıyordu.

1939 yılında, Lintlithgow Markizi, bizzat Sınır politikasına dair kapsamlı bir belgenin hazırlanma sürecine katıldı. Her ne kadar kabilelerin en azın-

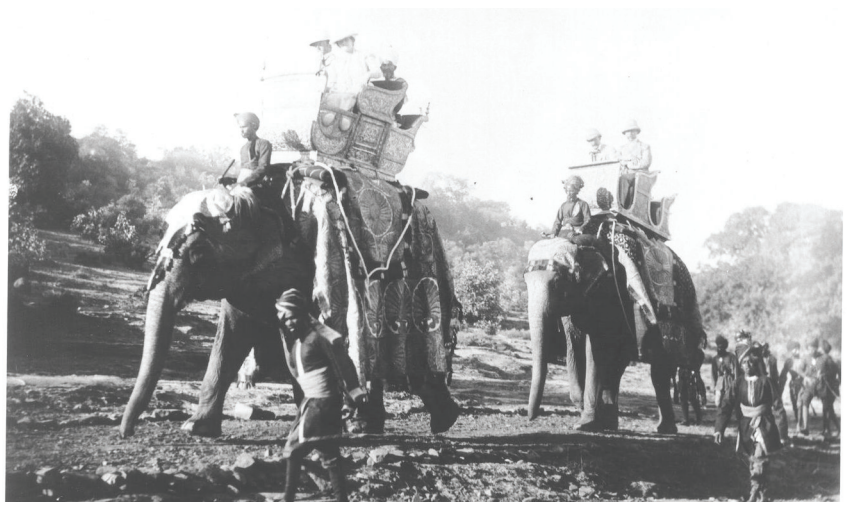

dan kısmi bir silahsızlanma içine girmesini güçlü bir şekilde savunsa da, o an için Vaziristan'daki silah fabrikalarını ortadan kaldırmak üzere herhangi bir yolun henüz bulunmadığını ve uluslararası koşullar gereği bunun imkansız olduğunu kabul etti. Aslında, Lord Linlithgow'un tavsiyeleri, mevcut "İleriye Doğru Politika"nın üzerinde yapılan çok az bir değiştirmeden ibaretti. Dolayısıyla, herhangi bir idarenin altında bulunmayan Kabile Toprağı'ndaki askeri yetenekler, savaş patlak verdiğinde hazır beklemekteydi.

İpi'li Faqir'in yaşamöyküsüne dair temel veriler sunmak pek kolay değil; keza hayatını tam bir gizem içinde sürdürdü. 1892 ila 1897 yılları arasında Mirza Ali Han olarak Bangal Khel kavminde dünyaya geldi. İlk başta sınırın Britanya tarafındaki, Calalabad'a yakın bir bölgedeki dini okullara gitti ve burada Chaharbagh'lı Naqib'in müridi oldu. Bu kişi, o zamanlarda Afganistan'daki en meşhur ve nüfuzlu şahsiyet idi. 1923 yılında Miraz Ali Han, Mekke'ye Hac ziyaretinde bulundu; ardından da İpi kasabasına yerleşti. İpi, Bannu ile Razmak'ı birbirine bağlayan İngiliz askeri güzergahına yakın bir noktada bulunmaktaydı. Orada, zaman içinde Daur kabilesi nezdinde "aziz"lik ünvanını kazandı; ancak potansiyel bir kışkırtıcı olarak ilgili mercilerin dikkatini henüz çekmemişti.

Bununla birlikte, Mart 1936'da, Faqir'in kariyerinde bir dönüm noktası yaşandı. Henüz reşit olmayan bir Hindu kızın zorla kaçırılıp İslam'a geçirilmesiyle ilgili "İslam Bibi" adlı dava patlak vermişti. Daurlar, Faqir'in kışkırtmasına uyunca da, dava neticesinde yerel düzeyde bir galeyan yaşandı. İngilizler, Khaisora nehri vadisine iki destek gücü göndermek suretiyle, misillemede bulundu. Para cezaları getirip çete başlarının evlerini imha ederek kargaşayı bastırdılar. Evleri yıkılanlar arasında, İpi'li Faqir de bulunuyordu. Ancak, yine de zafer kazanmış olmadılar. Bunun hemen ardından planlanan birliklerin geri çekilmesi, Vazirler tarafından, Faqir'in mucizevi güçlerinin bir göstergesi olarak görüldü.

Faqir'in genellikle aralarından husumetin eksik olmadığı Toi Khel Vazirleri, Mahsudlar ve Bhittanniler arasında bir nevi kabileler-arası birlik kurmayı başarması ve böylelikle de ortamı ileriki dönemlerde meydan okumaya elverişli hale getirmesi Britanyalıların hiç de hoşuna gitmedi. "İslam Tehlikede" sloganı çerçevesinde, adım adım yerel düzeydeki Müslümanların kindarlığını tetiklemeyi sürdürdü.

Dolayısıyla, Vaziristan'da 11 yıllık görece bir barışın ardından, büyük çapta bir isyanın patlak vermesi an meselesiydi. 1936 güz başında, İpi'li Faqir, açıkça "İslam'ın şampiyonu" rolünü üstlendi. Bununla birlikte, Sınır bölgesinde isyanın kısa sürede yayılması için daha farklı ve uzun vadeli nedenler bulunuyordu.

1930'lu yılların başından beri, Kuzeybatı sınır bölgesinde Khudai Khidmatgaran isimli (Allah'ın Kulları) radikal bir Müslüman hareket (daha çok bilinen ismiyle: Kırmızı Gömlekliler), Mahatma Gandhi'nin Kongre Partisi'ne bağlılıklarını ifade ettiler. Bu beklenmedik bir durumdu; çünkü söz konusu bölge, büyük oranda Müslüman bir eyaletti. Karizmatik lider Abdül Gaffar Han'ın yönetimi altında para-militer bir temelde bir araya getirilen Kırmızı Gömlekliler, sınır boyunca yaşayan kabile üyelerini, Hindistan'ı Britanya boyunduruğundan kurtarmak için Kongre'ye yardım etmeye çağırdı.

1930-1931 yılları arasında Peşavar garnizonu, kentteki bir iç ayaklanmayı bastırmak ve Kırmızı Gömleklerin liderlerinin tutuklanmalarıyla tetiklenen Afridi işgaliyle mücadele etmek zorunda kaldı. Dahası, Britanya idaresi altındaki Hindistan'ın 11 eyaletine kendi kendine yönetim olanağı tanıyan 1935 tarihli Hint Hükümeti Yasası'nı takiben gerçekleştirilen anayasal değişiklikleri gören kabile üyeleri; Hindistan üzerindeki Britanya otoritesinin, olası bir Hindu yönetimi lehine giderek zayıfladığını hissettiler. Ne çelişkilidir ki, 1937 Eylül'ünde, Kuzeybatı sınır toprakları, Kırmızı Gömleklilerin ayaklanmaları sayesinde, bir Kongre hükümetine sahip tek Müslüman eyalet oldu.

Aslında, Veziristan'daki İngiliz ve Hint birlikleri, önümüzdeki on iki ay içinde aktif hizmette bulunacaklardı. Faqir ise, tüm tuzakları başarılı bir şekilde engelledi ve bu engebeli arazide ilerlemeyi sürdürdü. Faqir'e "Veziristan'ın Scarlet Pimpernel'i" şeklinde bir takma ad verilmişti: "Kafamızı nereye çevirsek onu görüyorduk."

Her ne kadar taktik hareketleri büyük ölçüde öngörülemez olsa da, büyük siyasi hedefinin peşinden kararlılıkla ilerledi: Britanyalı yetkililerin başına mümkün mertebe dert çıkarmak ve onları yönettikleri sınırın ötesine geri çekilmeye mecbur bırakmak. Bir süre sonra, bir dizi Vazir'li molla, İngilizlerin Vaziristan'ı tamamen boşaltmalarını talep etti. (24) Hindistan'ın Kuzey Kumandanlığı, ellerinde oldukça fazla sayıda askeri birlik bulunmasına karşın, Faqir'e karşı herhangi bir tutarlı operasyon düzenleyemediklerinden dolayı hüsrana uğramış olabilirler. 1937 yılındaki seferberlik, kısa süre içinde çıkmaza sürüklendi ve hiçbiri Faqir'i yerinden etmeye kadir olamayan bir dizi münferit operasyona bölündü.

Faqir'in mucizevî güçlerinin ünü, kısa süre içinde yayıldı. Kendisine yiyecek ve para yardımında bulunan çok fazla sayıda müridi oldu. Faqir'in tanrısal bir destek aldığına dair iddialarına inanan kabile üyeleri, Faqir'in çevresine toplandıkça Hint istihbaratı da, bu kişilerin saflığını ve batıl inançlarını incelemenin önemli bir stratejik unsur olduğunu fark etmeye başlamıştı.

İşte, İpi'li Faqir'e atfedilen birkaç mucizevî güç şu şekilde anlatılıyor:

"İslam'ın takipçileri, yağmacı veya özel kazanç peşinde koşan maceraperestler değillerdir. Müritlerinin kestikleri ağaçlardan Faqir tüfek yapar; uçaklardan aşağıya atılan bombaları, ilahi güç, kağıda dönüştürür."

Bugünden bakıldığında bu tür hikayeler fantastik görünebilir. Ancak, yine de o dönemde kabileler arasında ve hatta bazen Hindistan'da ücra noktalardaki pazar yerlerinde dahi yaygın bir inanç yaratıyordu.

1937 yılı boyunca, idare edilen topraklara doğru kabile akınları devam etti; görünen o ki askeri eylemler, onları caydırmaya yetmemişti. Bu sırada istihbarat kaynakları da, Faqir'in izini takip edip onu buldu. Onu bulduklarında, Shaktu nehri vadisindeki bir Mahsud köyünde saklanmaktaydı. Köy, hava harekâtıyla derhal yerle bir edildi; ancak Faqir'e bir zarar gelmedi; çünkü güvenliği için o sırada yakınlardaki bir mağaraya sığınmıştı.

Afganistan Kralı Amanullah

Mağarada bulunduğu sırada birçok kabile üyesi kendisini ziyaret etti. İçlerinden çoğu, daha önce İngilizlerin herhangi bir aylığa bağlamadığı veya khassadari sisteminden yararlanmayan, dolayısıyla kaybedecek fazla bir şeyi olmayan kişilerdi. Faqir, ayrıca Mohmandlar, Afridiler ve Kurram Vazirleri ile Afganistan'daki kabileler de dahil olmak üzere dört tarafa mektuplar gönderip, onları, Britanyalılara karşı derhal Cihad'a katılmaya teşvik etti. 1937 Eylül'ünde, dönemin Hindistan Ulusal Kongresi Başkanı Jawaharlal Nehru'ya bir mektup yazdı. Mektupta, Nehru'ya, "özgürlüğüne düşkün halkların lideri ve Hint milletinin Saygın Başkanı" olarak hitap ediyordu.

Bununla birlikte, Faqir'in Müslüman kabile üyelerine yaptığı sıradışı tüm başvurular sonuçsuz kaldı; çünkü kabileler, herhangi bir ortak dava etrafında, birleşik bir kumandanlık altında savaş güçlerini bir araya getiremiyorlardı. Bu sırada, Faqir'in idaresi altındaki lashkar adı verilen birlikler, Britanyalıların iletişim hatlarını bloke ederek, başarılı bir harekette bulundular. Britanyalılar ise, buna misilleme olarak, bir kabile bölgesi olan Arsal Kot'u ele geçirmeye kalkıştılar; ancak elleri boş döndüler. Faqir, Bhittaniler'den sığınma arayışı içinde daha da güneye kaçtı. Bununla birlikte, bu kaçış, Britanyalıların havadan yoğun bombardıman atışları ve birlik gönderimleri neticesinde engellendi. Ancak, her zaman her yerde bulunan Faqir, onlardan da "paçayı kurtarmayı" başardı.

Britanyalılar, ilk başta Faqir'e rüşvet olarak Veziristan dışında sükunet içinde yaşayacağı bir toprak önerisinde bulunmuşlar; ama emellerine ulaşamamışlardı. Daha sonraları ise, Faqir'in yakalanmasına destek olmaları için Afgan hükümetinin desteğini almaya çabaladılar; ama bu girişimler de hüsranla sonuçlandı. Bu sırada Faqir de batıya doğru ilerledi. Orada, Madda Khel Vazirlerin arasında saklandı. Madda Khel Vazirleri, İngilizlerin intikam almalarına karşın, onu saklamayı sürdürdüler. Afganistan topraklarından en fazla bir mil ötedeki Gorwekht'teki bir dağın içinde, kimsenin erişemeyeceği mağaralarda yaşadı. İngilizlerin onu kartal yuvasından bile dışarı çıkarmaya çabalaması halinde, rahatlıkla Afgan topraklarına geçebilirdi.

Kimilerine göre; Faqir'in emri altındaki lashkarlara yenilerini ilave etme yönündeki inanılmaz başarısı, büyük oranda İtalya'nın kendisine para ve silah yardımında bulunmasından kaynaklanıyordu. Örneğin, 16 Nisan 1937 tarihinde, Daily Herald, şöyle bir manşet attı: "Kuzeybatı sınır topraklarındaki isyanın ardında Mussolini vardı." Kabil'deki İngiliz Bakan, bu iddiayı kanıtlamak üzere hiçbir şey bulamamıştı. Ancak, söylentiler devam etti.

26 Şubat 1939 tarihinde yayımlanan Sunday Chronicle; İpi'li Faqir ile İtalyanlar arasında radyo frekansları üzerinden bir bağlantı kurulmuş olduğunu iddia etti ve ekledi: "Bu sırada Hitler Kabil'de son derece etkin. Giderek daha fazla sayıda Alman asker, buraya eğitmen olarak gönderiliyor." Fraser-Tytler, söylentileri bir kez daha reddetti; ancak bir yandan da Kabil'deki İtalyan bakan Sinyor Pietro Quaroni, Hintlileri savaşa yönlendiren Britanya-karşıtı bir propagandayı yaymak üzere ahlaksız yöntemler kullanıyordu.

Ancak, Sınır'da 1938 yılında bir başka beklenmedik olay daha vuku buldu: Shami Pir olayı... Bu olaya Mihver güçlerinin de müdahil olduğuna inanılıyordu. 1937 Aralık'ında yaklaşık 40.000 İngiliz ve Hintli birlik karargahlarına geri çekildiklerinde, durum, on iki ay önce savaş seferberliğinin başladığı dönemden daha iyi değildi.

İpi'li Faqir, ellerinden yine kurtulmuştu. Güney Vaziristan'da sıradışı boyutlarda bir tehdit gelişiyordu. Aynı dönemde, Shami Pir olarak da bilinen Suriyeli kutsal insan Muhammed Saadi el Keylani de ortaya çıkmıştı. Keylani'nin gelişi, birçokları tarafından İpi'li Faqir'in eylemlerine bir karşıt-ağırlık olarak yorumlanmıştı.

Keylani ailesi, peygamber soyundan geldiğini iddia ediyordu ve en önemli İslami tarikatlardan biri olan Kadirilerin ruhani liderliğini üstlenmişti. O sırada otuz yedi yaşında genç bir adam olan Muhammed Saadi, Almanya'da okumuş; orada Potsdam'da görevli kıdemli bir polis memurunun kızıyla evlenmişti. Kendisi ayrıca, Afgan soyundan Amanullah'ın eşi, eski kraliçe Souriya'nın birinci göbekten kuzeniydi.

Amanullah'ın başta bulunduğu sırada, Hindistan ve Vaziristan'ı ziyaret etmiş; orada dini müritlerinin arasında bir süre vakit geçirmişti. Ardından, Kabil'e gitmiş; orada Dışişleri Bakanı ve Amanullah'ın kayınpederi Mahmud Tarzi'nin konuğu olarak kalmıştı. Tarzi'nin kızkardeşi, Keylani'nin dedesinin eşiydi.

Her ne kadar Kral Amanullah ona halk önünde büyük bir saygı göstermiş olsa da, Keylani'nin, King'in 1929'da görevden ayrılmasının ardından Roma'da sürgüne giden Amanullah'ın ailesiyle, ailevi bağlantıların ötesinde bir ilişki içinde olduğuna dair fazla bir kanıt bulunmuyordu. Oysa, Hint istihbaratı, bunun tam tersini kanıtlamaya oldukça meraklıydı.

1937 yılı sonu itibariyle, Keylani, bir kez daha Hindistan'ı ziyaret etmeye karar verdi. Amacı; Kadirilerden para (shukrana) toplamaktı. Dini liderler arasında böyle bir davranış adetten kabul edilirdi. İngiliz yetkililer, Keylani'nin faaliyetlerinde aksi bir durum gözlemlemedikleri için, Hindistan'a vize alabildi ve Yeni Yıl gününde Bombay'a geldi.

1938 Ocak sonuna doğru, Kuzeybatı Sınır bölgesine girdi ve Güney Vaziristan'a doğru ilerledi. Haziran ayına dek, bu bölgede dini vaazlar verdi; kabileler arasındaki anlaşmazlıkların çözümüyle uğraştı ve Vazirlerle Mahsudları bir araya getirmek için elinden geleni yaptı. Oldukça fazla sayıda müridi etrafında topladı ve tıpkı Waziristan'ın kuzeyinde yaşayan muadili İpi'li Faqir gibi, o da kutsal bir insan olarak derin bir hürmetle karşılandı.

Sınır bölgesine gelir gelmez, Afgan hükümeti, onun faaliyetlerinden derin bir kuşkuya düştü ve Amanullah yanlısı ve Yahya Khel karşıtı propaganda yaptığı iddia edildi. Ancak, Keylani ile birçok kez görüşen, Güney Vaziristan'ın Siyasi Yöneticisi Vali Barnes, bu kuşkularını destekleyecek kanıt sunamadı. Bununla birlikte, 13 Haziran günü, Shami Pir, Britanyalıların

arzularına ters düşecek şekilde, 3000 kabile üyesinden oluşan bir jirga (kabile birliği) topladı.

Yönetimde bulunan Afgan kralı Zahir Şah'ın bir gaspçı olduğunu açıkça ifade edip, Amenullah'ın Afganistan'ın meşru kralı olduğunu iddia etti.

Fraser-Tytler'in de yıllık raporunda kabul ettiği gibi, bu ifade, Güney Vaziristan'da öylesine fanatik bir heyecan dalgası yarattı ki, çoğunluğu Mahsudlardan oluşan kabile üyeleri, Pir'in safına katılmak için akın akın gelmeye başladılar. Pir, ayın 23'ünde Kabil'e doğru ilerlemeye başladı.

Kralı belirlemek istiyorlardı. Kabil hükümetinin devrilme olasılığı, dört gün içinde netlik kazandı. Bununla birlikte, Pir, Afganistan içindeki Amanist çevrelerin gözünde bir cazibe yaratamadı ve müritleri, Durand hattındaki Ghilzai ayaklanmasıyla bir bağlantı kurmayı başaramadı.

Bu konu hakkında belki de en çok bilgili kişi olan Sör Olaf Caroe'nin ifadeleriyle, "Hindistan hükümeti, Pir'in teslim olmasını, görevden alınmasını ve Kabil'e doğru ilerlemekte olan lashkarların durdurulmasını sağlamak için hem tatlı sözle kandırıp hem de elindeki güçleri kararlı bir şekilde kullandı."

Savaştan uzun süre sonra sıra dışı olay hakkında yazan Fraser-Tytler, "olağanüstü boyuttaki bir felaketten kılpayı kurtuldular" şeklinde bir ifade kullandı.

Güç kullanımıyla kastedilen; Pir'in emrindeki lashkarların Afgan sınırına ulaşmasından önce şiddetli bir hava bombardımanıydı. "Tatlı sözle kandırmak" ile ise; Shami Pir'e yönelik olarak 25.000 sterlin düzeyinde oldukça yüklü miktarda bir bahşiş ifade ediliyordu. Bahşiş karşılığında, faaliyetlerini durdurması ve Suriye'ye geri dönmesi talep ediliyordu. Dolayısıyla, her ne kadar Britanya mercileri tehdidi fark etmede yavaş davranmış olsalar da, tehdide yanıt vermede aşırı hızlı davranmışlardır. Pir, 25 Haziran günü anlaşmaya onay verdi ve kısa süre sonra ülkeden kaçtı.

Shami Pir meselesinde Britanya'nın yürüttüğü plan karşısında birçok insan şaşkınlık geçirdi. Örneğin, Kabil'de bulunan Alman Bakan Dr. Hans Pilger, bu konuda Britanya'nın politikasını hesaba katmadığını ve Shami Pir'in Afgan hükümetine karşı kabileleri ayaklandırmak üzere Vaziristan'a sokulan bir İngiliz ajanı olduğunu fark etmediğini kabul etmişti. Oysa, potansiyel Sovyet saldırısı karşısında Afgan hükümetinin İngiliz yanlısı olduğu herkesin malumuydu. Yoksa, başka birinin mi ajanıydı? Öyleyse kimin?

Hindistan'ın savaş sırasında dış ilişkilerinden sorumlu Caroe'ye göre; Shami Pir'in faaliyetleri, tüm Orta Doğu için Mihver devletlerinin tasarladığı daha kurnazca bir entrikanın parçasıydı; Büyük Kudüs Müftüsü, bu planın en temel bileşeniydi ve Hint istihbaratı, bunu fark edememişti.

Caroe'yi en çok endişelendiren şey, sadece Shami Pir'in Amanullah ile aile bağlantıları değildi. Ona göre bir başka "entrika" içeren nokta; Müslüman dünyası içindeki Keylani kardeşliğiydi ve bu bağlamda, Shami Pir ile Irak'lı Raşid Ali el Geylani arasında bağlantılar olup olmadığını merak ediyordu. Keza, Geylani, Başbakan olarak, 1941 baharında ülkesini Mihver ülkeleriyle müttefik yapma girişimde bulunacaktı.

Savaş sırasında bu tür iddialar sık sık ortaya atıldı. Özellikle de, Alman Dışişleri Ofisi ile Abwehr'in Shami Pir ile temasa geçtiğinin Britanyalılar tarafından öğrenilmesinin ardından… Bununla birlikte, Shami Pir'in Almanlar tarafından savaştan önce veya savaş sırasında Mihver-yanlısı bir Afganistan'da Amanullah'ın yeniden başa geçmesine yönelik olarak çalıştırıldığına dair fazla önemli kanıt yok.

Her ne kadar Shami Pir, 1939'daki savaşın patlak vermesinden önce Almanya'yı ziyaret etmiş ve savaşın sonuna dek bu topraklara sığınmış olsa da, savaş sonrasında İngilizler tarafından sorguya alındığında, Amenullah ile temas kurmuş olduğunu veya eski Kral'ın en aktif destekçisi olan Ghulam Siddiq Khan ile Berlin'de görüştüğünü inkar etti.

Britanya istihbaratı, 1939 Haziran'ında, Shami Pir'in birebir bir konuşma sırasında, Amenullah'ın yeniden Afgan tahtına geçirilme girişimindeki başarısızlığı karşısında Alman mercilerinin hayal kırıklığına uğradıklarını ifade ettiğini öğrendi. Benzer şekilde, muhtemelen Pir bu dönemde (savaşın patlak vermesine kadar) Von Hentig ile temas kurmuş olabilir. Hentig, o sırada Wilhelmstrasse'nin Siyasi Departmanı'nda Doğu Birimi şefiydi.

Wilhelmstrasse'nin Siyasi Departmanı, Britanyalılar tarafından İslam ülkelerinin en deneyimli ve dolayısıyla tehlikeli uzmanı olarak kabul ediliyordu. Ancak, 1939 yılında, Hentig, Amenullah'ı yeniden başa geçirme yönündeki gizli planına Keylani'yi dahil etmedi. Wilhelmstrasse ve Abwehr, Nazi-Sovyet Paktı'nın imzalanmasının ardından, bu planı Moskova'nın yardımıyla uygulamaya geçirmeyi umuyordu. 1940 yılı sonunda, Almanlar, yeniden Pir'le Suriye'deki evinde temas kurdular. Hindistan'a gitmesi ve orada misyonunu başarılı bir şekilde yürütmesi için gerekli hazırlıklar yapıldığı taktirde, Afgan tahtına geçirileceği yönünde bir vaat aldığına dair söylentiler yayılmıştı. 1941 Ocak'ında, kendisini yeniden Abwehr ajanı Rudolf Roser ziyaret etti. Beraberinde, Von Hentig de bulunuyordu. Afganistan'a gitmesi ve Amenullah yanlısı bir isyanı kışkırtmaya yardımcı olması konusunda Pir üzerinde baskı kurması isteniyordu. Ancak, Pir'in bu girişime yanıtı bir kez daha olumsuz oldu.

Abwehr Teşkilatı'nın başında Amiral Wilhelm Canaris bulunmuştur. (Hitler suikasti olana kadar)

1938 yılında Shami Pir olayının başarısızlığa uğramasıyla birlikte, Mihver ülkeleri, İkinci Dünya Savaşı öncesinde hükümete karşı kabileleri kullanma yönündeki son şanslarını da kaçırdılar. Dahası, savaş sırasında, Mihver devletlerinin askeri girişimde bulundukları ve Müslümanlar arasında sempati topladıkları ilk dönemlerde bile, böylesi fırsatlar hiçbir zaman karşılarına çıkmadı.

Pietro Quaroni

İpi'li Faqir'e geri dönelim. Kendisi, o dönemde halen Sınır bölgesindeki başlıca kahraman idi. Ancak, Shami Pir gerginliği sırasında pasif kalmayı tercih etmişti. Bu iki adam arasında bir takım benzerlikler ve farklılıklar bulunuyor. Herşeyden önce, iki dini liderin, ortak bir hedef doğrultusunda Vaziristan'ın her iki bölümünü de ayaklandırma yönünde güçlü karizmalarını ve örgütsel yeteneklerini bir araya getirebilecekleri, bir spekülasyondan ibaret kaldı.

Faqir, başlıca düşmanı olan Britanyalılara karşı faaliyetlerinde Afganistan'ın desteğine veya en azından dostane bir tarafsızlığa gereksinim duyarken, Pir ise tam tersi bir yönelim benimsemişti: Amenullah'ın yeniden başa geçmesi amacıyla, mevcut Afgan hükümetinin alaşağı edilmesi yönünde bir ajitasyon sergilemişti. Görünen o ki, tüm bunları da, eski Afgan kralının –doğrudan müdahilliğini bir kenara bırakın- açık talimatları bile olmaksızın yapmıştı. Bunun için, en azından Britanyalıların olan biteni görmezden gelmesine ihtiyacı vardı. Her ne kadar Pir daha sonraları girişimine Faqir'in aktif desteğini aldığını iddia etmiş olsa da, Hint istihbaratı, bunu kesin bir dille inkar etti.

Dolayısıyla, Sınır'da hüküm süren özel koşullar göz önüne alındığında, Suriyeli maceraperestin, yerel dini fanatiğe karşı üstün geldiği iddia edilemez. Bununla birlikte, her ne kadar kendisine Mihver ülkelerinin silah ve para yardımını temin edecek her türlü fırsatı araştırmış olsa da, Faqir, savaş sırasında Mihver ajanlarının kendisiyle Kabil'de bulunan diplomatik misyonları aracılığıyla doğrudan bir iletişim kurmaya çabaladıkları zamanlarda oldukça kaçamak davrandı. Britanya-karşıtı herhangi bir plana dahil olmak istemedi.

Savaş sırasında Faqir'in Amenullah'a verdiği desteğe dair raporlara ise, ihtiyatla yaklaşılması gerekiyor. Her ne kadar Kabil'deki Yahya Khel'e olan bağlılığından dolayı Amenullah yanlısı güçlere katılıp katılmayacağı hiçbir zaman kesinlik kazanamasa da, Faqir'in safını bu denli alelacele değiştireceği yönünde bir beklenti içine girmenin anlamı yoktu.

Dahası, "kafir" Sovyetlerin de Almanlarla birlikte Amenullah-yanlısı bir darbede taraf olmaları durumunda, Faqir'in onlarla ve eski Kral'la canciğer şekilde çalışacağı tasavvur edilemez. Her halükarda, Faqir'in desteğini kazanmak üzere Mihver ülkelerinin elindeki son şans, 1941 Eylül'ünde sona erdi. Yani, tam da Almanların Afganistan'daki nüfuzu zirve noktasına vardığı sırada ve İngiliz-Sovyet ittifakı kurulmazdan önce...

Büyük düzenbaz Hentig'in, Kabil'deki Alman Sefareti'nin başında bulunan Pilger'in yerine geçmesiyle işler daha farklı bir görünüm kazanmıştı. Nazi Dışişleri Bakanı Ribbentrop, derhal Kabil'e gitmesi yönünde Hentig'e talimatlar göndermeye başladı. Görevi, sadece olan biteni gözlemleyip raporlamak değil, aynı zamanda "İran ve Afganistan'daki ulusal bağımsızlık hareketlerini" aktif şekilde desteklemekti; keza bunlar, birbirleriyle bağlantılı ve işbirliği içindeydi.

Hentig'e verilen diğer talimatlar ise, Hindistan ve Afganistan'da Britanya'nın tavrını ve gücünü araştırmak; o dönemde Afganistan'da bulunan tüm Alman ajanlarını ve uzmanlarını koordine etmek ve onları iktidardaki hükümete karşı gerektiğinde kullanmaktı. Sınır kabileleri ve onların liderleriyle doğrudan bağlar kurması yönünde özel emirler aldı. Bu liderlerin arasında, İpi'li Faqir, en önemlisi olarak görülüyordu. Müttefikler açısından şans eseri, Hentig, Afgan hükümeti üzerinde İngiliz ve Sovyetlerin diplomatik baskılarından dolayı hiçbir zaman Kabil'e ulaşamadı. Hükümet ise, Kasım ayında İran'da yaşananlar ve Mihver ülkeleri vatandaşlarının Afganistan'dan sınırdışı edilmesi sonrasında, farklı bir yöne evrildi.

Aslında, İpi'li Faqir ile doğrudan temas kurulmasının ardındaki temel fikir, Kabil'deki İtalyan bakan Pietro Quaroni'den gelmişti. 1939 Haziran'ında, Sınır bölgesindeki kabilelerin yeniden düzenlenmesi ve savaş anında Britanyalılara karşı yönlendirilmesi gerektiğini söylemişti: "Büyük Britanya'yı bu alanlarda patlak veren bir savaşta mağlup edemeyiz; ancak ciddi biçimde canını acıtabiliriz. Ve bunun için de elimizde uygun araçlar bulunuyor."

Bir ay kadar sonra, Quaroni, Kabil'deki Almanlara, Mihver güçlerinin Amenullah'ı kullanmak ve Britanya'yla bir savaş yaşanması durumunda Sınır'daki kabileler arasında ayaklanmayı teşvik etmek amacıyla Afganistan'daki siyasi faaliyetlerini koordine etmeleri gerektiğini söylemişti.

Ancak, Mihver ülkelerinin aynı anda Amenullah ve İpi'li Faqir'i nasıl kullanacakları, hiçbir zaman ayrıntılı olarak açıklanmamıştı.

Öte yandan, Quaroni, Hint Ulusal Kongresi'nin eski başkanı ve gerek Gandhi'nin gerekse Nehru'nun ciddi bir rakibi olan Subhash Chandra Bose'ye, 1941 Şubat'ında Kabil'de saklandığı sırada İtalyan pasaportu elde etmesine yardım etmede önemli bir rol üstlendi. Bose, Sovyetler Birliği üzerinden Berlin'e ulaşabiliyordu ve hem Avrupa hem de Asya'da Mihver ülkeleriyle işbirliğinde bulunmada önde gelen Asyalı devrimcilerden biri oldu. Quaroni, Bose ile görüşmesini şu şekilde özetlemişti:

"Eğer Haziran 1940'da İngiltere'nin yenilgisi kesinleştiğinde, Bose'nin şimdi önerdiğine benzer hazır bir örgütümüz olsaydı, Hindistan'ı özgürleştirme girişiminde bulunabilirdik ve bu girişim belki de hedefine ulaşırdı. Hindistan, askeri ve siyasi açıdan Britanya İmparatorluğu'nun temel taşıdır. Geçtiğimiz yıl fırsat kaçtı; ancak bu yıl benzer bir fırsat elde edilebilir. Ancak, bundan yararlanmak için hazır olmak gerekir. Şimdiki de dahil olmak üzere, düşmanlarımız, yaptıkları tüm savaşlarda "devrim" silahını başarıyla kullandılar: niçin düşmanlarımızdan ders almayalım?

Devrim yapmak için iki şey gerekir: adam ve para. Hindistan'da bir devrim başlatmak için adamımız yok; ancak talih kuşu bize yardımcı oldu ve bu adamları avucumuza düşürdü. Almanya'nın ve parasal durumumuzun nasıl olduğunun pek bir önemi yok. Bu hareketin gerektirdiği paraya elbette ki sahibizdir. Yapılması gereken, sadece, sürecin artı ve eksilerini değerlendirmek ve risk konusunda karar vermek."

Enrico Anzilotti

Bose ise, Kabile Toprağı'na "Mihver Güçleri'yle Hindistan Arasında İşbirliği Planı"nın uygulanmasında önemli bir rol biçti. İpi'li Faqir'in yürüttüklerine benzer münferit saldırılar; Britanya İmparatorluğu'na karşı, hem de onun en hassas noktasında, hem tahribat hem de propaganda amaçlı iddialı bir planın parçası olacaktı.

Britanyalıları Hindistan'dan defetme takıntısından bir türlü kopamayan Bose, Sınır bölgesinde modern silah teçhizatlarıyla donatılmış 50.000 askerden oluşan küçük bir askeri gücün ortaya çıkmasının Britanyalıları Hindistan'dan defetmek için yeterli olacağına inanmıştı. Bununla birlikte, Mihver güçleri, Bose'nin Sınır'da güçlü bir propaganda merkezi kurma ve bu merkezi bir radyo vericisi ve matbaa ekipmanıyla donatma yönündeki mütevazi teklifini uygulayamadılar. Oysa ki bu iki ekipman da Kabil'deki Mihver ülkesi sefaretlerinde zaten bulunmaktaydı.

İtalyanların 1943 yılında teslim olmasının ardından Quaroni'nin İngilizlere ilettiği ayrıntılı beyanatında, savaşın patlak vermesinden tam tamına bir yıl sonra Mihver ajanlarını, İpi'li Faqir ile doğrudan temas kurmaları için görevlendirdiğini söylemişti. Roma ve Berlin'in oyalama taktiklerinden dolayı, Quaroni'nin Faqir'e ödemesinin ilk taksitini gönderme yönündeki önerisi ise, 1941 Mart'ına dek kabul edilmedi.

Vaziristan'daki kutsal adamın, sahip olduğu gerçek ve potansiyel yetenekleri Mihver devletleri için nasıl "ücretlendireceği" konusunda oldukça net bir fikri vardı. Aracılarını kullanarak, Mihver devletlerinin Kabil'deki sefaretine şu fiyat listesini gönderdi:

- ilgiyi canlı tutmak için her ay 25.000 sterlin;
- kabilelerin ayaklanmasının diğer alanlara yayılması icap ediyorsa bu meblağın iki katına çıkarılması;
- Sınır'da genel bir ayaklanma çıkarılması durumunda, meblağın üç katı olması…

Faqir'in acilen talep ettiği silah ve mühimmat talebi de cabası... Almanların Kabil'deki Bakanı, sahadaki kabilelerin Britanya'ya karşı durmalarını sağlamanın, tamamen bir "akçe meselesi" olduğunu kabul etti. Ancak, Faqir'in yıllık talepleri, yarım milyon Reichsmark'a çıkmış olsa bile, Hint hükümetinin Kabile Toprağı'na yönelik yapacağı her bir cezalandırıcı harekata harcanacak para düşünüldüğünde, oldukça az bir meblağdan söz etmiş oluyoruz.

Öte yandan, buradaki sorun, Kabil'e yabancı banknotlar göndermek değildi. Asıl sorun, sterlinleri ve dolarları, Faqir'in adamlarının kullanabileceği türden Afgan veya Hint Rupesi gibi geçerli bir dövize çevirmekti.

Mihver ülkeleriyle Faqir arasındaki bağların bir süredir devam ettiğinden şüphelenen Hint istihbaratı, bu konudaki ilk somut kanıtı, 1941 Haziran'ında, İtalya'nın Kabil sefaretinin tercümanının Beluçistan'daki yakınlarını ziyareti sırasında tutuklanmasının ardından elde etmişti. Tercümanın ifadesine göre, 1939-1941 yılları arasında beraberlerinde para ve silahlarla birlikte birçok İtalyan, Faqir'i ziyarete gelmişti. Beraberlerinde makineli tüfekler ve bir adet kablosuz frekans alıcı ve aktarıcı set bulunuyordu. Ayrıca, İtalyanlarla ve Faqir'le işbirliği yapan ordu görevlileri ve Afgan yetkililerinin isimlerini de İngilizlere verdi. Bu isimler, daha sonraları, Kabil mercileri üzerinde daha fazla baskı kurmak amacıyla Britanya ve Hint hükümetleri tarafından kullanıldı.

Quarani, bu ifadeyi öğrendiğinde, Britanyalıların bunu bir kanıt olarak kullanarak Afganların gözünde gülünç duruma düştükleri için çok öfkelendi. Savaş sırasında Faqir'i ziyaret eden tek Avrupalı; Enrico Anzilotti idi. Enrico Anzilotti, İtalyan sefaretinin sekreteriydi. Ziyaret, 1941 Haziran'ında tek başına olarak ve bir Pathan kabile üyesinin giysilerine bürünerek gerçekleştirilmişti. Anzilotti'nin aktardığına göre, Faqir, sınırda Britanyalılara karşı bir harekat başlatmaya ilkesel düzeyde hazırdı; ama bunun için silah, para ve mühimmat talep ediyordu. Nakit ödeme koşullarını ve Faqir'in eğitimli bir operatör eşliğinde kablosuz alıcı istediğini yineledi.

Almanlar da Faqir ile bağlantı kurmak istemişlerdi. Ancak İtalyanların doğaçlama hareketinin aksine, onların teması son derece cafcaflı gerçekleşti. Faqir ile temas kurulmasının (kod ismiyle Feuerfresser –Ateş Yiyici- Operasyonu) ardından, Kaplan Operasyonu geldi. Bu operasyon ile, 1941 Eylül'ünde Sınır boylarındaki kabileler nezdinde büyük ölçekli bir ayaklanma başlatılması planlanıyordu. Plan, sabotaj ve tahribattan sorumlu II.Abwehr tarafından tasarlanmıştı.

Operasyonun görevleri ise, şu şekilde tanımlandı:

a. Sınır boylarındaki kabileleri (özellikle de Mohmandları, Afridileri ve Vazirleri) kışkırtmak;

b. Kuzey-Batı Hindistan'daki önemli askeri tesislere zarar vermek; ve

c. Sınır geçitlerinde Britanyalılar tarafından hazırlanan takviyelere saldırmak amacıyla, kabilelere silah tedarikinde bulunmak.

Abwehr memurları, Amenullah'la temas kurmaları için Roma'ya, oradan İsveç'e gönderildi. (65) Bu sırada Kabil'de Sınır bölgesinde geniş ölçekli bir ayaklanma hazırlanması yönündeki girişimler son sürat devam etmekteydi. Orada bulunan Abwehr'in baş ajanı Witzel (takma adıyla Pathan), İpi'li Faqir'le birlikte, birtakım düzenlemeleri gerçekleştiriyordu. Oldukça iyimserdi. Daha şimdiden Kabil'deki Bose Örgütü'nün üyelerine sabotaj talimatları vermeye başlamıştı. (66) Ancak, o sırada şu ayrıntıyı göremedi: vermiş olduğu sabotaj talimatlarının başlıca alıcısı (ve Mihver ülkelerinin parasından en çok yararlananlar), aynı zamanda Sovyetlere casusluk yapıyorlardı.

Dolayısıyla, Temmuz ayı ortasında, yani Anzilotti'nin başarılı geri dönüşünden kısa süre sonra, sabırsız Almanlar artık daha fazla bekleyemez hale geldiler. Özel eğitimli iki ajanlarını ve mühimmat ile para taşıyan bir düzine kabile üyesini gönderdiler. Ancak bu kişiler hiçbir zaman hedef noktasına varamadılar; Logar vadisinde, yani Kabil'in tam güneyinde Afgan mercilerinin kurmuş olduğu bir tuzağa düştüler. Pusuya yatmış onları bekleyen bir Afgan devriye gücüyle çatışmaya girildiğinde, Profesör Manfred Oberdörffer öldürüldü; Dr Fred Brandt ise yaralandı. Kabile üyeleri tutuklandılar ve ellerinde ne var ne yoksa alındı. Oberdörffer, tropikal tıp uzmanıydı ve Afrika ile Asya'daki birçok sefere katılmıştı. Brandt ise, bir lepidopterist idi. Her ikisi de, Abwehr'in son derece eğitimli ajanlarındandı ve gerçekleştirmeleri gereken belli bir görev vardı.

Berlin'de bulunan Abwehr uzmanları şöyle düşünmüşlerdi: eğer bu iki adam "cüzzam uzmanları" olarak tanıtılır ve bir yandan ilerleyip, bir yandan da böcek ve kelebek toplarlarsa, Sınır'dan geçişlerinde kimse onlardan şüphelenmezdi ve tehlikeli görülmezler. Her zamankinden daha uyanık hale gelen Britanyalı ve Sovyet diplomatların gözünde imajını kurtarmak ve savaş sırasında tam tarafsızlık politikasını sürdürmek isteyen Afgan hükümeti, Logar vakasına doğrudan müdahil olduğu için Alman sefaretinin davranışını eleştirdi.

Afgan Başbakan ise, derhal şu konuda güvence verdi: Afgan hükümeti, Alman birliklerinin topraklarına yaklaşması durumunda, ülke çapında yaklaşık 500.000 kişinin silaha sarılmasına izin verecekti. Öte yandan, Almanların ülke ve insanları hakkındaki cehaleti ve İngilizlerin geniş casusluk ağı göz önünde bulundurulduğunda, bu tür girişimlerin hepsi başarısız olmaya mahkumdur.

Her ne kadar Logar olayı Alman istihbaratının Afganistan'da küçük çaplı bir operasyonu bile yürütemediğini açıkça gözler önüne sermiş olsa da, Mihver devletleri, bir süre daha aracılar üzerinden Faqir'le ortak faaliyetler gerçekleştirdi. Mihver ülkelerinin sefaretlerinde halen harcanacak bir miktar daha para vardı. Ayrıca, Kabil'deki varlıklarını gerekçelendirmek için, çalışanlarının Berlin ve Roma'nın gözleri önünde bazı önemli faaliyetlere müdahil olması gerekiyordu.

İngiliz ve Sovyetler'in askıya aldıkları İran ve büyük olasılıkla da Afganistan işgali karşısında, Berlin'de bulunan Ribbentrop, Afganistan ve Hindistan'daki tahrip edici faaliyetlere yönelik olarak tahsis edilen bir milyon Reichsmark'ından geri kalan meblağın derhal harcanmasına onay verdi. Halen yarım milyon Reichsmark harcanmamış durumdaydı. Bu da, iki buçuk milyon Afgan rupesine eşdeğerdi. Diğer yarım milyon ise, 1941 yılı boyunca, Müttefiklerin Almanya'dan beş ajan eşliğinde İran'ı işgalinden önce, Kabil'e götürülmüştü. Bu tür fonlar, Kabil'de bulunan Alman sefaretinin sadece İpi'li Faqir'e düzenli ödemeler göndermesini sağlamakla kalmadı; ayrıca savaşın sonuna dek Hindistan'daki projelerini finanse etmelerine de yardımcı oldu. Keza, yoksul İtalyan ortakları, bu tür bir meblağı karşılayacak durumda değillerdi.

Bununla birlikte, her ne kadar Mihver ülkelerinin parasını almış olsa da, Faqir, söz verdiği gibi Britanyalılara karşı "geniş-ölçekli" bir operasyon başlatamadı. 1941 yılından bu yana Hindistan istihbaratı, İpi'li Faqir'le birlikte çalışan iki Alman makinist hakkındaki söylentilerle çalkalanıyor. İddia edilene göre; bu kişiler, Mihver savaş uçaklarının ineceği bir araziyi hazırlamak için ülke çapında sürekli seyahatler yapıyorlar ve Hint ve Afgan banknotlarının sahtelerini üretiyorlardı. Hint istihbaratı, Şubat 1943 itibariyle, Faqir'e Mihver ülke sefaretleri üzerinden yaklaşık yarım milyon Afgan parası ödendiğini tahmin etmişti.

Bununla birlikte, 1943 ve 1944 yılları boyunca, Britanyalılar, Faqir'in ne denli güçlendiğine, elinin altında bulunan silah fabrikasına ve diğer gizlenme mekanlarına dair net bir tablo edinmiş oldular. Faqir'in elinde kablosuz bir veri aktarıcı veya alıcı olmadığını, sadece basit bir radyo setine sahip olduğunu öğrenip sevindiler. Ayrıca, Gorwekht'te hiçbir Avrupalı bulunmuyor; şu gizemli Almanlar da başıboş dolanmıyorlardı.

İpi'li Faqir'e gelirsek, 1941 yılında çalkantılı geçen dönem boyunca, Almanların onu harekete geçirme niyetlerine karşın, Gorwekht'te gözlerden ırak bir yerde kalmayı tercih etti. Dünyada olan bitenle ilgilenmemeyi sürdürdü. Güney Vaziristan'daki mollalara yazdığı ve Hint istihbaratının eline geçen mektuplardan birinde, Faqir, bir yandan Britanyalıları kötüleyip, bir yandan da İslam'a karşı oldukları için Almanlara yardım edilmemesi gerektiğini söylüyordu.

Ancak, ardından gelen bahar döneminde, Vaziristan'da kabile ayaklanmalarının arttığına dair belirtiler giderek belirginleşti. Keza, Faqir, savunma amacıyla Britanyalıların hizmetine giren Vazir'leri cezalandırmaya ve yerel müteahhitleri, dini yaptırımlarla tehdit etmeye devam etti. Şu önemli: bölgedeki mevsimlik iş olanakları, kabile üyelerine verilen yegane fırsattı. Zaten bu kişiler, Sınır'ın her iki tarafındaki savaştan kaynaklanan ekonomik zorlukların altında ezilmekteydi.

Mayıs ayında, Faqir, 500 kabile üyesi, makineli tüfekler ve birkaç ilkel topçu silahı eşliğinde Datta Khel'deki müstahkem garnizonu kuşattı. İngilizler, hafif tanklar ve uçaklarla desteklediklerı bir tabur gönderdiler. Ancak, yolların geçişe kapatılmasından dolayı, konvoy hedefine ulaşamadı. İki tane daha piyade tugayının gönderilmesi gerekiyordu ve Datta Khel'e giden yol ancak Ağustos ayında açılabildi.

İngilizleri endişelendiren şey, Faqir'in ardında kayda değer sayıda Afgan müridinin olması değildi sadece. Bundan da önemlisi, Mihver ülkelerinin sefaretlerinin kendisiyle yeniden doğrudan temas kurmuş olmalarından endişeleniyordu. Oysa, önceki sonbahar döneminde, Mihver ülkesi vatandaşlarından 200 kadarı, Afganistan topraklarından sürülmüş; sefaretlerde çok az miktarda çalışan kalmıştı.

Bu sırada, Ağustos 1942'de Hindistan'da büyük bir iç ayaklanma yaşandı. Kongre'den ilham alan ayaklanma, sadece Britanya İmparatorluğu'nun genelinde değil, savaş sırada BM koalisyonunun tümünde ortaya çıkan en önemli ayaklanmaydı. Hatta Lord Linlithgow'un Churchill'e yazdıklarına bakılırsa, "Hindistan'ı Terk Et Hareketi, 1857'den bu yana gelişen en ciddi ayaklanmaydı. Ayaklanmanın ciddiyeti, askeri güvenlik gerekçeleriyle bu zamana değin dış dünyadan gizlenmişti."

Mihver güçlerinin, stratejik inisiyatifi ellerinde bulundurdukları sürece, Hindistan'daki krizi kendi çıkarlarına kullanmak için maksimum çabayı sarf edecekleri bekleniyordu. Britanya'nın pozisyonu hiçbir zaman bu kadar zayıf, Mihver güçlerinin konumu ise hiçbir zaman bu denli avantajlı olmamıştı. Almanların kararsızlığının ardında yatan karmaşık nedenleri başka bir bölümde ele aldığım için, ana konuyla doğrudan ilintili diğer olaylardan söz etmem gerekiyor.

Hindistan'da Ağustos ayında patlak veren ayaklanma sırasında Mihver ülkelerinin faaliyetlerinde göze çarpan tek unsur, radyo yayınları üzerinden yaptıkları propaganda oldu. Ancak, radyo yayınlarını bir kenara bırakırsak, Mihver ülkelerinden herhangi bir somut destek geleceği ufukta görünmüyordu. Buna örnek olarak, Kuzey-Batı Sınırı'na Alman ve İtalyan paraşütçülerden oluşan karma bir birlik gönderilmiş; yanlarına da Mihver ülkeleri için savaşmaya hazır eski Hintli savaş suçlularından sınırlı sayıda destek verilmişti.

Abwehr II, bu tür planları 1941 Ağustos'unda tartışmış; ancak Alman birlikleri Hindistan yakınlarına varana dek herhangi bir eyleme geçilmesini erteleme kararı almıştı. Ancak, 1942 baharında, Batı Hindistan'da düzensiz muharebeler yaşanıyordu ve bu durum Britanyalı ve Hintli birlikleri birbirine bağlamış; Mihver ülkelerinin politikalarını planlayanlara, Ağustos ayaklanmaları öncesinde bir tür doğrudan askeri desteği başlatmaları için yeterince zaman vermişti.

Daha önce sözü edildiği gibi, Kuzey Vaziristan'da, İpi'li Faqir, Datta Khel'i kuşatmış ve Mihver ülkelerinden uçaklarla havadan gönderilebilecek türden mühimmat ve mali destek talebinde bulunmuştu. Daha güneye inildiğinde, Hurlar arasında fanatik bir hizip, demiryolu hatlarına yönelik terörist saldırılara ağırlık vermiş; böylelikle Karaçi, Hiderabad ve Lahore arasındaki trafiği sık sık engellemeye başlamışlardı. Öyle ki, Haziran ayında bölgede sıkıyönetim ilan edilmek zorunda kaldı. Hurların gerçekleştirdiği zulüm, 1943 baharında da devam etti; ardından liderleri Pir Pagaro, en sonunda yakalanıp ölüm cezasına çarptırıldı.

Ayrıca, 1942 Temmuz'unda Beluçistan ve Yuka-

Winston Churchill

rı Sund'daki sıradışı su baskınlarının ardından yaşanan ve daha önce eşi benzeri görülmemiş toprak kaymaları, o dönemde Amerika'nın Hindistan'daki başlıca üssü olan Karaçi limanını Afganistan ve Kuzeybatı sınırına bağlayan stratejik demiryolu hatlarının daha da kesintiye uğramasına neden oldu.

Her ne kadar Hurların trenlere verdikleri zararın ardında siyasi bir motivasyon bulunmamış olsa da, Kabil'deki Alman sefareti, bu eylemlerin doğrudan Bose'nin Hindistan'daki yer altı örgütünün başının altından çıktığına inandı ve İpi'li Faqir'in bu süreci Pir Pagaro ile birlikte koordine ettiğini düşündü.

Hindistan'daki isyanı bastırmayı önceliği haline getiren Britanya, bu dönemde Afgan hükümeti üzerinde neredeyse hiç baskı yapmadı. Hindistan hükümeti, Mihver güçlerinin kabileler nezdinde ve ülkedeki Amenullah-yanlısı unsurlar arasında sürekli yaptığı entrikaların, Yakya Khel rejimini düşürmesinden korkuyordu.

Mihver Avrupası'ndaki Amanistlerin sürgünde bir Afgan hükümeti kurmak istedikleri yönünde çok fazla belirti bulunmaktaydı. Bu planın ardındaki temel itici güç ise, eski Kral değil, onun bacanağı ve eski Dışişleri Bakanı Ghulam Siddiq Han idi. Kendisi, Kudüs'teki Büyük Müftü'yle, devrik Irak Başbakanı'yla, Raşid Ali el Geylani'yle ve özellikle Berlin'deki en önemli Asyalı sürgün Subhas Chandra Bose ile temas halindeydi.

Almanya'da sürgünde bir Afgan hükümeti kurulması durumunda (Hitler'in bu meseledeki kat'i muhalefetini göz ardı ederek) , bunun ardından derhal "Özgür Hindistan Hükümeti"nin kurulacağından Bose emindi. Britanyalılara göre ise, Mihver güçleri, Amenullah'ın yeniden başa geçirilmesi için verdikleri destek ile İpi'li Faqir ve sınırdaki kabilelere olan desteği tek bir çatı altında nasıl birleştireceklerini bilmiyorlardı.

Amenullah, ayaklanmanın patlak vermesinin ardından, artık yayın yapmaya ve Afganistan'daki destekçileriyle Hindistan'daki Müslüman müritlerini Britanyalılara karşı isyan çıkarmaya cesaretlendirmek için Mihver basınında bizzat kendi ismini kullanmaya hazır olduğunu İtalyanlara bildirdi. Amenullah, ne Kabil'deki hükümeti ne de Mihver güçlerini tanımayan, ancak eski Kral için savaşmaya hazır görünen Pathan kabilelerini etkilemede yardımlarını sunabileceğini söyledi. Ancak, İtalyanlar teklifini reddettiler; keza Wilhelmstrasse ile mükemmel bir uzlaşı içindeydiler ve mevcut Afgan hükümetine Amenullah lehine karşı çıkmak için uygun zaman değildi.

1942 Aralık ayında, ayaklanma bastırıldığında, Kabil'de Abwehr'in baş ajanı Witzel, sınırda gerçekleştirilecek bir askeri harekat için kapsamlı bir plan hazırladı. Aslında fikir, Birinci Dünya Savaşı sırasında Almanlar tarafından denenip başarısız olan eski fikrin aynısıydı: silahlı kabile üyelerini kullanarak, onları mümkün mertebe Kuzey-Batı Hindistan'daki Britanya birliklerine bağlamak; dolayısıyla Japonların Hindistan'dan Burma'ya doğru beklenen ilerleyişini kolaylaştırmak.

Plan, zekice olduğu kadar saf yönler de taşıyordu; keza kabileler nezdinde Mihver-yanlısı güçlü duygular doğurmuştu. Witzel'in hesaplamalarına göre, yaklaşık 400.000 silahlı adam, Britanyalılara karşı potansiyel olarak harekete geçirilebilirdi.

Witzel'in kilit adamı –ki kendisiyle hiçbir zaman yüz yüze görüşmediğini söylemeye bile gerek yok-, İpi'li Faqir'di ve kendisi, Beluçistan'da Hassan Han ve Sind'de Pir Pagaro gibi diğer gerilla liderleriyle temas halindeydi. Bu üç alanda büyük bir ayaklanmaya (Grossaufstand) hazırlıklı olmak için, Witzel'in tahminine göre en az bir milyon Rupe, 25.000 İngiliz altını ve 200 kg altın gerekiyordu. Gerekli mühimmat da havadan tedarik edilecekti. Witzel'in hesaplarına bakılırsa, Weziristan'da her birine 250 mermi verilmek üzere 50.000 kabile üyesinin bulunduğu bir muharebe gücü için 525 tonluk mühimmatın getirilmesi gerekiyordu. Ancak, hesaplamaları hatalıydı…

Afgan hükümetinin havasahasına yönelik böylesine kapsamlı bir ihlale vereceği yanıt konusunda yapılan bu tür bir spekülasyonu bir kenara bırakırsak, Hindistan'da Mihver güçlerinin operasyonu için temel stratejik dayanak, Alman birliklerinin Kafkaslara gireceği varsayımı üzerine temellenmişti. Ancak, 1942 yılı sonu itibariyle, bu varsayım da tamamen gözden düştü.

Mihver güçlerinin Afganistan'ın istikrarına yönelik ve İngilizler tarafından ele geçirilen bir Hindistan açısından yarattığı tehdit ne kadar ciddiydi? Her ne kadar İpi'li Faqir ile Mihver güçlerinin bağlantısı Hindistan istihbaratı tarafından oldukça abartılmış olsa da, Kabil'deki Britanyalı diplomatlar, bu tehdidi daha gerçekçi şekilde gördüler. Dolayısıyla, yeni bakan Sör Francis Wylie, bu konudaki görüşlerini Ekim 1942'de şu şekilde açıkladı:

"Mihver devletlerinin sefaretlerinin kuşkusuz belli bir parası var; ancak bu para, ne Hindistan içinde ne de Sınır bölgesinde geniş çaplı bir ayaklanmayı kışkırtacak düzeyde değil. Sefaretlerin elindeki kaynaklar ne olursa olsun, bu zamana dek, faaliyetlerine dair duyduğumuz korku ve bu faaliyetlere atfettiğimiz yüksek potansiyel ile karşılaştırıldığında, bize çok az sorun çıkarmayı başardılar."

Quaroni, bir yıl kadar sonra, Britanyalı sorgu memurlarına şunu itiraf etti ki, 1941 yazında Mihver ülkelerinin Faqir'i kullanma planlarının para ve zaman kaybı olduğunu kendisi de fark etmişti. Ona göre Britanyalılara karşı Sınır'da başlatılacak bir harekat için en uygun zaman, 1940 Güz dönemi idi. Ancak, Kabil'deki Almanlar, zamanlarının büyük bölümünü, aheste aheste bilgi toplamak, çakışan amaçlar üzerinde çalışmak ve Berlin'e gizlice karşılıklı suçlamalar göndermekle harcamışlardı.

Quaroni'ye göre, Rus-Alman savaşının patlak vermesinden sonra Faqir'i kullanarak Sınır'da genel bir isyan çıkarmanın niçin imkansız hale geldiğine dair dört gerekçe vardı:

a. Faqir'in otoritesi, gereğinden çok sınırlandırılmıştı;

b. Faqir, sınırsız silah tedarikiyle bile, 10.000'den fazla mürit toplayamazdı;

c. Kendisi ve adamları, dağlık alanlar dışında pek işe yaramazlardı;

d. Faqir'in bel bağladığı silahlar, Hitler'in Rusya'ya saldırısından sonra artık tedarik edilemeyecekti.

Faqir'e savaş uçağı gönderme fikrine ilişkin olarak, Quaroni, bunun teknik olarak mümkün olabileceğine inanmıştı; keza o dönemde İtalyanların elinde uzun menzilli uçaklar vardı ve bu uçaklar, Rodos'taki üslerinden kalkabilirlerdi. Bununla birlikte, bu fikir reddedildi. Üstelik, Faqir, uçakların kendisine fazla materyal destek getiremeyeceğini düşünüyordu. Dahası, Britanyalıların dikkatini ister istemez çekecekler; onlar da bunun üzerine hiç acımaksızın Faqir'in karargahlarını ve çevre kasabaları bombalayacaklardı.

1944 yılında, Sınır hiç beklenmedik şekilde sessizdi. Sessizliği bozan ise geleneksel akınlar ve Britanyalıların buna hava bombardımanı şeklinde karşılık vermesiydi. Her ne kadar Almanlar Faqir ile ilgili entrikalarını sürdürseler de, bu entrikalar tamamen zararsız bir hal aldı.

Bununla birlikte, şu soru akla gelebilir: 1942 sonu itibariyle Mihver güçleri lehine askeri bir atılımın olanaksız hale gelmesine karşın, Almanlar bu beyhude faaliyetlerini niçin sürdürdüler? Bu sorunun yanıtı, kısmen, tüm bürokratik kuruluşların ortak özelliği olan, her şeye rağmen "güçlü bir beka eğilimi"nde yatıyor.

Tarafsız Afganistan'daki varlıklarını gerekçelendirmek için, Mihver ülkelerinin diplomatları ve ajanları, hummalı bir şekilde düzmece faaliyetler içine girdiler ve bu durumu elbette Berlin'de kimse kanıtlayamadı. Her ne kadar oyunun her iki tarafındakiler de Hindistan'da ikinci bir büyük ayaklanmanın artık mümkün olmadığını ve Mihver güçlerinin doğrudan desteğiyle sınır kabilelerini harekete geçirmenin artık çok küçük bir şans olduğunu anlamış olsalar da, sanki fırsat her an karşılarına çıkabilecekmiş gibi, faaliyetlerini yine de sürdürdüler.

Britanya tarafında da, "Alman ajanların başarıyla izini sürmek" konusunda caka satma arzusunda benzer bir bürokratik durum gözlemliyoruz. Ancak, çok-yönlü ajan Rahmat Han'ın yiğitlikleri yoluyla Mihver ülkelerinin ikili oynamasına dayanan "Büyük Oyun" hakikatini bilmiş olsalardı, daha da hayalkırıklığına uğrarlardı. Diğer türlü, Müttefiklerin Kabil'de geriye kalan Mihver "diplomatlarının" da sınır dışı edilmesi konusunda 1941 Kasım'ından sonraki ısrarları anlaşılmaz olur.

Savaşın bitmiş olması, her halükarda yakın zaman içinde Hindistan'ı terk etmeye hazır olan Britanyalılara karşı İpi'li Faqir'in faaliyetlerine yeniden başlamasına bir engel teşkil etmedi. Dolayısıyla, 1946 yılında, Britanya'nın yeniden Vaziristan'da faaliyete geçtiğine ve Faqir'in Mahsudları ve Vazirleri bir araya getirmek üzere bir başka girişimde bulunduğuna tanıklık ediyoruz.

Toprak paylaşımının ardından, Faqir, Pakistan'ın Britanya mirasını üstlenmesi karşısında en hararetli muhalife dönüştü. Bağımsız Puktunistan yolunda savaşan Kırmızı Gömlekliler'in lideri Abdül Gaffar Han ile müttefik oldu. Böylelikle, İngilizlere duyduğu ezeli düşmanlığı, onunla aynı mezhepten olmalarına karşın, yeni Pakistan mercilerine yöneltti.

1948 yılında, Faqir, Datta Khel'i almayı başardı. Her ne kadar Pakistan mercileri Britanya'nın sınırdaki "İleri Fetih Politikası"nı taklit etmek istememiş ve taklit etmeyi göze alamamış olsalar da, Faqir'in emri altındaki lashkarları dağıtmak için havadan bombardıman geleneğini sürdürdüler.

Faqir'in, "Hindistan Kralı" olarak hitap ettiği Pandit Nehru'ya yönelik bir dizi açılım yaptığı biliniyor. Ama hiçbirisi faydalı olmadı. İpi'li Faqir'e "Puktunistan Ulusal Meclisi'nin Başkanı" olarak hitap eden Kabil hükümetinden sürekli teşvik ve maddi yardım aldıktan sonra, Sovyetlerin yardımını aldığından şüphelenilmeye başlandı. Ancak bu iddianın kanıtlanması gerekiyordu.

Bununla birlikte, 1955 yılında, yani Faqir'in halen hayatta olup mücadelesini sürdürdüğü bir tarihte, Afgan Başbakanı Prens Davud (ki Puktunistan'ın güçlü bir savunucusu olduğu bilinir), kendisini ziyarete gelen Sovyet Başbakanı Bulganin ve Parti Sekreteri Kruçev'den politikası için resmi destek aldı. Ardından, Kremlin liderleri, Puktunistan'dan söz açtılar ve Sovyetler Birliği'nin "bu sorunun çözümü"nden yana olduğunu açık bir dille beyan ettiler.

Her ne kadar özellikle Afganistan'ın 1979'da işgalinden beri Rusya, Sınır sorununun çözülmesine tarihinde hiç olmadığı kadar yakın hale gelse de, Lord Curzon'un sözleri hiçbir zaman unutulmamalı: "Gelecekten haber vermiyorum. Hindistan tarihinden bir sayfa okuyan hiçbir kimse, Sınır sorununa dair bir kehanette bulunamaz."

*Kaynak: http://www.khyber.org/publications/021-025/faqiripi.shtml * Milan Hauner, halihazırda Wisconsin-Madison Üniversitesi'nde görev alıyor ve kendisi, India in Axis Strategy, Germany, Japan, and Indian Nationalists in the Second World War (Stuttgart 1980) adlı kitabın yazarı.*

İSTANBUL SANAYİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI
C.TANIL KÜÇÜK'TEN ÇARPICI AÇIKLAMALAR!

Haber Merkezi

Avrupa Birliği'ne uyumun getirdiği dönüşüm süreci Türkiye için önemlidir, bir şanstır...

Bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Her şeyden önce uzun yıllardır sanayiciyim. Faaliyet alanım, çikolata ve şekerleme sektörüdür. İlk defa 1981 yılında İstanbul Sanayi Odası Meclis üyeliğine seçildim. 1993 yılında Yönetim Kurulu üyesi oldum. 1997-2001 yılları arasında iki dönem Yönetim Kurulu Başkan Vekilliği görevinde bulundum. İlk kez 2001 yılında Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçildim ve bu görevi 2001 yılından bu yana aralıksız olarak sürdürmekteyim. 2009 Mayıs ayından itibaren de, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı görevini yürütmekteyim.

İstanbul Sanayi Odası'nın kaç üyesi vardır? İSO'nun Türkiye ekonomisindeki yeri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

İstanbul Sanayi Odası, 1952 yılında 750'ye yakın sanayicinin yazılı isteği ile kurulmuştur. Bugün, İstanbul Sanayi Odası, 15 bini aşkın üyeye sahiptir. İSO üyesi sanayi kuruluşları, toplam sanayi katma değerinin yaklaşık %40'ını, GSYİH'nın ise %9'unu yaratmaktadır. Türkiye ihracatının %35'i İSO üyelerince yapılmakta, toplam sanayi istihdamının da %17'si İSO üyesi kuruluşlarca sağlanmaktadır. Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun 209'u İSO üyesidir. İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki İSO üyesi kuruluş sayısı ise 193'tür. Dolayısıyla, 1.000 Büyük Sanayi Kuruluşu içindeki İSO üyelerinin sayısı 402'yi bulmaktadır.

İstanbul Sanayi Odası eğitime nasıl destek veriyor ve bu anlamda hangi vizyonla ilerlemektedir?

İstanbul Sanayi Odası, başlangıçtan itibaren, eğitim konusuna büyük önem vermiş ve daima destekleme gayreti içinde olmuştur. Eğitim vizyonumuz içinde mesleki eğitim özel bir yer tutmaktadır. Zira ülkemizin en büyük sorunlarından biri işsizlikken, öte yanda sanayimiz, nitelikli işgücü, özellikle de kalifiye eleman temini konusunda büyük sıkıntı yaşamaktadır. Sanayicilerimiz, mesleki eğitim gerektiren açık pozisyonları için, iş tanımlarına uygun çalışan eleman bulamamaktan şikâyetçidir. Bu durum, eğitim sistemimizin yetiştirdiği işgücü ile sanayimizin talep ettiği işgücü arasında kopukluk olduğunu söylemektedir. Bu kopukluk giderilmeden sorunlarımızın çözülmesi mümkün değildir. Eğitim ve istihdam bağlantısının kurulmasında, mesleki ve teknik eğitim sistemi büyük önem taşımaktadır. Öte yandan, sanayimiz için gelecek vizyonumuzun merkezinde bilgi ve teknoloji içeriği yoğun, katma değeri yüksek bir üretim yapısına geçiş yer almaktadır. Bilgi ve teknoloji içeriği yoğun ürünleri ancak nitelikli işgücü ile üretebilirsiniz. Dolayısıyla, mesleki ve teknik eğitimin gelişmesi sanayimizi başarıyla geleceğe taşımak açısından da son derece önemli bir konudur. Bu yöndeki çalışmalarımıza gelince, her şeyden önce Odamız, ihtiyacı olan öğrencilere uzun yıllardır burs desteği sağlamaktadır. Son yıllarda burslarımız mesleki ve teknik eğitim öğrencilerine yoğunlaştırılmıştır. Mesleki eğitime yönelik en önemli projelerimizden biri, İstanbul Sanayi Odası Vakfımızın öncülüğünde gerçekleştirilen İstanbul Akatlar'daki "İSOV Mesleki Eğitim Kompleksi"dir. Türkiye'deki endüstri meslek liselerine örnek teşkil edecek niteliklere sahip olan meslek lisesinin de bulunduğu bu komplekste öğrencilere sanayide kullanılan son teknolojileri içeren dersler verilmektedir. Akatlar'daki okul ve merkezimizin dışında, pilot okul olarak seçilen İSOV Zincirlikuyu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Şişli Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ve Şehit Büyükelçi Galip Balkar Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ve Trisad Kız Teknik ve Meslek Lisesi'nde rehabilitasyona ve teknolojik yenilemeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bunların dışında, sürekli eğitim ve gelişim mantığı çerçevesinde Odamız, üyelerine, seminer, eğitim ve eğitim programları sunmaktadır. Yılda ortalama olarak 90 seminerin düzenlendiği Odamızda yıl bazında katılımcı sayısı 6.000'i geçmektedir. Her yıl sonbahar döneminde yapılan eğitim ihtiyacı analizi ile üyelerimizin hangi konularda eğitime ihtiyaç duydukları tespit edilmekte ve programlar ona göre hazırlanmaktadır. Ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (TOBB ETÜ) ve Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından yürütülen UMEM Beceri'10 (Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri) Projesi'nin de içinde bulunmaktayız. Bir beceri kazandırma ve iş edindirme seferberliği olarak tanımlanan proje ile 5 yılda 1 milyon kişinin işe yerleştirilmesi hedeflenmektedir. "UMEM Beceri 10 Projesi"nin çalışmaları İstanbul'da Odamızın Başkanlığındaki Kurs Yönetimi tarafından yürütülmektedir.

Son olarak, gündemimizdeki eğitimle ilgili çok önemli bir konu da, üniversite sanayi işbirliğidir. Üniversitelerdeki araştırma ve bilgi birikiminin ticari ürüne ve ekonomi için katma değere dönüşmesi, üniversite sanayi işbirliği ile mümkündür. Bu noktada, bir gözlemimizi aktarmak istiyorum, üniversitelerimizdeki çalışma konularına bakıldığında, seçilen konuların sanayimizin gündeminden kopuk olduğu görülmektedir. Bu kopukluk, sanayi ve üniversitenin birlikte çalışmasını zorlaştırmaktadır. Bu iki kesimi buluşturmak, üniversite ve sanayinin gündemini, ilgi alanlarını ortak hale getirmek, birbirinin ihtiyaçlarından haberdar etmek gerekiyor. Bu anlamda üniversite – sanayi işbirliğinin geliştirilmesi çok önemlidir. Sanayiciler olarak, bizler, bu noktada itici güç olabilmeliyiz. Bu anlayış çerçevesinde İstanbul Sanayi Odası olarak, son yıllarda İstanbul'daki üniversitelerimizle pek çok ortak projeyi hayata geçirmiş bulunmaktayız.

Türkiye'de 2011'den sonra hangi sanayi dallarının diğer dallara fark yaratacağını düşünüyorsunuz?

Bu sorunuza İSO'nun hazırladığı ve imalat sanayinde alt sektörler itibarıyla üretim içinde ne kadar katma değer yaratıldığı, ne kadar yerli ve ne kadar ithal girdi kullanıldığını, üretim, ihracat ve istihdamdaki paylarını tespit etmeyi amaçlayan "İmalat Sanayinin Temel Göstergeler Açısından Yapısal Analizi" çalışmamızdan faydalanarak cevaplandırmaya çalışayım. Çalışmamıza göre, makine ve teçhizat sektörü tüm göstergelerde imalat sanayi ortalamasının üzerinde yer almaktadır. İkinci sırada hazır giyim sanayini görmekteyiz. Bu sektörümüz de, yarattığı istihdam, imalat sanayi katma değerindeki payı, ihracata odaklılığı ve yurt içi üretime katkısı açısından Türkiye'nin önde gelen sektörlerinden birisidir. Üçüncü sırada ise tekstil sektörü yer almaktadır. Tekstil sektörü de giyim sektörü gibi istihdam, katma değer, ihracat odaklılık ve yurt içi üretime katkı açısından önemli role sahiptir. Bu üç sektörü, motorlu kara taşıtları alt sektörü takip etmektedir. Bu sektörümüz de, yurt içi girdi kullanımı ve katma değer toplamı bakımından ekonomide çok önemli bir yere sahiptir. Özellikle son 15 yılda ihracattaki hızlı gelişmede motorlu kara taşıtları sektörünün katkısı çok büyük olmuştur. 1996 yılında ihraç ürünleri arasında taşıt araçları ihracatının payı %4,8 ile altıncı sırada iken, 2010 yılı sonunda bu oran %14,1 ile ilk sıraya yükselmiştir. Giyim eşyası ihracatı 1996'da, ihracatta %23,5 payla ilk sırayı alırken, 2010'da %10,1 ile dördüncü sıradadır. 1996'da ihracatta %18,6 payla ikinci sıradaki tekstil ürünleri ihracatı, 2010'da %10,4 ile üçüncü sırada yer almıştır. Makine üretimi ihracatı da 1996'da %3,8'lik paya sahipken 2010'da bu pay %4,6'ya çıkmıştır. 2010'da bu dört sektör ihracattaki payı , %39,2'dir. İmalat sanayinde başa güreşen bu dört sektörün içinde özellikle motorlu araçlar ve makine sanayi, ihracatın yapısal değişiminde önemli rol almış sektörler olarak öne çıkmıştır. Önümüzdeki yıllarda, bu dört sektör içinde, motorlu kara taşıtları ve makine endüstrisinin diğer dallara göre daha büyük boyutta fark yaratacağı açıkça görülmektedir.

Türkiye'nin ekonomik boyutunu değerlendirdiğinizde yatırımları doğru buluyor musunuz?

Türkiye ekonomisine baktığımız zaman, sabit sermaye yatırım harcamalarının GSYİH payının oldukça yetersiz olduğu görülmektedir. Bunun da temel nedeni Türkiye ekonomisinde iç tasarrufların çok yetersiz kalmasıdır. 2010 yılı sonuçlarına göre iç tasarruf oranı cari fiyatlarla %13,5 civarındadır. Oysa diğer yükselen ekonomilerde bu oran bizdekinin iki üç katıdır. Kendi tasarrufları yeterli olmayınca, Türkiye yatırım yapmak için dış tasarruflara ihtiyaç duymakta bu da cari açığın yükselmesine yol açmaktadır. Hem daha hızlı oranlarda büyümek hem de istihdam oranını yukarı çekebilmek iç tasarruf ve sabit sermaye yatırım oranlarını artırmamız gerekmektedir. Yatırım yaparken de sermaye hasıla oranı en yüksek sektörlerimize ağırlık verilmelidir.

AB üyesi olmanın Türkiye'ye kazancı ya da kayıpları neler olabilir? Düşüncenizi alabilir miyiz?

Avrupa Birliği bir barış projesi olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği aynı zamanda dünyanın en önemli ekonomik bloklarından biridir. Mevcut deneyimler, farklı kalkınma seviyelerinden gelerek AB'ye üye olan ülkelerin, üyelikten sonra ekonomik gelişmelerinin hızlandığını göstermektedir. Hatta bu durum, müzakerelerin sürdüğü dönem için bile geçerli olabilmektedir. Zira AB üyesi olmak, bir ülkenin istikrarlı ve şeffaf ekonomik politikalarla yönetildiğinin işareti olarak algılanmakta, o ülkeye duyulan güven ve dolayısıyla yatırım girişleri artmaktadır. Kısaca, AB'ye üyeliğin doğrudan ve dolaylı bazı ekonomik getirilerinin olduğu tartışmasızdır. Diğer taraftan, Avrupa Birliği'ne üyelik, ekonomik, siyasi ve toplumsal boyutları olan büyük bir dönüşüm sürecini de beraberinde getirmektedir. Bu dönüşüm süreci insanımızın hak ettiği yaşam standartlarına ulaşması açısından önemlidir. Avrupa Birliği ve Türkiye ilişkilerinde 60 yıla yaklaşan uzun tarih inişler ve çıkışlarla doludur. Şu anda da büyük ölçüde Avrupa Birliği'ndeki gelişmelere de bağlı olarak ilişkilerin nispeten soğuduğu bir dönemdeyiz. Ancak, Avrupa Birliği Türkiye için ekonomik, siyasi ve sosyal anlamda çok önemli bir noktadır. Türkiye kararlılıkla yoluna devam etmeli, teknik hazırlıklarını sürdürmelidir. Türkiye'nin AB üyeliğini her iki taraftaki gelişmeler ve konjonktür belirleyecektir. Ancak nihai üyelik sonucu ne olursa olsun, kanaatimizce, Avrupa Birliği'ne uyumun getirdiği dönüşüm süreci Türkiye için önemlidir, bir şanstır.

YOLUNA GİREN İSTANBUL

Mutlu Bozdağ
İstanbul (A.A.)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, ulaşımla ilgili çalışmalarını bir kitapçıkta topladı. Kitapçıkta, belediyenin, 2004-2011 yılları arasında, yatırımların yüzde 53'ünü ulaşım alanında yaptığı belirtildi. Büyükşehir Belediye Başkanı Topbaş: ''İstanbulluların günlük seyahat eğilimlerini, 40 bin hanede yüz yüze yapılan görüşmeyle belirledik, günlük çözümlerle değil, uzun vadeli perspektiflerle hareket ettik'' dedi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin kentte ulaşım alanında yaptığı hizmet ve yatırımlar bir kitapçıkta toplandı. Kitapçıkta, belediyenin, 2004-2011 yılları arasındaki toplam yatırımların yüzde 53'ünü ulaşım alanında yaptığı belirtildi.

"Yoluna Giren İstanbul-İstanbul'da Seyahat"

başlıklı kitapçıkta görüşlerine yer verilen Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, 2004'te göreve başladığında, trafiğin en büyük sorun olduğunu, artan araç yükünü karşılayamayan yollar, tıkanan kavşak noktaları, trafikte harcanan büyük zaman, eziyet içinde yolculuk ve erişim kabiliyeti azalan ulaşım tablosunun bulunduğunu kaydetti.

Topbaş, çalışkan bir bürokrasi, uzman akademisyenler, iyi planlamacılar ve İstanbullularla el ele verip yola koyulduklarını belirterek, şunları kaydetti:

''İstanbulluların günlük seyahat eğilimlerini 40 bin hanede yüz yüze yapılan görüşmeyle belirledik. Şehir için trafiğin artış trendini hesapladık. Günlük çözümlerle değil, uzun vadeli perspektiflerle hareket ettik. Toplu taşımayı güçlendirmeyi, cazip hale getirmeyi amaçladık. Metro sistemini büyütmek, karayolunun ağırlığını azaltmak, deniz yolunu daha etkin bir şekilde kullanmak ve bu arada tüm sistemleri birbirine entegre etmekti amacımız. 23 milyar lirayı bulan ulaşım yatırımlarımız, daha az seyahat sürelerinin, daha konforlu ve süratli bir yolculuğun, daha kolay erişilebilir güzergahların, temiz, çevreci ve tasarruflu bir kent taşımacılığının yolunu açtı. Çözüm yolunu bulduk, ilerliyoruz. İstanbul'un iki dünyayı birleştiren yolları hep açık olacak."

Hizmet ve Yatırımlar

Kitapçıkta, 2004-2011 yılları arasında İstanbul'a her alanda toplam 29 milyar dolarlık yatırım yapıldığı, yatırımların yüzde 53'ünün ulaşıma ayrıldığı aktarıldı.

İstanbul'un ulaşım sorununun kaynağının plansız kentleşme olduğu, bunun önüne geçmek için 1/100.000'lik çevre düzeni planının hazırlandığı ve bu plana uygun olarak ''Ulaşım Master Planı'' çalışmalarının tamamlandığı kaydedildi.

2004'te günlük yolculuk sayısı 11 milyon iken, şu anda bu rakamın 23 milyona ulaştığı vurgulanan kitapçıkta, yakın gelecekte bu rakamın 40-45 milyona çıkması öngörüldüğü için önlemlerin buna göre alındığı ifade edildi.

Kitapçıkta, İstanbul'da trafiğe kayıtlı 2,8 milyon araç bulunduğu ve her gün bu sayıya 600 yeni aracın eklendiği vurgulanarak, trafiğe son 6 yılda 775 bin aracın daha katıldığı, bu sayının 1987'deki trafiğe kayıtlı araçların toplamına eşit olduğu aktarıldı.

2004'te bin kişiye 163 araç düşerken, ortalama yolculuk süresinin 53 dakika olduğu, bugünse bin kişiye 224 araç düştüğü halde bu sürenin 49 dakikaya indiği kaydedildi.

Raylı Sistem

Kitapçıkta, 2004'te karayolunun payı yüzde 88 iken, yapılan yatırımlarla yüzde 83'lere çekildiği, raylı sistemin, ulaşımdaki payının yüzde 8'lerden 13'e çıkarıldığı anlatılarak, yatırımlar tamamlandığında, bu payın yüzde 31'e kadar çıkacağı, buna karşın karayolunun payının yüzde 66'ya gerileyeceği anlatıldı.

2004'te 45 kilometre olan raylı sistemlere 36 kilometre ilave edilerek, 81 kilometreye çıkarıldığı, böylece raylı sistem uzunluğunun yüzde 80 artırıldığı ve bunun için 4 milyar 533 milyon dolar harcandığı belirtilirken, 52,45 kilometrelik metro hattının yapımının sürdüğü, 2014'te 230 kilometrelik raylı sistemle 5 milyon yolcu taşınacağı ve metronun ulaşımdaki payının yüzde 31'e yükseleceği vurgulandı.

Hedefin, toplam 641 kilometrelik raylı sistem ağının hizmete alınması ve raylı sistemin toplu taşıma içindeki payının yüzde 73'e yükseltilmesi olduğu kaydedildi.

Kitapçıkta, dünyanın en derin batırma tüneli olma özelliğini taşıyan Marmaray'ın 13,5 kilometresi tüp tünel olmak üzere toplam 77 kilometre olduğu, saatte 150 bin yolcu taşıyacağı, maliyetinin, 2 milyar 824 milyon doları bulduğu ve iki kıtanın ilk kez yer altından bağlanmış olacağı bilgisi verildi.

Havarayı Minübüsçüler İşletecek

İstanbul'un merkezinin, Yenikapı'ya kaydığı, günde 1 milyon insanın buradan geçeceği aktarılan kitapçıkta, 8 hatta toplam 47,8 kilometrelik monoray sisteminin planlandığı, minibüs hatlarının 'havaray'a dönüşeceği ve minibüsçüler tarafından işletileceği kaydedildi.

Kente 7 yılda 231 kavşak kazandırıldığı, 404 kilometre uzunluğunda yeni yol ilave edildiği ve bunun için 3 milyar 800 milyon dolar harcandığı anlatılan kitapçıkta, İstanbul trafiğini rahatlatmak için 142 kilometre uzunluğunda 33 adet ''tünel yol'' yapımının planlandığı anlatıldı.

Kitapçıkta, iki tünel yolun hizmete alındığı, binlerce aracın yer altına indiği, Dolmabahçe'den Kağıthane'ye ulaşımın 8 dakikaya düştüğü, 9 kilometre uzunluğundaki tünel yolun her gün 80 bin araca hizmet ettiği belirtildi.

Metrobüs Hattı

Kurulan 40 kilometrelik metrobüs hattıyla günde 715 bin kişinin taşındığı, 10 kilometrelik Beylikdüzü hattı inşaatının ise devam ettiği aktarılan kitapçıkta, metrobüs ile Avcılar-Topkapı güzergahından 1.296 minibüs ve 200 otobüsün çekildiği, tek biletle 40 kilometre yolculuk yapılabildiği anlatıldı. Önceden 3 saat süren 40 kilometrelik yolun şimdi 63 dakikaya düştüğü, böylece 242 ton akaryakıt tasarrufu ve trafikte 80 bin özel aracın azalmasının sağlandığı ve bu çerçevede de karbondioksit salınımının yılda 613 ton azaltıldığı, vatandaşlara günde 52 dakika, yılda ise 316 saat zaman kazandırıldığı aktarıldı.

İETT'nin, 4 bin 825 araçlık filosuyla günde 3 milyon 600 bin yolcu taşıdığı, tüm toplu taşıma araçlarında geçerli olan tek bilet uygulamasıyla entegrasyon sağlandığı ifade edilen kitapçıkta, kurulan İstanbul Otobüs AŞ ile özel sektör finansmanıyla toplu taşımada yeni bir sistem başlatıldığı, 2000 otobüsün bu şekilde temin edildiği kaydedildi.

Yasa dışı ve düzensiz parklanmayı önleyen, kayıt dışı kazancı belediyeye kazandıran İSPARK'a bugün yabancı yatırımcıların 4 milyar avro değer biçtiği anlatılan kitapçıkta, 'Park et devam et' noktalarıyla günde 4 bin 500 otomobilin trafikten çekildiği aktarıldı.

Kitapçıkta, 2004 öncesi 140 bin araç olan otopark kapasitesinin 336 bine çıkarıldığı, hedefin 648 bin olduğu vurgulandı. 25 bin ağır vasıtayı kent içi trafiğinin dışına çekmesi planlanan 3. köprünün, raylı sistemlerin de geçeceği şekilde 2 katlı olarak inşa edileceği bilgisine yer verildi.

Boğaz kıyılarındaki deniz taşıtlarının düzenli parklanması amacıyla 10 marinanın yapılmakta olduğu, ayrıca İstanbul'un 101 noktasında helikopter pist alanı planlandığı ve bunların 72'sinin hayata geçirildiği kaydedildi.

''Ceptrafik'' programıyla vatandaşların yol durumunu önceden öğrenip, zamandan tasarruf ettiği, bugüne kadar 1 milyonu aşkın vatandaşın uygulamayı cep telefonlarına yüklediği belirtildi.

Kitapçıkta, ana arterlerdeki trafik durumunun 420 kamerayla izlendiği, EDS ile tespit edildiği için trafik ihlallerinin yüzde 90 civarında azaldığı, Mobil EDS ile gezici denetleme sisteminin de başlayacağı anlatıldı. İstanbul'daki 18 bin taksinin, yüzde 60'ının, trafikte boş gezindiği ifade edilen kitapçıkta, kurulacak çağrı merkezi ve 124 taksi durağıyla bunun yüzde 30 azaltılacağı ifade edildi.

160 yıllık Şirket-i Hayriye'nin bugün Şehir Hatları olarak, 14 hat, 49 iskele ve 34 yolcu vapuruyla hizmet verdiği, deniz yoluyla 2004'te 61 milyon yolcu taşınırken, bugün bu rakamın 102 milyona çıktığı ve bunun için 524 milyon dolar harcandığı kaydedildi.

Kitapçıkta, 2008'de hayata geçirilen deniz taksi projesinin, kısa sürede çok büyük talep gördüğü, 6 bin ağır vasıtayı şehir içi trafiğinden çekerek, deniz yoluna kanalize edecek RO-RO ve RO-LA projelerinin hayata geçirilmekte olduğu bilgisi de yer aldı.

RUSYA'DA AYIK KALABİLMEK
RUS ORDUSU, ALKOLİZM YÜZÜNDEN FELCE UĞRAMIŞ DURUMDA

Turquie Diplomatique

Rusya Federasyonu Başkanı Dimitri Medvedev, ülkede uyuşturucu kullanımının yarattığı sorunların ekonomiye yılda 37 milyar dolara mal olduğunu açıkladı. Bu rakam, Rusya'nın gayri safi yurt içi hasılasının yüzde 3'üne karşılık geliyor. Gayri safi hasılanın yüzde bire tekabül eden oranını bilim ve teknoloji araştırmalarına ayırmak pek çok ülkeyi kalkındırabilecek bir adım olarak görülüyor. Medvedev, Rusya'da artan alkolizmi de "ulusal bir felaket" olarak nitelendiriyor.Kremlin'in endişesi, alkolizmin, artık "milli güvenliği tehdit eden salgın" düzeyine varması...

Alkolizm ve nüfusun azalması, Rus ordusunu olumsuz şekilde etkiliyor.

Moskova'daki Puşkin Meydanı'na yakın ve popüler bir İtalyan restoranında, kadınlı erkekli gruplar, margarita pizzalarının, fettucinelerinin ve domates çorbalarının yanında işten güçten bahsediyorlar. Birçok kentte bu tipik bir iş yemeği olarak görülebilir; ancak masaların çoğunun üzerindeki içki dikkate alınmazsa: Bir şişe votka.

Bir iş kadını olan Oxana Egorova'ya göre; öğle yemeklerinde "sert" alkol almak, Rusya'da alışıldık bir durum. Egorova, "votkanın kanınızın daha iyi akmasını sağladığını" söylüyor.

Aslında, dünya üzerinde kişi başına en fazla alkol tüketilen ülkelerden birinden söz ediyoruz. Ortalama bir Rus, Dünya Sağlık Örgütü'nün "sağlıklı" olarak nitelendirdiği azami miktarın üç katından fazla içki tüketiyor. Peki, Ruslar niçin bu kadar fazla içiyorlar? Uzmanlara göre; bunun birçok nedeni var. Uygun sosyal hizmetlerin olmayışı, istihdam koşulları ve depresyon da bunlar arasında yer alıyor. Oxana Egorova'ya göre; Rusya'da hayat zor. "İşte bu yüzden içiyorlar. Bugün her yerde görülen bir durum bu…"

Ve Ruslar günün her saati –kamusal alan da dahil- içiyorlar. Kadını erkeği, genci yaşlısı her gün işe giderken köşedeki büfeden ince şişelerde sert alkollerini alıyorlar. Kadınlar bir yandan bebek arabalarını iterken, bir yandan da bir litre bira şişesini tutuyorlar.

Gençler, gün ortasında parklarda oturup, şişe şişe votka tüketiyorlar. "Ancak bu insanlar günün her vakti ve her yerde içmekle kalmıyorlar; sizin de içmenizi istiyorlar" diyor Rusya'da İngilizce öğreten Amerikan göçmeni Becca Dalton.

Dalton ekliyor: "Rusya'da içki içmemek oldukça zor. Orada bulunduğum ilk sene içkiyle ilgili ciddi bir sorunum oldu; çünkü nereye gitsem bana alkol ikram ediyorlardı. Eğer reddedersem de herkes bana tuhaf tuhaf bakıyordu. Bir okulda çalışıyordum. Ders aralarında beni derslikten zorla çıkarıp şampanya ve votka içmeye götürür oldular. Sonra da geri dönüp ders vermeye devam ediyorduk."

Dalton'a göre; bazen, çirkin bakışlara tahammül etmektense içki içmeye razı olmak daha kolay geliyor. Amerikalı avukat John Sherry de tam olarak bunu söylüyor zaten. Kendisi de, gün içinde votka "shot"larıbı, şampanya kadehlerini ve konyak kadehlerini kibarca reddetmeye çalışanlardan… Sherry'ye göre, Ruslar, "sadece hayır de" şeklindeki Amerikan mottosundan habersizler.

"Onlar kadeh kadeh içkilerini içerken, size de bir tane ikram ederken, "hayır teşekkürler, bugün olmaz" demenizi anlamıyorlar. ABD'de böyle bir durumda kullanacağınız her türlü nezaket cümlesinin burada herhangi bir hükmü yok…" diyor Sherry.

"Eğer etrafınızda içki içmeyen insanlar varsa, Moskova'da zamanınızın büyük bölümünde yalnızlığa razı olmanız gerekir" diyen Rahip Robert Broncoma, Moskova'daki St.Andrew Anglikan Kilisesi'nde çalışıyor. Söz konusu kilise, Alcoholics Ananymous isimli alkolle mücadele derneğinin günlük olarak toplandığı bir mekan. Rusya'da alkollü içkiye "hayır" demenin neden bu denli zor olduğu sorulduğunda Broncoma şu şekilde yanıt veriyor: "Batılı birisi için, sınırın nerede başlayıp nerede bittiğini anlamak burada çok zor. İnsanlar, alışkanlıklarını burada kolaylıkla yitirebiliyorlar."

Ve ekliyor: "Doğru ile yanlış arasında çizginin bulunmadığı bir yerde asla yaşayamazdım. Şunu yapıp şunu yapmamanız gerektiğini söyleyen bir bilinç yok. Yaşadığım diğer yerlerde, neyin doğru neyin yanlış olduğuna dair çok daha fazla kültürel norm vardı. Oralarda ne kadar ileri gidebileceğiniz ve gidemeyeceğiniz konusunda bilinçaltınızda daha fazla bilgi bulunmaktaydı.Ama Rusya'da böyle bir şey yok"

Rahip Broncoma şunu da ekliyor sözlerine:

"Rusya'ya gelip de kontrolü kaybeden göçmenlere yardımcı olmak üzere sürekli bana başvuruyorlar." ABD'ye döndüklerinde sadece "sosyal içici" olduklarını söyleyen insanlar, bir gecede beş votka toniği bitirip, ardından eve döndüğünde birkaç bardak daha içiyorlar.

Peki niçin? Çünkü bunun toplum tarafından beklendiğini ve kabul edildiğini söylüyorlar. Ancak, birçok kimse, bu alışkanlığı kırma çabası içinde. Alkoliklere yönelik günlük toplantılar düzenleniyor. Ayrıca, onların arkadaşları ve aile üyeleri için de haftalık toplantılar ayarlanıyor.

Rusya Devlet Başkanı Dimitri Medvedev ise, bunun "göçmenler"in de ötesine geçen bir sorun olduğunu kabul ediyor. Medvedev, Rusya'da artan alkolizmi "ulusal bir felaket" olarak nitelendiriyor. Bu nedenle, içki kullanımıyla mücadele etmek üzere bir program başlattı. Bu kapsamda, geniş bir medya kampanyası ve reşit olmayanlara içki satışına getirilen ciddi cezalar söz konusu. Medvedev, bu reformların, ülke çapında kişi başına düşen alkol tüketimini ciddi anlamda azaltacağını umuyor. Hedefi; önümüzdeki sene %25 oranında bir azalma.

Ne tuhaftır ki, Sovyetler'in lideri Mikhail Gorbaçov da 1980'lerin ortasında Rusya'daki içki sorununu dizginlemeye çalışmıştı. Bunun için başlattığı kampanyada, Medvedev'le aynı adımları atmış; ancak kampanyasına ayrıca birkaç boyut daha eklemişti: Ülkedeki votka fabrikalarının birçoğunu kapatmış; Moldova ve Ermenistan'daki üzüm bağlarını yok etmiş; öğlen 2'den önce restoranlardaki alkol satışını yasaklamıştı.

Analizcilere göre; içkiyle mücadele kampanyası kısmen başarılı olmuştu. Son kertede alkolle bağlantılı ölümler azalmış; ancak kaçak içki satışlarında çarpıcı bir artışa yol açmıştı.

Kremlin'in Sovyetler Birliği'nin dağılmasından beri en sıkı alkolle mücadele kampanyasına başlamasıyla birlikte, Rusya şimdi ilk kez birayı "alkollü içecek" sınıflandırmasına almanın eşiğinde...

Şu an için, bira, sadece bir "gıda maddesi" olarak sınıflandırılıyor. Bu anormallik sayesinde, bira üreticileri, alkol reklamları ve gece satışları üzerindeki sıkı önlemlerden muaf tutulabiliyorlardı.

Ancak, Kremlin desteğiyle 22 Şubat Salı günü Rus Parlamentosu'nun alt kanadında ilk okuması gerçekleştirilen yeni yasa ile birlikte, biranın özel statüsüne son verilecek ve Rusya'daki alkol mevzuatı 21.yüzyıl gereklerine uygun şekilde şekillendirilecek.

Rusya Sağlık Bakanlığı'nda alkol ve uyuşturucu kullanımı konusunda uzman Yevgeny Bryun'a göre: "Bira üretim piyasasını normalleştirmek ve birayı bir alkol olarak sınıflandırmak; tamamen doğru bir adımdır ve halkımızın sağlık durumunu iyileştirecektir." Ve ekliyor: "Bu konu hakkında uzun zamandır görüşüyorduk ve bu tür bir tedbir alınmasını istiyorduk. Parlamento'nun başarısını takdir ediyorum."

Bu yeni yasayla birlikte; gece vakti yapılan bira satışları kısıtlanacak; okul gibi birçok kamusal alan içinde veya yakınlarında bira satışı yasaklanacak; bira kutularının boyutu azami 0,33 litreyle sınırlandırılacak.

Her ne kadar ulusal içki votka halen son derece popüler olsa da, Rusya'da bira tüketimi de son on beş yıl içinde üç katından fazla bir düzeye çıktı. Bunun ardında da, düşük fiyatlar, kolay erişim ve gevşek düzenlemeler yatıyordu.

Endüstri kaynaklarına göre; Rusya, net tüketim anlamında Çin ve ABD'den sonra günümüzde dünya çapında üçüncü veya dördüncü büyük bira piyasası. Ancak, votka eğiliminin tarihsel olarak daha fazla olması dolayısıyla, birçok Rus, birayı "yumuşak bir içki" olarak görüyor. İşe giderken elinde bir kutu bira olan veya öğle yemeğinde parklarda bira içen gençleri görmek, Rusya açısından alışıldık bir durum...

Kremlin'in endişesi ise, alkolizmin ve özellikle de reşit olmayanların alkol tüketiminin, artık "milli güvenliği tehdit eden salgın" düzeyine varması...

Rusya'nın nüfusu 1991–2009 yılları arasında 6,4 milyonluk bir düşüş yaşadı ve Federal İstatistik Ajansı'nın tahminlerine göre; en kötü senaryoya göre, şu anda 142 milyon olan nüfus, 2031 yılına kadar 127 milyonun da altına inebilir.

Bu sırada, Rus yetkililerin öngörülerine kulak verirsek, her yıl alkolle bağlantılı sebeplerden dolayı 500.000 kişi ölüyor. Devlet Başkanı Dimitri Medvedev'i, ülkedeki alkolizm sorununu "ulusal bir felaket" olarak nitelendirmeye iten etmenler işte bunlar.

Rus Ordusu, Alkolizm Yüzünden Felce Uğramış Durumda

Eğer eş arayan bir erkek iseniz, Rusya'ya bir seyahat yapmayı bir kez daha düşünmelisiniz. 2010 yılı nüfus sayımının ön sonuçları gösteriyor ki; Rusya'nın nüfusu 142,9 milyon. Yani, 2002'deki rakamdan 2,2 milyon daha az. Dahası, Moscow Times'a göre, bunların %46,3'ü erkek; %53,7'si kadın.

Cinsiyetler arasında artan eşitsizliğin temel nedeni; "erkekler arasında erken ölüm oranlarına oldukça sık rastlanması". Özgür Avrupa Radyosu RFERL'in alındı yaptığı Moskovalı bir uzmanın, azalan nüfus hakkındaki açıklaması şu şekilde:

"Bugün yaşanan demografik süreç –bununla, nüfustaki azalışı kastediliyorum- çarpıcı biçimde güçlü bir süreç. Ve bu durum, sadece bütçe kaynaklarının tahsis edilmesi veya edilmemesiyle bağlantılı değil. Aynı zamanda, kültürel bir sorun halini aldı. Tüketimden haz alan bir topluma-kültüre dönüştük. Ve bu tür durumlarda hep olduğu üzere, doğum oranları azalışa geçti. Bu duruma Avrupa'da da ve daha az bir oranda ABD'de rastlanıyor."

Nüfus hareketlerini inceleyen Generational Dynamics'in bakış açısıyla, burada karşımıza çıkan durum, savaş sonrası "bebek patlaması"nın öbür yüzü… 1930'lu ve 1940'lı yıllarda yaşanan demografik kriz sırasında olduğu gibi, bugün yaşanan kriz esnasında, çiftler; finansal durum, terörizm, yabancı düşmanlığı ve savaş konusunda aşırı endişeli görünüyorlar. Bunun sonucunda da, bu dünyaya yeni bir çocuk getirmeye daha az istekli oluyorlar. Bu durum, Rusya açısından da son derece doğru. Keza, 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılmasından beri, Rusya bir krizden başka krize gidiyor. Her dünya savaşı sonrasında yeni bir bebek patlaması oluyor; ardından döngü yineleniyor.

Erkekler arasındaki erken ölümlerde önemli bir neden de; yaygın alkolizm vakaları...

Başbakan Vladimir Putin, alkolizm hakkında konuşurken, alkolizm sorununu çözmek için bir dizi önlem önerisi getirdi: "Toplumun alkolik hale gelmesi karşısında benim tavrımı bilirsiniz: elbette bu sorunla mücadele etmemiz gerekiyor. Ancak, bunun kolay bir çözümü yok."

Ancak, alkolizm ve nüfusun azalması, Rus ordusunu olumsuz şekilde etkiliyor.

Zürih merkezli Uluslararası İlişkiler ve Güvenlik Ağı ISN'ye göre; Rusya'nın her yıl 555.000 erkeği askere çağırması gerekiyor. Bu sene Rusya'da askere çağrılma yaş aralığında olan (18 ila 27 yaş) 11,6 milyon kişi var. Bununla birlikte, bu sayıdan askerlik hizmetini yerine getiremeyecek olanları, üniversiteye gidenleri, yoklama kaçaklarını düşerseniz, geriye sadece 1,7 milyon erkek kalıyor. İş bununla da sınırlı değil. Askerlik yoklamasına alınanların %70'i, 18 yaşında.

Aslında, mecburi askerlik pek rağbet görmüyor. Öyle ki, Paul Goble'ye göre, 200.000 genç Rus, 2010 Güz'ünde askerlik hizmetinde bulunmadı. Moskova'nın durumu kurtarmasının tek yolu; silahlı kuvvetler için yeni ve devasa finansman kaynakları yaratmak…

Özellikle bu konudaki bir öneri de; askerlere, çocuk sahibi olmaları için annelere verilen teşvik bedelinin yarısına eşdeğer bir ücretin ödenmesidir. Bu da, her asker için bir yıllık hizmeti karşılığında 6.000 Dolar eşdeğerinde bir ücret demek. Eğer böyle bir adım atılmaz ise, Moskova'nın insanları askerliğe teşvik etmek üzere başka bir yol bulması gerekiyor.

Jamestown tarafından aktarılan Genel Kurmay Başkanı Nikolay Makarov'un ifadelerine göre, "Amerika'nın Libya'daki askeri müdahalesinin karmaşıklığı, Rus ordusu içindeki daha ciddi sorunları gözler önüne serdi". Makarov, Rusya'nın halen İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma bir orduya sahip olduğunu söylüyor:

"Geçtiğimiz hafta Serdyukov'un birinci vekili, Genel Kurmay Başkanı Nikolay Makarov, saygın bir yarı-resmi düşünce kuruluşu olan Rus Askeri Bilim Akademisi'nin yıllık oturumu sırasında Rus ordusunun mevcut durumuna dair oldukça kasvetli bir değerlendirmede bulundu. Makarov, Rus ordusu içindeki analizcilerin, uluslararası askeri dengeleri halen tank, tüfek, jet ve topçu gücüne dair brüt envanterlere dayandırdığından, buna karşın Batılıların başvurduğu veri dağıtma, kumanda ve kontrole dair bilgi teknolojilerinin göz ardı edildiğinden şikayetçi…

Makarov'a göre; 1991 yılında Irak'la yaşanan savaş, bir savaşın nasıl yürütüleceğine dair yeni yöntemler konusunda Rus ordusunun gözünü açmış olmalıydı. Ancak, böyle bir şey olmadı. Makarov; bugün artık pratik olarak kullanışsız hale gelen İkinci Dünya Savaşı taktiklerini araştırmaya devam eden Rusya'nın askeri akademilerinde hizmet eden ve askeri bilim dereceleri olan 11.200 general ve memurun bulunduğunu iddia etti."

Makarov'a göre; 1991'den beri geçen yirmi yıl boşuna harcandı. Rus ordusu, hala, artık tedavülden kalkmış silahlarla kuşatılan hareket kabiliyeti az birlikler oluşturmayı sürdürüyor. Makarov, ABD öncülüğündeki koalisyonun, vaktinde Rusya'nın silahlandırdığı Kaddafi güçlerine karşı, modern istihbarat toplama tekniklerine, kumanda ve kontrol sistemlerine, hassas silahlara başvurmasına karşın, Rus ordularının bu tür yeteneklere sahip olmadığını veya bu yeteneklerin nasıl kullanılacağını anlamadıklarını iddia ediyor. Makarov'un bir diğer şikayeti ise; Genel Kurmay memurlarının, askeri reform planları gerçekleştirirken çoğu zaman "deneme yanılma metotları" kullanmak suretiyle hata yapması… "Yeni tehditlere etkin bir şekilde yanıt verebilmek için Rusya'nın yeni fikirlere, silahlara ve askerlere ihtiyacı var."

Alkolizm Sonucu Rus Erkeklerinin Soyu Tükeniyor

Rusya'nın alkol sorunu yeni bir şey değil. Ancak, Dünya Sağlık Örgütü'nün son raporu, bu sorunun yol açtığı çarpıcı bir sonuca işaret ediyor: Demog-

rafik bir saatli bombanın tiktaklarını işitiyoruz. World Politics Review'dan Richard Weitz, rapordan çıkarılan en can sıkıcı rakamlara işaret ediyor:

16 yaş ve üstü Ruslar, her yıl kişi başına yaklaşık 4 galon saf alkol tüketiyorlar. Bu da, Amerikalı muadillerinin içtiği alkolün neredeyse iki katına denk geliyor. 10–14 yaş aralığında olup, alkol tüketen Rus çocuklarının sayısı, 10 milyonu geçiyor. Yalnızca Alkol zehirlenmesinden kaynaklanan ölümler ise, her yıl 23.000'den fazla Rus'un ölümüne neden oluyor.

Weitz'e göre, Rusya'daki erkek ölümlerinin yüzde yirmisi, alkolden kaynaklanıyor. 15 yaşındaki bir erkek çocuğunun, 60 yaşından önce ölme riski %40. Son dönemlerde kaydedilen ekonomik kazanımlara karşın, Rusya'nın nüfusu daralmaya devam ediyor. Başbakan Vladimir Putin ve Devlet Başkanı Dimitri Medvedev dahil olmak üzere Rusya'daki lider kadrosu, halihazırda alkolizmi bir "ulusal güvenlik tehdidi" olarak görüyor .

2016 yılı itibariyle, askere alınabilecek erkek sayısının 1996'daki seviyesinin yarısı kadar olması bekleniyor. Dahası, alkol bağlantılı komplikasyonlardan dolayı askeri hizmetini yerine getiremeyecek yetide olanların durumu da, bu sorunu katlıyor.

Uyuşturucu
Rus Ekonomisinin Yüzde 3'üne Mal Oluyor

Rusya'nın ulusal güvenliği diğer taraftan da uyuşturucunun tehditi altında. Sibirya bölgesindeki İrkutsk kentinde uyuşturucuyla mücadele amaçlı bir kliniği ziyaret ederek yetkililerle görüşen Rusya Devlet Başkanı Dimitri Medvedev, sorunla mücadele için okullarda uyuşturucu testleri yapmak zorunda kalabileceklerini söyledi. Medvedev, bunun için federal makamların gerekli yasaları çıkarmasını istedi.

Rus yetkililer, ülkede yaklaşık 2,5 milyon uyuşturucu bağımlısının olduğunu tahmin ediyor. Bağımlı olarak kayıtlara girenlerin sayısı ise 650 bin. Rusya'da her yıl uyuşturucu kullanımıyla bağlı hastalıklardan 30 bin kişi ölüyor. Medvedev kullanıcıların yüzde 70'inin 30 yaş altında olduğunu, son beş yılda uyuşturucuya başlama yaşının 11-12'ye düştüğünü söyledi. Rus lider uyuşturucu ile bağlantılı olarak işlenen suçların sayısının da 200 bin olduğunu belirtti.

Rusya eroin kullanım oranları ve eroinden kaynaklanan ölümler açısından dünya üçüncüsü. Bu durumun ciddi bir işgücü kaybı yarattığı belirtiliyor. Dünya Sağlık Örgütü WHO, eroin bağımlılığının ülkedeki HIV/AIDS salgınında da patlamaya yol açtığını belirtiyor. Bazı sağlık görevlileri ise iğne iadesi ya da eroin bağımlıları için metadon kullanımını yasallaştırmak gibi adımlar atılmamasını eleştiriyor.

Kaynaklar:

http://www.theworld.org/2011/03/russia-alcohol-sober/

http://bigpeace.com/jxenakis/2011/04/04/russias-army-crippled-by-alcoholism-and-grim-census-results/

http://www.theatlanticwire.com/global/2011/02/alcoholism-is-killing-off-russian-men/17768/

http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/8343090/Russias-alcohol-and-tobacco-consumption-by-numbers.html

http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2011/04/110418_drugs_russia.shtml

VASIFLI TÜRK GÖÇMENLER ALMANYA'DAN AYRILIYOR

Kirsten Grieshaber

Ailesinin daha bebekken Almanya'ya getirdiği Ali Duran Duvarcı, Alman vatandaşlığı kazandı, işletme teknolojisi eğitimi aldı ve çeşitli şirketlerde çalıştı. Sonra, cam tavan engeline çarptı.

40 yaşında, evli ve iki çocuk sahibi Duvarcı, "Vasıflarıma son derece uygun olan yüksek ücretli işlere birkaç başvuru yaptım. Ancak karşılık olarak yalnızca ret mektupları geldi. Sanırım işverenler, Türk ismini gördükleri anda başvurularımı çöpe atıyorlar." dedi.

Almanya önemli derecede nitelikli işçi sıkıntısı ve azalan bir nüfus oranıyla karşı karşıya olmasına rağmen Duvarcı da diğer binlerce vasıflı Türk'ün yaptığını yapıyor: Ata topraklarına dönmek.

Milyonlarca Türk, Almanya'yı savaş sonrası enkazından yeniden inşa etmeyi amaçlayan "misafir işçi" programının bir parçası olarak 1960'lı yıllarda Almanya'ya geldi. Çocukları burada doğdu, burada büyüdü, burada eğitim aldı. Pek çoğunun Alman vatandaşlığı var.

Almanya'da kendilerine hâlâ yabancı muamelesi yapıldığını, niteliklerine ve eğitimlerine uyan yüksek ücretli işlere yerleşemediklerini söyleyerek toplu halde ülkelerine dönüyorlar. Diğer etnik gruplar da benzer hayal kırıklıkları dile getiriyor ancak Türkler en büyük grubu oluşturuyor.

Almanya'nın kuzeyindeki Osnobrück şehrinde Türk kökenli Alman profesyonellere yardım eden bir danışmanlık şirketi sahibi olan Ediz Bökli, "Gündelik ırkçılık, iş ayrımcılığı ve birçok Alman işverenin onların iki kültürlü yapılarını, kazanç değil de bir kayıp olarak gördükleri gerçeğine daha fazla katlanmak istemiyorlar." dedi.

Almanya'nın böyle bir vasıflı işçi göçünün altından kalkamayacağı da söyleniyor.

Almanya Sanayi ve Ticaret Odası (DIHK) Başkanı Hans Heinrich Driftmann, gelecek 15 yıl içerisinde beş milyon işçi sıkıntısıyla karşılaşmak istemiyorsa göçmenleriyle kaynaşma yöntemini değiştirmesi konusunda Almanya'yı sürekli uyarıyor. Bu beş milyonluk işçi sıkıntısı aynı zamanda, vergi ödeyen veya emeklilik fonuna yatırım yapan milyonlarca insan açığı anlamına da geliyor.

Hans Heinrich Driftmann, "Şu anda 400.000 mühendis, usta ve vasıflı işçi eksiğimiz var. Bu şekilde, halihazırda ekonomik büyüme oranımızın yüzde birini kaybediyoruz ve gelecekte bu açık daha da kötüye gidecek."

Hükümet kısa süre önce yabancıların niteliklerinin tanınmasını hızlandıracak bir düzenlemeyle 300.000 göçmenin vasıflarını kullanabilmelerini sağlayacak bazı planlarını duyurdu. Ancak burada yetişen ikinci ve üçüncü nesil vasıflı göçmenlere yardım edilmesi yönünde henüz hiçbir girişim yok.

Türk göçmen bir ailenin oğlu olan Bökli, üniversite mezunu Türk asıllı gençlerden her gün birkaç telefon geldiğini, bu gençlerin daha iyi iş bulabilme umuduyla Türkiye'ye dönmek istediklerini söyledi.

Bökli "Bu ülkeyi terk etmek isteyen Türk kökenli Alman mühendisler, doktorlar veya işadamlarının sayısı sürekli artıyor." dedi.

Bökli'nin şirketi, Türkiye için yapılan iş başvurularıyla o kadar yoğun ki altı ay önce Türkiye'de iş arayan profesyoneller için Turkvita adında bir internet platformu oluşturdu. Şimdiye kadar 900 başvuru kaydedildi.

Dortmund Futurorg Enstitüsünün 2010 yılında yaptığı bir araştırmaya göre, Almanya'daki Türk kökenli profesyoneller ve üniversite öğrencilerinin üçte birinden fazlası, çok sayıda Alman vatandaşı anavatanlarına dönmeyi düşünüyor.

Sonradan vatandaş olan kişilerin çocukları otomatikman Alman pasaportuna hak kazanıyor. Uzun süredir ülkede olan Türk vatandaşı göçmenlerin çocukları, 23 yaşına kadar hem Türk hem de Alman vatandaşlığına sahip oluyor. Ancak bu yaştan sonra birini seçmek zorunda kalıyorlar.

82 milyon nüfuslu bu ülkede yaklaşık 3 milyon Türk kökenli insan var. Bunların yaklaşık 700.000'i Alman pasaportu taşıyor. Yıllardır artan sayı, 2008 yılında ilk defa 2.200 kişi azaldı.

Ülkeden ayrılan Türk kökenli Alman profesyonellerin sayısı net değil. Çünkü Alman pasaportlu olanlar istatistiklere dahil edilmiyor ancak uzmanlar binlerce kişinin Türkiye'ye döndüğünü tahmin ediyor.

Türk Vatandaşlarının Çıkışlarını Takip Etmek Daha Kolay.

Federal İstatistik Bürosuna göre 2009 yılında 35.400 Türk vatandaşı giderken 27.000 kişi Almanya'ya geldi.

Duvarcı ve diğer Türk kökenlilerin işle ilgili kaygılarını, istatistiksel veriler de destekliyor.

Konstanz Üniversitesinin yaptığı bir çalışma, iş başvurusu yapan Türklerin işe yerleşme şansının Almanlara göre yüzde14 daha az olduğunu gösteriyor. Küçük şirketlerde, başvuran Türk ismine sahipse mülakata çağrılma şansı, yüzde 24 daha az olabiliyor.

Ret cevaplarından sonra hayal kırıklığı artan Duvarcı, şu anda Türkiye'de iş bulmasına yardım eden Bökli'yle temasa geçti.

"Bu, üzücü bir durum. Almanya'da kendimi evimde hissediyorum ve Türkiye'yi de yalnızca tatillerden biliyorum fakat orada bir iş bulabilirsem, hemen gideceğim." dedi

Almanya'nın Göç, Mülteci ve Uyumdan Sorumlu Devlet Bakanı Maria Böhmer birkaç hafta önce "göçmenlerin potansiyellerini kullanmanın öncelikleri olduğunu" açıkladı.

Maria Böhmer, "Vasıflı işçi eksikliği göz önüne alındığında ülkemiz, nitelikli göçmenlerin bilgi ve vasıflarının kaybedilmesinin üstesinden gelemez." dedi.

Ancak, hükümetin nihayet değerlerini anladığı nitelikli Türk göçmenlerin çoğunun sabrı kalmadı.

Köln yakınlarında büyüyen Lale Erdem, iki uluslu olduğunun bir avantaj olduğunu ancak Türkiye'ye gittikten sonra hissettiğini ifade etti.

Almanya'da büyüyen bir çocuk olarak, o kadar çok önyargıyla karşılaşmış ki liseyi bitirir bitirmez ülkeyi terk etmek istemiş.

"Sınıf arkadaşlarım, yeterince yıkanmadığım için koktuğumu söylüyordu ve beni birçok yönden dışlıyordu. Gerçekten çok kötüydü." diyen Erdem, sözlerini şöyle sürdürdü: "O kadar mutsuzdum ki ailem en sonunda beni başka bir okula göndermek zorunda kaldı."

28 yaşındaki Erdem, Ankara'da iletişim eğitimi aldı ve şu anda İstanbul'da uluslararası tanınmış kişilerin Türkiye'deki konferanslara ya da TV programlarına katılımlarını organize eden bir ajansın başında bulunuyor.

Bir telefon görüşmesinde Erdem, "Bazen Almanya'yı özlüyorum. Türkiye'de bazı şeyler farklı yapılıyor. Arkadaşlarım bazen bir Alman gibi davrandığımı söylüyor." dedi.

Erdem, Türkiye'ye yerleşmenin doğru karar olduğunu düşünüyor.

"Burada insanlar Türk ve Alman geçmişim nedeniyle çoğu kişiden farklı şeyler sunabileceğimin farkındalar. Hepimiz ülkeyi terk etmeden önce Almanların da potansiyelimizi anlayabilmesini umuyorum." dedi. (AP)

Alman Firmaları Nitelikli İşgücü Arıyor

Alman şirketleri, ülkenin nüfus yapısında yaşanmakta olan değişim nedeniyle, nitelikli işgücü açığının gelecek yıllarda daha da artacağını hesaplıyor. Uzmanlar, Almanya'nın göç yasasında reform istiyor. AB'nin en büyük ekonomisi olan Almanya, yurtdışından nitelikli işgücünü ülkeye çekebilmek için çözüm yolları arıyor.

Almanya'nın bu yıl, yeni AB üyesi ülkelerden işgücü alacak olması da nitelikli işgücü açığını kapatmaya yetmeyecek. Halen AB üyeleri Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Slovenya, Estonya, Letonya ve Litvanya'dan yılda yaklaşık 32 bin kişi, geçici düzenlemeler ile Almanya'da çalışıyor. Getirilen sınırlamaların gelecek bu yıl Mayıs ayında kalkacak olmasıyla, bu ülkelerden en fazla 140 bin çalışanın Almanya'ya yerleşmesi bekleniyor. Bunların yalnızca sınırlı bir bölümü yüksek mesleki vasıf taşıyor.

Köln Ekonomi Araştırmaları Enstitüsü'ne göre Almanya'nın gelecek 4 yıl içinde yaklaşık 200 bin mühendis, teknisyen, araştırmacıya ihtiyacı var. Ekonomi uzmanları, sanayinin ihtiyaç duyduğu yüksek nitelikli iş gücü için AB dışından göçmenlerin ülkeye çekilmesinin şart olduğunu düşünüyor.

Nitelikli Yabancı İş Gücü

Alman Ekonomi Enstitüsü'nün (IW) müdürü Michael Hüther, göçmenlerin yurt dışında aldıkları diplomaların bir an önce tanınması gerektiğini de ifade ederek, bu diplomaların tanınması durumunda, yaklaşık 300 bin vasıflı göçmenin çalışma hayatına kazandırılacağını söyledi. Almanya'da çalışmak isteyen yabancı kalifiye elemanların zorlu bürokratik süreçten geçmesi bu açığın kapatılmasına engel oluyor.

Almanya
Nitelikli Göçmenleri Ülkeye Çekemiyor

ABD ve Kanada gibi dünyanın önde gelen sanayileşmiş ülkeleri, göçmenler açısından cazip politikalar izleyerek nitelikli işgücünü ülkeye çekmeyi başarıyor. Almanya'nın da artık politika değişikliğine gitmesi tartışılıyor.

Kısa adı OECD olan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın açıkladığı bir göç raporunda, uzun dönemli ekonomik büyümenin sağlanmasında, nitelikli göçmenlerin büyük önem taşıdığı vurgulandı.

Ancak istatistikler, bu konuda Avrupa'nın en büyük ekonomisi Almanya açısından olumsuz bir tablo orta koyuyor. Yüksek vasıflı göçmenlerin, genel göçmenler içerisindeki oranı ABD'de yüzde 55, Avustralya'da yüzde 85 ve Kanada'da da yüzde 99. Almanya'da ise göçmenlerin yalnızca yüzde 5 ila 10'u, yüksek mesleki nitelik taşıyor. Uzmanlar bunun nedenini, Almanya'nın göç politikasındaki engellere dayandırıyor.

'Zekâ Testine' Varan Katı Yaklaşım

Almanya'da göç konusu, kamuoyu gündeminde en çok tartışılan konuların başında geliyor.

Hrıstiyan Demokrat Birlik Partisi'nin (CDU) Berlin Eyalet Teşkilatı İçişleri Politikaları Sözcüsü Peter Trapp, yaptığı çıkışla büyük tartışma başlatmıştı. Almanya'nın göçmen kabul etme kriterlerinin, "ülkeye fayda sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerektiğini" savunan politikacı, Almanya'ya gelecek göçmenlerin "iyi bir mesleki eğitim" almış olmaları gerektiğini söylemiş, ayrıca göçmenlere "zekâ testi" uygulanmasını önermişti.

Hrıstiyan Birlik Partileri'nin liderliğindeki koalisyon hükümeti ise, bu öneriyi reddetti. Hükümet Sözcüsü Christoph Steegmans, hükümetin tepkisini şöyle dile getirdi:

''Göçmenler için zekâ testi talep etmek çok yanlış ve bu öneri büyük bir zekânın ürünü de değil. Göçmenlerin toptan zeki olmadıklarını ima etmek, kesinlikle büyük bir ayrımcılıktır. Böyle bir talep muazzam önyargılara neden olacaktır."

Alman Sosyal Yardım Kuruluşları Birliği Başkanı Barbara John da Almanya'da göçmenler için çok katı yönergelerin, uzun bir bürokrasi sürecinin ve göç etmek isteyen kişilerin eşlerine çalışma izni verilmemesi gibi engellerin bulunduğunu ifade ediyor. Ve ''Artık göçmenleri biz seçmiyoruz, göçmenler gidecekleri ülkeyi seçiyor. Ve burada bir gerçek var ki, hâlihazırda Almanya vasıflı göçmenler için cazip değil." diyor.

Alman Sanayi ve Ticaret Odası'nın 28 bin şirketi kapsayan anketi 2011 yılında sadece sağlık sektöründe 60 bin kişiye ihtiyaç duyulduğunu ortaya koydu.

Almanya'nın Göçmen Açmazı

Avrupanın endüstri ülkelerinde göçmene olan ihtiyaç giderek artarken, kıtanın birçok ülkesinde oylarını artıran sağ popülist partilerin ortak yanı göçmen ve Müslümanları hedef alması ve İslam karşıtlığı.

Alman politikacılar göçmenlerin uyumunu tartışırken, ülkede yaşayan Müslüman göçmenler ise ayrımcılığa uğramaktan şikayetçi. Berlin merkezli Federal Ayrımcılıkla Mücadele Birimi Müdürü Christine Lüders öğretmenlerin çoğu zaman farkında olmadan ayrımcılık yaptığına dikkati çekiyor. Lüders, "Okulda, özellikle de ilkokuldan orta dereceli okula geçişte öğretmenlerin, tırnak içinde 'kötü niyetle' ayrımcılık yapmaksızın, mağdur etmeksizin, sözde iyi niyetle çocuklara Ali ortaokulda 'realschule'ye giderse çok daha iyi olur, çünkü anne - babası ona pek yardım edemez dediğini" söylüyor.

Ancak Almanya'daki eğitim sistemine göre "Realschule"ye giden öğrencilerin yüksek öğrenim

görme şansı zayıf olduğu için, bu gençler meslek sahibi olmakta zorlanabiliyor. Oysa Alman siyasetçiler Almanca bilmeyi, eğitim görmeyi ve meslek sahibi olmayı uyumun şartları olarak görüyor. Lüders, göçmen gençlerin uyum sağlaması için teşvik edilmesi istenirken, bu tür davranışların kabul edilemez olduğunu vurguluyor.

Ayrımcılık iş hayatında da sürüyor

Öte yandan, iyi Almanca bilen, yüksek okul mezunu, meslek sahibi olanlar da özellikle iş hayatında ayrımcılıkla karşılaşabiliyor. Bamberg merkezli Avrupa Göç Çalışmaları Forumu'ndan Mario Peucker, Müslüman göçmenlerin, özellikle de Türk ve Arapların, iş başvuruları sırasında mağdur edildiğini belirtiyor:

"Bir Müslüman göçmen iş başvurusunda bulunuyor. Müslüman olup olmamasından öte eğer yabancı bir isme sahipse, yani Fransız ismi değil de, belirli bir gruba ait bir isimse, sık karşılaşılan durum, personel alımından sorumlu kişinin başvuru için gönderilen belgeleri dikkatle incelememesi oluyor. Çünkü genellikle göçmenlerin yeterince nitelikli olmadığını düşünüyor."

ABD-İSLAMİ DÜNYA FORUMU ONURUNA VERİLEN GALA YEMEĞİNDE

ABD DIŞİŞLERİ BAKANI HİLLARY RODHAM CLİNTON'IN KONUŞMASI

Hillary R. Clinton
ABD Dışişleri Bakanı *

Herkese iyi akşamlar. Öncelikle sizlere teşekkür etmeme izin verin. Strobe, giriş konuşman ve yıllardır süren dostluğumuz için teşekkür ederim. Amerika'da gerçekleşen ilk ABD-İslami Dünya Forumu'nda sana eşlik etmek bir zevk oldu. Değerli Katar Emiri ve Katar halkı da, yıllardır söz konusu Forum'a cömertçe ev sahipliği yaptılar. Strobe'un da söylemiş olduğu gibi, geçtiğimiz sene Doha'ya misafir edilme onurunu yaşadım. Ve şimdi sizleri Washington'da ağırlamaktan memnuniyet duyuyorum. Martin Indyk, Ken Pollack ve Brookings Enstitüsü bünyesindeki Saban Merkezi'ne, bu etkinliğin sürdürülmesi ve geliştirilmesindeki katkılarından dolayı teşekkürü borç bilirim. Bu gece burada bulunan diplomat meslektaşlarıma, Katar Dışişleri Bakanı, Ürdün Dışişleri Bakanı ve İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreteri'ne de şükranlarımı sunarım.

ABD-İslami Dünya Forumu sayesinde, dünya çapındaki Müslümanların farklı farklı başarılarını kutlama fırsatını yıllardır değerlendiriyoruz. Yenilikçi enerji çözümlerinde öncü konumda bulunan ve Dünya Kupası'na ev sahipliği yapmaya hazırlanan Katar'dan, Türkiye, Senegal, Endonezya ve Malezya'ya dek birçok ülkede, herkes kendi refah ve ilerleme modelini ortaya koyuyor.

Bu Forum, aynı zamanda karşılaştığımız farklı sorunları tartışmak için bir şans doğuruyor: şiddet içeren radikkalikle mücadele gerekliliği, İsrail ile Filistinliler arasında iki devletli bir çözüme ulaşmanın ivediliği, tüm topluluklarda hoşgörü ve evrensel insan haklarını benimsemenin önemi gibi…

Ve, bu yılki Forum'da, ülkemizin gücüne güç katmak üzere milyonlarca Amerikalı Müslüman'ın yaptığı katkıların teslim edilmesi, beni özellikle gururlandırıyor. Başkan Obama'nın Kahire'de söylediği gibi; "İslam, her daim Amerikan tarihinin bir parçası olagelmiştir" ve günbegün Amerikalı Müslümanlar tarihimizi yazmada bize yardımcı oluyorlar.

Sizler gibi değerli bir dinleyici kitlesine, bugün özellikle bu toplantıyı spesifik bir bölge açısından – Orta Doğu ve Kuzey Afrika- tarihsel önem arz eden bir dönemde gerçekleştirdiğimizi söylememe gerek yok. Bugün, uzun süren Arap kışının üzerindeki buzlar çözülüyor. On yıllardır ilk kez, kalıcı bir değişim adına, insanların seslerini duyurmaları ve önceliklerini ele almaları için gerçek bir fırsat kapısı aralanıyor. Şimdilerde bu durum, her birimizin zihninde önemli sorular doğuruyor:

Orta Doğu ve Kuzey Afrika halkları ve liderleri, bölgenin süregelen siyasi, ekonomik ve sosyal sorunlarını çözmede yeni, daha kapsayıcı bir yaklaşım benimseyecekler mi? Son haftalarda yaşanan ilerlemeyi sağlamlaştıracaklar mı, uzun yıllardır inkar edilen taleplere yanıt bulacaklar mı? Veya, bu Forum çerçevesinde bir yıl veya beş yıl ya da on yıl sonra yeniden buluştuğumuzda, reform hayalleri suya düşmüş mü olacak ve bu dönemi çöldeki bir serap olarak mı hatırlayacağız?

Bölgeyi ilgilendiren sorunlara, sadece Orta Doğu ve Kuzey Afrika halkları ve liderleri tarafından yanıt verilebilir. Elbette bu soruların hepsinin yanıtları Birleşmiş Milletler'in elinde bulunmuyor. Aslında, burada Washington'da, biz de kendi zorlu siyasi ve ekonomik sorunlarımızı tartışarak çözme mücadelesi içindeyiz. Ancak, Amerika, değişim umutlarını gerçekleştirmeye yardımcı olmak ve bölgenin potansiyelini ortaya çıkarmaya katkı sunmak amacıyla bölgede bir ortak olarak çalışmayı taahhüt ediyor.

Şimdilerde, yolun bir bölümü çoktan katedilmiş durumda. Bölge çapındaki ayaklanmalar, uzun yıllardır durağan bir statükoyu gerekçelendirmek için kullanılan efsaneleri açığa çıkardı. Hükümetlerin halkların taleplerine yanıt vermeyerek veya onların haklarına riayet etmeyerek iktidarda kalabilecekleri efsanesini siz de biliyorsunuzdur. Bu efsaneye göre; bölgede değişim yaratmanın yegane yolu, şiddet ve çatışmadır. En zararlı efsane ise, evrensel düzeyde kabul görmüş özgürlük, haysiyet ve fırsat eşitliği haklarının Araplar tarafından kabul görmediği yönündeki inanıştır.

Bugün artık genç kuşaklar bu sahte söylemleri reddediyor. Ve hepimizin gördüğü ve bildiği üzere, bu kuşaklar statükoyu kabul etmeyecekler. Tüm sansür girişimlerine rağmen, ebeveynlerinin asla hayal edemeyecekleri şekillerde dünyanın geri kalanına bağlanıyorlar. Gelişen alternatifleri, uydu üzerinden yapılan haber yayınlarından, Twitter ve Facebook'tan takip ediyorlar. Daha iyi bir yaşantıya erişebileceklerini biliyorlar ve şimdi de o yaşantıya erişmeye hevesleniyorlar.

Ancak, bu genç insanlar, birçok açıdan artan beklentilerine yanıt vermek konusunda hazırlıksız olan bir bölgenin mirasını sırtlanmış bulunuyorlar.

Bu bölgedeki sorunlar, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı UNDP tarafından bağımsız bir şekilde kaleme alınıp yayımlanan Arap İnsani Kalkınma Raporları'nda çok iyi belgelenmiş durumda. Söz konusu raporlar, başlıca Arap akademisyenler ve entelektüellerin belli bir süreç dahilinde biriken bilgilerini temsil ediyor.

Bu sorunlara verilecek yanıt ise, bu tarihsel dönemin halklara verdiği sözü tutup tutamayacağını belirlemeye yardımcı olacak. İşte bu yüzden Tunus sokaklarında umutsuz bir gencin bir sokak protestosu sırasında kendini ateşe vermesinin üzerinden birkaç hafta geçmişken, Doha'da Ocak ayında halklarının ihtiyaçları ve taleplerini karşılamada daha hızlı hareket etme gereksinimine dair bölge liderleriyle bir görüşme gerçekleştirdim.

21.yüzyılda, halkların yaşantılarının maddi koşulları, ulusal istikrar ve güvenlik üzerinde eskiden olduğundan çok daha büyük bir etki doğuruyor. Artık küçük kasabalarının ötesinde neler olup bittiğini bilmemenin imkanı yok. Ve güç dengesi artık tek başına kaç tane tank veya füzeye sahip olunduğuyla ölçülmüyor. Artık strateji uzmanlarının, vatandaşların artan etkisini hesaba katmaları gerekiyor; keza söz konusu vatandaşlar, dış dünyayla bağlantılı, organize ve çoğu zaman da hayalkırıklığına uğramış durumdalar…

Bir zamanlar, o dönemlerde sivil toplum taraftarlığı yapan veya marjinalize azınlıklarla ya da kadınlar adına çalışan veya gençler ve teknolojiye odaklananlarımıza, endişelerimizin haklı olduğunu ancak acil olmadığını söylemişlerdi. Bu, daha sonraları hükmü kalmayan, bir diğer sahte söylemdir. Çünkü, bu konular "zeki gücün" (smart power) merkezinde bulunur ve bölgenin en acil sorunlarını çözmeye uğraşan herhangi bir tartışmanın da merkezinde bulunmaları gerekir.

Öncelikle, bölge liderleri ve yurttaşları, günümüzde petrol ihracatına normalin üzerinde bağımlı olan ve yolsuzluklarla kavrulan ekonomileri reforme edebilir mi? Genel anlamda, Arap ülkeleri, 2007 yılında, 1970'lerde olduklarından çok daha düşük bir endüstriyelleşme düzeyine geriledi. İşsizlik çoğu zaman dünya ortalamasının iki katından yüksek oranlarda. Kadınlarda ve gençlerdeki işsizlik ise, çok daha vahim boyutlara varmış bulunuyor. Arapların giderek artan bir bölümü yoksulluk içinde, temel sağlık koşullarından, temiz sudan ve elektrikten yoksun gecekondularda tıklım tıklım yaşarken, küçük bir elit grup ise, giderek bölge arazilerinin ve refahının kontrolünü ele geçiriyor. 2009 yılında yayımlanan Arap Kalkınma Raporu, söz konusu eğilimlerin "uğursuz marjinalizasyon dinamiklerine yol açtığı" tespitinde bulunuyor. Bu dinamiğin tersine çevrilmesi ise, ikinci bir soruyu gündeme getiriyor: Ekonomik reformu siyasi ve sosyal değişimle eşleştirmek nasıl mümkün olur?

2009 yılında yayımlanan Küresel Bütünlük Raporu'na (Global Integrity Report) göre, Arap ülke-

leri neredeyse istisnasız şekilde dünya çapında yolsuzlukla mücadele anlamında en zayıf sistemlere sahipler. Arap vatandaşları, on yıllar boyu sıkıyönetim altında yaşadılar. Siyasi partiler ve sivil toplum grupları, baskı ve kısıtlamalarla karşılaştılar. Yargı sistemleri bağımsız veya özgür olmaktan son derece uzaktı. Ve seçimler genellikle hileli gerçekleşti.

Ve bu durum üçüncü ve çoğu zaman gözden kaçan bir soruyu ortaya çıkarıyor: Kadınlara ve azınlıklara artık en sonunda tam yurttaşlık ve toplumsal katılım kapısı aralanacak mı?

İlk kez 2002 yılında yayımlanan Arap İnsani Gelişim Raporu'nda (Arab Human Development Report); dünyada siyasi ve ekonomik katılım düzeyinin en düşük olduğu kesimin Arap kadınları olduğu belirtilmekteydi. Bundan sonraki raporlar ise, bu konuda çok az bir ilerleme kaydedildiğini ortaya koydu. 2005 yılındaki rapor ise, kadınların güçlendirilmesinin, Arap Uyanışı'nın bir önkoşulu olduğunu söylerken, bu durumun Arap dünyasının kaderiyle ayrılmaz bir bütün olduğuna dikkat çekmişti.

Ancak, artık kadınların güçlenmesi ile yaşantılarında dinin sahip olduğu rol arasındaki herhangi bir bağlantı kuracak bir sorun söz konusu değil. Müslüman kadınlar, uzun zamandır Bangladeş veya Endonezya gibi yerlerde oldukça fazla hak ve fırsattan yararlanıyorlar. Keza, Fas'taki aile hukuku veya Tunus'taki Medeni Kanun da aynı şekilde… Mısır'dan Ürdün'e Senegal'e dek tüm topluluklar; çocuk yaşta evlilik, namus cinayetleri ve kadın sünneti gibi geleneksel uygulamaları mercek altına almaya başlıyorlar. Dünya çapında, İslam ve kadın haklarının artık bağdaşabilir konular olduğuna dair canlı kanıtlar bulunuyor. Ancak, ne yazık ki, bu sürecin altını oymak ve diğer Müslüman topluluklar kadın-düşmanı bir ideolojiyi ihraç etmek üzere çabalayan bazı kesimler halen mevcut.

Şimdilerde, tüm bu sorunlar –yoğun işsizlikten yaygın yolsuzluğa, kadını saygı ve fırsat eşitliğinden mahrum bırakmaya dek-, bölgenin genç insanları arasındaki hayalkırıklığını tetikliyor. Ve salt liderleri değiştirmek, bu insanların taleplerini karşılamaya yeterli değil. Bölgedeki güç odaklarının –hükümet içi veya dışından, fark etmez- ellerini çabuk tutmaları ve geleceğe yönelik olumlu bir vizyon tasarlamak üzere halkla birlikte çalışmaları gerekiyor. Generaller ve imamlar, iş adamları ve bürokratlar, statükodan yarar sağlayan ve statükoyu güçlendiren herkes, bu süreçte bir rol edinmeli. Eğer vizyon boşluğu aşırılık yanlıları ve retçi cephe tarafından doldurulursa, bu insanların kaybı büyük olacak….

Dolayısıyla, dördüncü önemli sorun; Mısır ve Tunus'un son aylarda gerçekleştirdikleri ilerlemeyi ne şekilde sağlamlaştırmaları gerektiği noktasında düğümleniyor.

Daha önceki protestocular şöyle soruyorlardı: Organize olmayı ve süreçle alakadar kalmayı nasıl başarabiliriz? Bunun yanıtı; siyasi partiler ve temel hakların savunucusu ortaklıklar kurmaktan; karşılaşılan büyük ve hakiki sorunları çözmek üzere birlikte çalışmaktan geçiyor.

Geçtiğimiz ay, Kahire'de, ilkelerine tutkuyla bağlı genç aktivistlerle görüştüm; politikalarını nasıl daha pratik kılacakları konusunda halen tereddüt içindeydiler. Deneyimli bir Mısırlı gazeteci ve isyancı olan Hişam Kassem bu hafta bununla ilgili bir endişesini dile getirdi: Protesto sahnesinden siyaset sahnesine geçişte yaşanan tereddüt, "devrimin kazanımlarını tehlikeye atabilir." Dolayısıyla, Hişam Kassem; gençleri, tutkularını pozitif bir gündeme dönüştürmek ve hedeflerine erişimde siyasi katılıma başvurmak konusunda teşvik etti.

Mısır ve Tunus halkı yurttaşlık sorumluluklarını tam olarak benimsedikleri için, bu durumda geçici otoritelerden, toplanma ve ifade özgürlüğü gibi temel hakları güvence altına almalarını, sokaklarda temel güvenlik ortamını sağlamalarını, saydam ve kapsayıcı olmalarını bekliyoruz.

Ne yazık ki, bu sene Mısır'dan Irak'a Pakistan'a dek birçok şiddet içeren saldırıyla karşılaştık. Bu saldırılarda onlarca dini ve etnik azınlık öldürüldü. Bu durum, geçtiğimiz Cuma günü Dışişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan Yıllık İnsan Hakları Raporu'nda da belgelenen, dünya çapında can sıkıcı bir hal almış bir eğilimin parçasıydı. Dünyadaki topluluklar, ifade özgürlüğü ile popüler olmayan görüşlere hoşgörü gösterilmesi arasındaki doğru dengeyi bulmak üzere bir mücadele içinde bulunuyorlar. Her birimizin herkes için evrensel insan haklarını savunma gibi bir sorumluluğu var. İnanç veya din özgürlüğü temelinde, ifade veya ibadet özgürlüğü ile sınırlanmaksızın her türlü ayrımcılık ve şiddete karşı güçlü bir duruş benimseyen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nin son kararını desteklerken İslam Konferansı Örgütü'nün sergilediği liderlik vasfını tebrik ettiğimi bu noktada belirtmek isterim.

Hem Mısır'da hem de Tunus'ta, kadınların hakları ve fırsat eşitliğine ilişkin rahatsız edici işaretlerle karşılaştık. Bu zamana değin kadınlar kilit önemdeki geçici karar-alma süreçlerinden dışlandılar. Devrimin ilk günlerinde kadınlar Tahrir Meydanı'nda erkeklerle birlikte yürüyüş yaparken, Mısır'daki değişim sürecinin bir parçasıydılar. Oysa, yeni kurdukları demokrasilerinde Dünya Kadınlar Günü'nü kutlamak üzere meydanda bir süre önce yürüyüş yaptıklarında tartaklandılar ve kötü muamele gördüler. Eğer nüfusun yarısını dışarıda bırakırsanız, demokrasi diye bir iddianız olamaz.

Ayrıca, uzun yıllardır deneyimimiz bize gösterdi ki; başarılı bir demokrasinin inşası, asla sona ermeyen bir görevdir. Kendi devrimimizin üzerinden 200 yıldan uzun süre geçmesine karşın biz halen bu konu üzerinde çalışıyoruz. Gerçek değişim zaman, emek ve sabır istiyor –ancak, denemeye değer. Ve, Mısırlı bir kadın hakları aktivistinin yakın bir dönemde söylediği gibi: "Kendi haklarımız için mücadele etmemiz gerekiyor. Bu zorlu bir süreç olacak ve lobi faaliyetinde bulunmayı gerektirecek; ama demokrasi de zaten bu demek…"

Bir demokraside, kadınlı erkekli yurttaşlarınızı sizin ilerlemek istediğiniz yoldan gitmeleri konusunda ikna etmeniz gerekiyor. Ve, demokrasinin bir ülkeden diğerine topyekün nakledilemeyeceğini biliyoruz. İnsanların, kendi hükümetlerini tasarlamak gibi bir hakları ve sorumlulukları bulunuyor. Ancak, herkese aynı şekilde uygulanan evrensel haklar ve parlak demokrasileri sağlamlaştıran evrensel değerleri de göz ardı etmemek gerekiyor.

Dünya çapında demokrasiye geçiş süreçlerinden edinilen bir ders de; geçmişteki mücadeleleri tekrar tekrar gündeme getirmenin, gelecekteki adalet ve hesap verebilirliği şimdiden sağlamaya odaklanmaktan çok daha cazip gelebileceğidir. Nelson Mandela'nın Devlet Başkanı olmasından sonra verdiği öğle yemeği davetine, hapiste bulunduğu sırada görevli üç gardiyanı da davet etmesini hep anımsayacağım. Çünkü ona göre, söz konusu kişiler yemekte bulunan kralllar, devlet başkanları ve başbakanlar kadar önemliydi; çünkü onun "güçsüz" olduğu, hapiste bulunduğu bir dönemde, bu gardiyanlar kendisine saygın bir şekilde davranmışlar; ona insana yaraşır muamelede bulunmuşlardı. Böyle yaparak, acılarının ötesine geçebilmişti. Mandela geçmişe asla öfkeyle bakmadı; her daim umudunu korudu.

Amerika Birleşik Devletleri, halklarına hak ettikleri hakiki sonuçları verecek olan sürdürülebilir demokrasileri inşa etme sürecinde Mısır, Tunus ve bölge insanının yanında olma taahhüdünde bulunuyor. Bu konuda son derece önemli gördüğümüz talepleri desteklemek istiyoruz. Değerlerimiz ve çıkarlarımız bu noktada örtüşüyor. Tarih; demokrasilerin daha istikrarlı, daha barışçıl ve son kertede daha müreffeh olma eğiliminde olduğunu gösterdi. Ancak, buradaki sorun; bulunduğumuz noktadan yola çıkıp bulunmak istediğimiz noktaya nasıl ulaşacağımız noktasında düğümleniyor.

Dolayısıyla, biz Amerikalılar açısından beşinci sorun şu şekilde şekilleniyor: Amerika, bölge insanı için etkin bir ortağa nasıl dönüşebilir? Sadece kısa dönemli istikrar değil uzun dönemli sürdürülebilirliği sağlamak üzere birlikte nasıl çalışabiliriz?

Bu hedef doğrultusunda, Obama Yönetimi, bölgedeki ve dünya çapındaki Amerikan dış politikasını, göreve geldiği ilk günlerden beri yeniden yönlendirmeye başladı. Çabalarımızın merkezine, salt hükümetlerle değil halklarla da ortaklıklar kurmayı yerleştiriyoruz. Amerikan Yönetimi, son yaşanan olaylara yanıt vermede ve yaklaşımımızı yönlendiren ilkeleri açıklamada hızlı davrandı. ABD Başkanı ve ben, bugün yaptığım gibi bu konuda birçok vesile ile görüşlerimizi ifade ettik. Ve, Başkan'ın önümüzdeki haftalarda Amerika'nın Orta Doğu ve Kuzey Afrika politikası hakkında daha ayrıntılı konuşacağını biliyorum.

Bu süreçte, Amerika'nın temel çıkarları ve değerlerinin (insan haklarını desteklemek, kalıplaşmış anlaşmazlıkları çözmek, İran'ın doğurduğu tehditleri çevrelemek ve El Kaide ile aşırılık yanlısı müttefikleri alt etmek gibi konulardaki taahhütlerimiz de dahil olmak üzere) değişmediği noktasından yola çıkıyoruz. Bu kapsamda, Arap-İsrail barış sürecinin yeniden kapsamlı bir şekilde sürdürülmesi de bulunuyor.

Filistinlilerle İsrailliler arasındaki statükonun artık sürdürülebilir bir yanı kalmadı. Ne İsrail'in Yahudilere ait demokratik bir devlet olarak geleceği, ne de Filistinlilerin meşru hedefleri, müzakere edilen iki-devletli bir çözüm olmaksızın güvence altına alınamaz. Ve, barış için gereken zorlu tercihlerin ancak taraflarca yapılabileceği herkesçe bilinen bir gerçek iken, Amerika'nın aktif ve sürekli liderliği ikame edilemez. Başkan da ben de, bu noktaya büyük önem veriyoruz.

Endişelerimizin bölge halkı tarafından paylaşıldığına inanıyoruz. Ve, güvendiğimiz ortaklarımızla –ki aralarında, bu akşam bu salonda bulunan birçok kişi de var- birlikte bu ortak çıkarları ilerletmek konusunda yakın çalışma içinde olmayı sürdüreceğiz.

Herkese istisnasız uygulanan ortak bir yaklaşımın, bu denli kırılgan bir dönemde bu denli farklı bir bölgede pek anlamlı olmayacağını anlıyoruz. Ve, daha önce de söylediğim gibi, ABD'nin bölge ülkeleriyle spesifik ilişkileri bulunuyor. Bahreyn'le on yıllardır devam eden bir dostluğumuz var ve bu dostluğun gelecekte de uzun seneler devam etmesini umuyoruz. Ancak, şunu da netliğe kavuşturmakta yarar var: güvenlik, tek başına, önümüzde duran sorunları çözmeye yeterli değil. Şiddet, bir yanıt olamaz ve olmamalı. Siyasi bir süreçte bulunuyoruz: Bahreyn'in tüm yurttaşlarının hedefleri ve heveslerini ileri bir noktaya taşıyacak bir süreç bu. Biz ise, endişelerimizi sesli bir şekilde ve doğrudan Bahreynli yetkililerle görüşerek dillendirdik ve bu şekilde davranmaya da devam edeceğiz.

ABD, aynı zamanda daha büyük fırsatlar edinme ve hedeflerine erişme sürecindeki siyasi ve ekonomik reform arayışlarında Yemen halkını tüm gücüyle destekliyor. Başkan Saleh'in muhalefetle yaşadığı siyasi açmazı çözmesi gerekiyor; ancak bu şekilde yakın gelecekte anlamlı bir siyasi değişim yaşanır ve bu değişim, düzenli ve barışçıl bir nitelik taşır.

Ve, Başkan Obama'nın da söylediği gibi, Suriye Hükümeti'nin son birkaç haftadır barışçıl protestocular karşı uyguladığı şiddeti kınıyoruz. Cumhurbaşkanı Esat ve Suriye hükümetinin, uzun zamandır inkar edilen özgürlüklerini talep eden Suriye halkının haklarına saygı göstermesi gerekiyor.

ABD, sahada mevcut olan tüm koşulları titiz bir şekilde inceleyerek, tutarlı değerlerimiz ve çıkarlarımızı göz önünde bulunduracak. Ancak, bu süreçte bize yön gösteren başka bir etmen daha var: Bölgeye inanıyoruz. Bölgenin, dünya çapında en ileri, müreffeh, barışçıl, başarılı bölgeleri arasında yer alamaması için hiçbir sebep göremiyoruz. Ve, yeryüzünde –bazen şiddetli, bazen de zorlu bir süreç sonunda- değişim yaşayan diğer bölgelere de baktığımızda, bu bölgenin de başarılı olamaması için hiçbir neden bulunmuyor.

Ve elimizden gelen her şeyi yaparak, halklar arasında (sivil toplum, iş dünyası liderleri, dini cemaatler, kadınlar ve azınlıklar) daha güçlü bağlar geliştirmek üzere çabalarımızı yoğunlaştıracağız. Bölge insanıyla olan iş ilişkilerimizin şeklini yeniden düşünüyoruz ve bu süreçte önceliklerini belirlemelerinde yurttaşlara yardımcı olmak istiyoruz. Örneğin, Mısır'daki yeni demokrasiye yatırım yaparken ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik ederken, birçok yerel örgütün bize hibe başvurularında bulunmasını talep ediyoruz. Yeni ortaklar istiyoruz. Yeni fikirlere yatırım yapmayı arzuluyoruz. Diyalogu yaygınlaştırmak ve iletişim hatları açmak üzere iletişim teknolojilerini kullanacağımız yeni yollar keşfediyoruz.

Süregiden geçiş süreçlerini desteklemek üzere ayrıntılı bir strateji belirlediğimizden ötürü, bölge insanlarının, seçimde oy kullanmak üzere kuyrukta beklerken canlarından olmadıklarını biliyoruz. Bu insanların demokrasiden beklentisi; iş bulmak, yolsuzlukları yok etmek, kendileri ve çocuklarının küresel ekonomiden yararlanmalarını sağlamaktır. Dolayısıyla, ABD de, daha kapsayıcı bir refahın hüküm süreceği, daha açık, dinamik ve farklılaşmış ekonomiler yaratma yolunda bu halklar ve liderlerle birlikte çalışacak.

Kısa dönemde, ABD, geçiş dönemi demokrasilerine, önlerindeki ivedi sorunların üstesinden gelmeleri için ivedi ekonomik yardımda bulunacak. Bu kapsamda, sadece Mısır'a 150 milyon dolar sağlanacak.

Orta vadede, Mısır ve Tunus'un demokrasilerini inşa etmeye devam ettikleri bir süreçte, sürdürülebilir büyüme, istihdam yaratımı, yatırım ve ticarete yönelik olarak iddialı bir yol haritasını desteklemek üzere ortaklarımızla birlikte çalışacağız. ABD Denizaşırı Özel Yatırım İşletmesi, Orta Doğu ve Kuzey Afrika çapında –özellikle KOBİ'lere yönelik olarak- özel sektör yatırımlarını teşvik etmek üzere 2 milyar dolara ulaşan bir destek verecek. Ayrıca, rekabetçi piyasaları teşvik edip, KOBİ'lere kritik önem taşıyan düşük maliyetli sermayeye erişim imkanı verecek şekilde Mısır ve Tunus'a yönelik şirket fonları oluşturmak için Kongre ile birlikte çalışmayı dört gözle bekliyorum. Küresel Girişimcilik Programımız kapsamında, yeni ortaklar ve fırsatlar arayışı içindeyiz. Ve, Mısırlı şirketlerin ABD'ye gümrüksüz mal ihraç etmelerine imkan veren Nitelikli Yatırım Bölgeleri'ni geliştirip yaygınlaştırmak istiyoruz.

Özel sektör yatırımını teşvik etmek amacıyla, "Partners for a New Beginning" (Yeni bir Başlangıç için Ortaklar) isimli bir organizasyonla birlikte çalışıyoruz. Söz konusu organizasyon, ABD eski Dışişleri Bakanı Madeleine Albright, Coca Cola'dan Muhtar Kent ve Aspen Enstitüsü'nden Walter Isaacson öncülüğünde yönetiliyor. Başkan Obama'nın Kahire konuşmasından sonra kurulan bu organizasyon kapsamında, Intel, Cisco ve Morgan Stanley gibi şirketlerin CEO'ları bulunuyor. Bu liderler, Amerikalı yatırımcılar ile bölgenin geçiş dönemi demokrasilerindeki ortakları arasında bir bağ kurmak amacıyla Mayıs ayı sonunda bir zirvede bir araya gelecekler. Amaç; istihdamı artırıp ticareti güçlendirmek…

Yeni bir Başlangıç için Ortaklar çatısı altında, ABD-Kuzey Afrika Ekonomik Fırsat Ortaklığı, Kuzey Afrika ülkeleri arasındaki ekonomik entegrasyonu derinleştirmek amacıyla kamu ve özel sektör ortakları ile programlarından oluşan bir ağ kuruyor. Geçtiğimiz aralık ayında Cezayir'in başkentinde bir araya gelen söz konusu Ortaklık, ABD ve Kuzey Afrika'dan sayıları 400'ü aşkın genç girişimci, işadamı, girişim sermayesi sahibi ve diaspora liderini bir araya getirdi. İnsandan insana kurulan bu temaslar ise, daha şimdiden istihdam yaratımı, gençlerin eğitimi, işletmelerin desteklenmesine yönelik sınır-aşırı girişimlere bir temel oluşturulmasına yardımcı oldu.

Uzun vadeden bakıldığında, bölge çapında olduğu kadar ABD, Avrupa ve dünyanın geri kalanıyla ekonomik entegrasyonu yakınlaştırmaya yardımcı olacak yolları tartışıyoruz. Orta Doğu ve Kuzey Afrika, sermaye fazlası olan zengin ülkeleri olduğu gibi, yatırımlara aç kalmış yoksul ülkeleri de barındırıyor. Komşular arasında daha derin ticari ve ekonomik ilişkiler kurulması, birçok yeni istihdam yaratabilir. Avrupa, ayrıca Akdeniz'de devasa bir ticaret ve ekonomik potansiyelini temsil ediyor. Eğer sadece Kuzey Afrika ile olan ticaret engellerini azaltacak olsak, sadece bu şekilde Tunus ve Fas'taki GSYİH düzeyleri %7 ila %8 oranında artırılabilir ve her yıl bölge için yüz milyon dolarlık bir refah yaratılabilir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika halklarının, parlak ekonomiler ve sürdürülebilir demokrasiler inşa etme yetenekleri ve enerjileri var. Tıpkı yurttaşların Güneydoğu Asya'dan Doğu Avrupa'ya Latin Amerika'ya kadar uzun yıllardır kapalı siyasi ve ekonomik sistemlerle yönetilen bölgelerde yaptıkları gibi…

Tüm bunlar kolay olmayacak. Birçok engel var. Ve ne yazık ki İran, süregiden geçiş dönemi için güçlü bir tehlike işareti oluşturuyor. 1979 yılındaki demokratik talepler, yeni ve zorba bir diktatörlük tarafından altüst edildi. İran'ın liderleri, ülke içinde tiranlık, ülke dışında ise şiddet yanlısı politikalarına bir an bile ara vermeksizin devam etti. Her ne kadar İran Cumhurbaşkanı, Libya ve diğer yerlerde sivillere karşı uygulanan şiddeti kınarken bir şov sergilemiş olsa da, Tahran'da güvenlik güçleri, barışçıl gösterileri dövdü, hapse attı ve yakın dönemde birçoğunu öldürdü.

Ve, bu ikiyüzlülüğünde Ahmedinecad tek başına da değildi. El Kaide propagandacıları da, bölgedeki barışçıl halk hareketlerini ölüm saçan ideolojilerinin boyunduruğu altına almaya çabaladı. Malından mülkünden olmuş, haksızlığa uğramış kesimlerin sesi olma iddialarında, daha önce hiç bu denli riyakar olmamışlardı. Tek çözümün şiddet içeren bir değişim olduğu yönündeki iddiaları ise, hiçbir zaman bu denli itibardan düşmemişti.

Geçtiğimiz ay, dikkat çekici bir gelişmeye tanık olduk: Albay Kaddafi'nin birlikleri, silahlarının namlularını kendi halkına doğrulttu. Askeri jetleri ve savaş helikopterleri, havadan yapılan saldırı karşısında kendilerini savunmak için hiçbir araca sahip olmayan halka karşı terör estirdi. Bingazi'deki yüz binlerce insan, çapraz ateş arasında kaldı.

Geçmişte, böylesi bir krizle karşılaşıldığında, Kuzey Afrika ve Orta Doğu liderleri çoğu zaman yaşananları görmezden gelir veya safları sıklaştırırdı. Ancak, bu kez böyle bir şey olamadı. Bu yeni çağda böyle bir şey yaşanmadı. İslam Konferansı Örgütü ve Körfez İşbirliği Konseyi, bu konuda güçlü beyanatlarda bulundular. Arap Ligi ise, Mısır'daki demokratik geçiş dönemin onca gürültü patırtısı arasında, yaşanan şiddeti kınamak ve Libya'nın üyeliğini askıya almak üzere Kahire'de toplandı. Hatta o dönemde Kaddafi, Arap Ligi'nin dönüşümlü başkanlığını yürütmekteydi. Arap Ligi, uçuşa yasak bölge çağrısında bulundu. Ve, bu planı uygulamaya geçirmede Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Ürdün'ün yaptığı uçak katkısı için de teşekkür etmek istiyorum.

Ancak, bununla da kalınmadı. Arap Ligi, "Libya halkının taleplerini gerçekleştirme ve demokratik bir çerçeve içinde kendi geleceklerini ve kurumlarını inşa etme haklarını" beyan etti. Bu, son derece önemli bir beyan. Ve, umut etmek için bir gerekçemiz var.

Son aylarda gördüğümüz tüm o ilerleme işaretlerinin anlamlı olmasının yegane koşulları ise; daha fazla yerde daha çok sayıda liderin daha hızlı ilerlemesi ve reform ruhunu daha fazla benimsemesi, bölgenin en ivedi sorunlarına (ekonomilerini çeşitlendirmek, siyasi sistemlerini açmak, yolsuzluğa karşı sert önlemler almak, kadınlar ve azınlıklar dahil olmak üzere tüm vatandaşların haklarına riayet etmek) yanıt vermede halklarıyla daha fazla çalışmasıdır.

Bölge insanlarının bu tarihsel süreçten mümkün olduğunca faydalandıkları veya durağanlık haline geri döndüklerini belirlemek için, tüm bu sorulara yanıt vermek gerekiyor.

ABD, bir ortak olarak orada bulunacak; ilerlemeye dönük olarak çalışacak. Bölgenin geleceğine yönelik bir taahhüt altına girdik ve bu insanların potansiyeline inanıyoruz. Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki –aslında, tüm dünya çapındaki- tüm halkların, kendi Tanrı vergisi potansiyellerini sürdürme özgürlüğüne kavuşacakları günü dört gözle bekliyoruz. Hepimizin uğruna mücadele etmesi ve çabalaması gereken gelecek işte budur…

Herkese çok teşekkür ederim. (Alkışlar)

Kaynak: ABD Dışişleri Bakanlığı: http://www.state.gov/secretary/rm/2011/04/160642.htm

Bu program, Brookings Enstitüsü ve Katar Devleti ev sahipliğinde yapıldı. Andrew W. Mellon Oditoryumu, Washington, DC - 12 Nisan 2011

ABD Dışişleri Bakanı Hillary Rodham Clinton'ın Konuşması. Brookings Enstitüsü ve Katar Devleti ev sahipliğinde- Andrew W. Mellon Oditoryumu

Washington, DC - 12 Nisan 2011

STRATEJİK OPERATÖR: **TÜRKİYE**

Lale Sarıibrahimoğlu

Türkiye Bölgede İstikrar Sağlamak İçin Daha Büyük Bir Güç Olmayı Amaçlıyor

Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da geçtiğimiz günlerde meydana gelen siyasi karışıklıklar, bölgedeki Türk yatırımlarını riske soktu. Bu olaylar Ankara'nın bu iki bölgedeki ülkeler ile ekonomik, siyasi ve askeri ilişkilerini geliştirdiği dönemde patlak verdi.

Bu olaylar aynı zamanda Türk ordusunun, hükümetin şubat ayında Libya'da çıkan ayaklanmada mahsur kalan 30.000 Türk vatandaşının tahliye edilmesi yönündeki çabalarını desteklediğini de gösterdi.

Bu vatandaşları memleketlerine geri götürme faaliyetinde, Türk firkateynleri TCG İskenderun, TCG Oruçreis, Lockheed Martin F-16 savaş uçakları, Boeing KC-135R tanker uçak ve Transall C.160D nakliye uçağı kullanıldı. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da bu olayı "tam olarak bütünleşmiş bir harekat" olarak niteledi.

NATO'nun Libya'daki görevini önce "mantıksız" olarak tanımlayan Başbakan Erdoğan daha sonra İttifak'ın uçuşa yasak bölgenin komutasını devralması için ısrar etti. Bunun ardından harekatın komutasını NATO devraldı. NATO'nun Libya'yı uçuşa yasak bölge haline getirmeyi amaçlayan hava harekatının komuta ve kontrol merkezi, İttifak'ın İzmir'deki üssünde yer alıyor.

Orta Doğu, Kafkaslar ve Balkanlar'ın stratejik kavşağında konumlanan Türkiye, bölgesel bir istikrar sağlayıcı güce dönüşmek istiyor. Bu hedefin yanı sıra Türkiye; NATO'nun, nüfusu ezici çoğunlukla Müslüman, ancak laiklik yanlısı bir anayasaya sahip tek üyesi. Üstelik AB üyeliğine de aday bir ülke.

Bu amaçla Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) barış harekatlarında yer alarak uluslararası profilini yükseltiyor. TSK, Kasım 2010'da Afganistan'da ikinci kez, Uluslararası Güvenlik Destek Gücü'nün (ISAF) Kabil Bölge Komutanlığının komutasını üstlendi ve bu görev bir yıllığına daha uzatıldı. Türkiye ISAF'ın bir parçası olarak 1.828 askeri personeli Afganistan'da konuşlandırırken Türk askerleri harekatlarda yer almıyor.

Amerikalı bir diplomat, "Türkiye, Afganistan'da çok iyi bir iş çıkarıyor ve Ankara da Irak polisini eğitmek için gönüllü oldu," ifadesini kullandı.

Bu sırada Afgan polis memurlarının Türkiye'de eğitilmesi yönünde iki taraflı bir anlaşma Afganistan, Türkiye, Japonya ve Afganistan'daki NATO Eğitim Misyonu tarafından geçtiğimiz mart ayında imzalandı. Ayrıca yine mart ayında Afganistan, Pakistan ve Türkiye'den piyadeler Tuzla'daki piyade okulunda, yerleşim alanlarında savaş taktiklerini geliştirmek için ortak bir tatbikat yaptı.

Ancak NATO'nun füze savunma sisteminin radar parçalarının Türk topraklarına yerleştirilip yerleştirilmeyeceği konusunda ABD ile ilişkiler konusunda potansiyel bir pürüz çıkabilir. Türkiye'nin komşusu İran'a ya da herhangi bir başka potansiyel düşmana özel bir imada bulunulmaması yönünde ısrarlı olmasının ardından, NATO Kasım 2010'da İran'ı yeni Stratejik Kavram'ında bir tehdit olarak saymamayı kabul etti. Batılı bir kaynak, "Eğer Türkiye füze savunmasında NATO ile işbirliği yapmayı kabul ederse o zaman İran ile ilişkilerini bitirmek zorunda kalır." dedi.

Bununla beraber, Davutoğlu Aralık 2010'da bir füze savunma sisteminin bölgedeki kitle imha silahlarının ve balistik füze tehditlerinin artmasını önlemede yardımcı olabileceğini belirtti.

Haziran 2010'da Türkiye, BM'nin İran'a nükleer planları nedeniyle yaptırım uygulamasında ret oyu kullandığı zaman, ABD daha da öfkelendi. Buna rağmen Türkiye geçtiğimiz günlerde, Suriye'ye gitmekte olan bir İran kargo uçağını bir Türkiye havalimanında durdurdu; BM'ye de Şam'a gitmekte olan bir yasa dışı İran silah sevkiyatına el koyduğu yönünde bilgi verdi.

Üstelik dergimizin ele geçirdiği ve Türk dış siyaseti konularını işleyen bir kitapçık, Türkiye'nin, İran'ın nükleer silahlar geliştirme ihtimali konusundaki derin endişelerini vurguluyor.

Raporda şu ifade yer alıyor: "Komşumuz İran'ın nükleer silahlar geliştirmesi kabul edilebilir bir senaryo değildir ve Türkiye'nin başlıca ulusal çıkarları bağlamında önemli bir öncelikli meseledir."

Türkiye, stratejik öneme sahip konumunu kullanmak ve komşuları ile ilişkilerini geliştirmek için, kara sınırını paylaştığı İran, Suriye ve Irak'ın da dahil olduğu Orta Doğulu komşuları ile diyalog içine girdi. Türkiye, bu ülkeler ile 2009 yılından beri, sınırlarını korumaya odaklanan ortak askeri tatbikatlar yapıyor.

Türkiye ve Suudi Arabistan 2010 yılında askeri eğitim ile teknik ve bilimsel işbirliğini geliştirmek için bir çerçeve anlaşması imzaladı. Savunma Bakanı Vecdi Gönül Mayıs 2010'da, Türkiye'nin ileri bir tarihte üzerinde mutabakata varılacak temel projeler için Suudi Arabistan ile ortaklaşa teknoloji üretmek ve paylaşmak istediğini söyledi.

Eylül 2010'da ise Türkiye, Çin ile kendi McDonnell Douglas F-4'lerinin ve Çin'in Sukhoi Su-27 savaş uçaklarının katılımıyla Konya'da ortak hava tatbikatları yaptı.

Türkiye'nin bazı komşularıyla ilişkileri ilerlerken, bütün diplomatik çabaları o kadar da yolunda gitmiyor. Türkiye'nin kilit askeri ortağı İsrail ile ilişkileri, Erdoğan'ın 2009 yılında Davos'ta Dünya Ekonomik Forum'unun bir toplantısını, İsrail'in Gazze Şeridi'ne yaptığı hava ve kara saldırılarını protesto ederek terk etmesinin ardından gerginleşti. İki ülke arasındaki ilişki düzelmeye başladı, ancak daha sonra Mayıs 2010'da İsrail'in bir Türk gemisine saldırması sonucunda sekiz Türkün ve bir Türk-Amerikan vatandaşının ölmesinin ardından ilişkiler yeniden bozuldu. Bunun sonucunda Ankara, İsrail'in Konya'daki tatbikat sahasını kullanmasına izin vermedi ve resmi bir özür bekliyor.

Türkiye'nin Ermenistan ile bir diyalog başlatma girişimi de 2010 yılında durdu. Bu gelişme ABD Temsilciler Meclisinin bir komitesinin, 1915-16 yılları arasında Ermenilerin kitlesel olarak hayatlarını kaybetmelerini soykırım olarak tanımlayan bir kararı onaylamasının ardından meydana geldi. Türkiye, soykırım yapıldığı yorumunu inkar etmeye devam ediyor.

Bu arada NATO müttefikleri Yunanistan ve Türkiye, Ege Denizi ve Kıbrıs'ın egemenlik hakları konularında hâlâ kavgalı. İki ülke arasında geçici siyasi, ekonomik ve askeri bağlar son on yılda gelişmesine karşın, bu mesele hâlâ ihtilaflı ve Türkiye'nin AB'ye girme çabasını engelliyor.

Bunun nedeni kısmen Türkiye'nin, Kıbrıs Rum Kesimi hükümetini tanımaması yüzünden limanlarını Kıbrıs ile ticarete açmayı reddetmesi. Buna karşın, Türkiye AB'ye tam üyeliği ülkenin zaruri bir hedefi olarak yineliyor.

Türkiye aynı zamanda asimetrik savaş kapasitesini de geliştirmek istiyor ve bu nedenle temmuz ayının sonlarında Siber Ordu Komutanlığını kurdu. Türk Genelkurmay Başkanlığı içinde, siber tehditlerle başa çıkmak için özel bir birim kurmaya yönelik planlar da mevcut.

Genelkurmay Başkanlığının bir açıklamasında şöyle yazıyor: "TSK, etkin bir şekilde, birincil tehditler arasında olduğu düşünülen siber tehditlerle mücadelede, hem yerel hem de uluslararası çaba göstermektedir."

Yaklaşık 5.000 üyesi bulunan PKK, Türkiye'nin Kürtlerin hükmettiği güneydoğu bölgelerinde daha geniş çaplı bir özerkliğin peşinde. PKK Kuzey Irak'ta, Türkiye sınırına yakın konumda bulunan Kandil Dağları'ndaki üslerini muhafaza ediyor.

Türkiye'nin İslamcı eğilimli ve 12 Haziranda yapılacak genel seçimleri kazanarak yine iktidara geçmesi ve parlamentoda bir çoğunluğu garantilemesi beklenen iktidar partisi AK Parti, ordunun siyasetteki rolünü azaltacak önlemleri içeren demokratik reformlar için bastıran temel kuvvet.

Bazı eski kuvvet komutanlarını da içeren, sayısı 200'ün üzerinde muvazzaf ve emekli TSK mensubu, hükümeti 2003 ve 2009 yıllarında devirme amacıyla silahlı ayaklanmaları körüklemekle suçlanıyor. Ordu, 1960 ve 1997 yılları arasında yumuşak ve sert darbelerle dört hükümeti devirmişti. AB'nin Türkiye'yi 1999 yılında aday üye olarak kabul etme kararı, TSK'nın siyasi gücünü azaltmayı hedefleyen askeri reformların başlatılacağı yönünde bir taahhüde dayanılarak verilmişti.

Örneğin, Eylül 2010'da 1982 anayasasında kapsamlı değişiklikler için zemin hazırlayan bir referandum yapıldı. Bu değişikliklere göre, devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzeni bozma konularına ilişkin davalar sivil mahkemeler tarafından görülecekti.

Anayasal değişiklikler ayrıca şu anda Yüksek Askeri Şuranın askerleri ordudan ihraç etmesi kararlarının yargıya götürülmesine izin veriyor. Milli Savunma Bakanlığının rakamlarına göre, 1971 askeri muhtırasından beri 1.500'den fazla asker, TSK'dan ihraç edilmiş. 1980 darbesinin failleri için anayasanın dokunulmazlık maddesi de anayasadan kaldırıldı.

Üstelik Genelkurmay Başkanı ile ordunun hava, deniz kuvvetleri ve jandarma komutanları, resmi görev süreleri boyunca işledikleri suçlar için yüksek bir mahkeme tarafından yargılanabilirler.

Avrupa Komisyonunun Kasım 2010'da yayımlanan yıllık Genişleme Stratejisi ve İlerleme Raporu, güvenlik kuvvetlerinin sivil gözetimi konusunda ilerleme kaydedildiğini belirtiyor. Ancak raporda şu ifadeler de yer alıyor: "Ordunun görevlerini tanımlayan ve orduya siyasete müdahale

etme amacıyla entrikalar çevirmesi için geniş bir alan sağlayan bir madde içeren TSK'nın İç Hizmet Yasası'nda hiçbir değişiklik yapılmadı. Silahlı Kuvvetlerin üst düzey mensupları, özellikle de yargı konusunda kendi yetkilerinin ötesine geçen bir dizi açıklama yaptı."

Benzeri görülmemiş bir hareket ile Türk hükümeti ilk defa, daha önce TSK tarafından dikte edilen ulusal güvenlik politikasının tasarlanmasında rol oynayarak tarihe geçti.

Kabine tarafından 22 Kasım 2010 tarihinde kabul edilen yeni güvenlik politikasının Türkiye'nin bütün komşularını, ulusal güvenliğe tehdit teşkil ettiği düşünülen ülkeler listesinden çıkardığı söyleniyor. Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek, bu politikanın gizli tutulan ayrıntılarının, komşularla ve ülke içinde yeni kutuplaşmalara neden olacak öğeler içermediğini söyledi.

Politika ayrıca ordunun dikte ettiği ve dindar Müslümanları hedef alan iç tehdide yönelik algıları da ortadan kaldırıyor. Çiçek şöyle konuşuyor: "Bu ülkenin vatandaşlarını bir tehdit olarak algılayan hiçbir şey, bu belgede yer alamaz."

Savunma Bütçesi

Milli Savunma Bakanlığının bütçesi 2011 mali yılı için 16,9 milyar lira olarak belirlendi. Bu da 2010 mali yılı bütçesine göre yüzde 12,3'lük bir artış anlamına geliyor.

Parlamentodan Aralık 2010'da geçirilen bir yasaya göre, askeri harcamalar ilk kez denetlenecek. Ancak yasanın muhalifleri, sürecin, TSK'yı daha sorumlu yapacak kilit mekanizmalardan halen yoksun olduğunu savunuyor.

Bunun dışında Türkiye'nin askeri teçhizatının tedariki için yaklaşık 3,5-4 milyar dolar tahsis edildiği tahmin ediliyor. Küresel mali krize karşın Türkiye'nin ekonomisi 2010 yılında yüzde 8,9 oranında büyüdü. Bu da ülkeyi dünyanın en hızlı genişleyen ekonomilerinden biri yapıyor. Ancak Türkiye'nin dış borçları da son beş yılda yüzde 70 arttı ve 169 milyar dolardan 290 milyar dolara ulaştı.

Kara Kuvvetleri

Yaklaşık 402.000 personeli ile ülkenin en büyük komutanlığı olan Kara Kuvvetleri Komutanlığı, 2004 tarihli ve yerli silah sistemi üretimini artıran, ayrıca araştırma-geliştirme projeleri için kaynak bulan bir hükümet politikası sayesinde, savunma sanayi altyapısını güçlendirdi. Türkiye, kara sistemlerinin yaklaşık yüzde 80'ini üretiyor.

Ancak PKK ile süren savaşın, ordunun hükümetin savunma konusundaki talimatlarını tamamen kabul etmeye ayak diremesi ile birleşmesi, Kara Kuvvetleri Komutanlığının Kuvvet-2014 adlı yeniden örgütlenme programını uygulamaya koymaya yönelik anlamlı adımlar atmak için hâlâ beklemede olduğu gösteriyor. Bu program, daha küçük ancak daha öldürücü kara kuvvetleri oluşturmayı amaçlıyor. Sürecin haziranda yapılacak genel seçimleri takiben hızlanması bekleniyor.

Türkiye'nin Entegre Sınır Güvenlik Sistemi Projesi yasalaştığında ve PKK ile savaşın nasıl ilerleyeceğine bağlı olarak, ordu ve Jandarma Genel Komutanlığı birimleri PKK'nın Türkiye'ye başlıca giriş yeri olan İran ve Irak'ın kara sınırlarından gitgide çekilmeye başlayacak. Şu anda ordu ve jandarma birimleri İran sınırının 125 kilometrelik, Irak sınırının ise 384 kilometrelik bölümünde devriye geziyor.

Hava Kuvvetleri

Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı bu yıl 100. kuruluş yıldönümünü kutluyor ve iddialı tedarik programları geliştiriyor. Bu programlardan biri de ülkenin kendi savaş uçaklarını yapmaya yönelik.

Deniz Kuvvetleri

Son yıllarda Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, erken uyarı sistemlerine yatırım yapmak ve Üs Savunma Harekat Merkezini açmak gibi denizcilik sistemlerinin yerli gelişimine odaklandı.

Batılı bir savunma sanayici dergimize, "Türkiye, bazı silah sistemlerinin yerel gelişiminde inanılmaz bir ilerleme kaydetti," diye konuştu.

Türk Savunma Sanayi Müsteşarı Murad Bayar'a göre, Türkiye, küçük ölçekli ve yerli programları geliştirerek silahlanma gereksinimini karşılamaya odaklandı.

Bu yaklaşım, 2004 yılında meclisten geçirilen ve ülkenin dış teknolojiye yüksek bağımlılığını azaltmayı amaçlayan stratejik bir hükümet politikasının ardından geldi. Bunun sonucunda, deniz kuvvetleri, ordu ve hava kuvvetlerinde kullanılacak ve yerli üretim parçaların oranı sırasıyla yüzde 60, 80 ve 20'ye yükseldi. Bayar, yerli üretim savunma ürünlerinin toplamının bu yıl, Türkiye'nin silah teknolojilerinin yüzde 50'sinden fazlasını oluşturmasının beklendiğini teyit etti. Bu rakam 2009 yılında yüzde 46 idi.

Türkiye aynı zamanda yerli üretim alt sistemlerin tedariki konusunda uluslararası işbirliği anlaşmaları da imzaladı.

Gelecekteki ihracatlar konusunda Bayar; Körfez ülkeleri, Afrika, Güneydoğu Asya ve Kafkasya'nın fırsat tekliflerinde bulunduğunu söyledi. Bayar, "özellikle de Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki huzursuzluğun, bu olayların Türk savunma sanayi ihracatı üzerindeki etkisinin düzeyini tahmin etmek için henüz çok erken olduğu anlamına geldiğini" de belirtti.

Türk savunma ihracatı 2010 yılında 900 milyon dolarlık gelir getirdi ve bu ihracatın 2011 yılında bir milyar dolara ulaşacağı tahmin ediliyor. Yedi yıl önce bu rakam yaklaşık 196 milyon dolar idi. Üstelik Savunma Sanayii Müsteşarlığı, savunma ihracatından elde edilen geliri 2016 yılı itibariyle iki milyar dolara çıkarmak istiyor ve bu hedefe ulaşmak için, Türk büyükelçiliklerinde ülkenin savunma ürünlerini teşvik eden irtibat büroları açılmaya başlandı. Bayar, "İki irtibat bürosu ABD ve Suudi Arabistan'da kuruldu bile" diyerek bu bilgiyi teyit ediyor.

Bu sırada, Türkiye, Şubat 2011'de Ortak Silahlanma İşbirliği Örgütü üyesi olma niyetini de ifade etti. Bayar, "Bu örgütün üyesi olmak Türk savunma sanayi temelini güçlendirmeye yardımcı olacak" diye konuştu.

Bayar, Türkiye'yi iyi bir potansiyel savunma ortağı yapan temel etkenlerin; araştırma-geliştirme projelerini destekleyen ve sayısı artan hükümet yatırımları ve yeni yasalar, savunma sanayi şirketlerinin küresel havacılık ve uzay sanayi ile bütünleşmesi, TSK'nın uzun vadeli gereksinimleri tarafından desteklenen sağlıklı bir iç pazar, bölgesel pazarlara erişim, büyüyen yerli sanayi ve teknoloji kapasiteleri olduğunu söylüyor.

Mayıs 2010'da İsrail donanmasının uluslararası bir yardım filosuna saldırısının ardından Türkiye'nin İsrail ile ilişkisi, tarihte ilk kez bu kadar kötüye gitti. Ancak bu büyük ihtimalle Ankara'yı ciddi olarak etkilemeyecek. Çünkü Bayar, yerel şirketlerin daha önce İsrail tarafından sağlanan teknolojileri üretme kapasitesini artık zaten elde ettiklerini belirtiyor.

Bayar, Türkiye ve İngiltere'nin, ortak tatbikatlarda bulunmayı ve uzmanlıklarını paylaşmayı öngören bir askeri sözleşmeyi müzakere ettikleri yönündeki haberleri reddetti. Ancak Bayar, Londra ve Ankara'nın denizcilikte işbirliği konusunda görüştüğünü teyit etti.

(İngiliz istihbarat ve savunma dergisi Jane's Defence Weekly - 21 Nisan 2011)

JAPONYA VE PAN-ASYACILIK
21. YÜZYIL
"ASYA YÜZYILI" OLACAK.

Sven Saaler
Christopher W. A. Szpilman *

1808 Tarihli Asya Haritası Birinci Bölüm Çevirisi

Dünyanın en büyük kıtası olan Asya'nın ekonomik ve siyasi gücü giderek artıyor. Son öngörülere göre, dünyanın en kalabalık milletleri olan Çin ve Hindistan'ın gayrisafi milli hasılalarının her biri, kısa bir süre içinde ABD'ninkini geçecek. Çin'in ekonomisi, tıpkı Japonya'nınki gibi, daha şimdiden tüm Avrupa ülkelerinden daha büyük bir hal aldı. Bu yeni ekonomik güç, beraberinde giderek artan diplomatik bir etkiyi getiriyor. Birçok uzmana göre; yirmi birinci yüzyıl "Asya yüzyılı" olacak.

Asya'nın bu tartışılmaz başarı hikayesi, buna eşlik eden gerilimler ve hoşnutsuzluklarla birlikte, medyanın ve akademinin dikkatini çekmeyi başardı. Bununla birlikte, Asya hakkında bu denli konuşulup durulurken, Asya'nın aslında bir bütün olarak ne olduğuna dair herhangi bir uzlaşı söz konusu değil. Asya denen o devasa kütle, tek bir birim midir? Bu sorunun cevabına verilecek evrensel bir yanıt asla olmadı; belki gelecekte de hiçbir zaman olmayacak.

Asya Nerede?

Asya'yı tanımlama girişimleri, son derece eski dönemlere dayanıyor. "Asya" kelimesi, Antik Yunan'da İ.Ö.5. Yüzyılda ortaya çıktı. Başlangıçta, Boğaziçi'nin doğusuna dek uzanan Pers İmparatorluğu'nun topraklarını tanımlamak için kullanılırken, bir süre sonra Avrupalıların; Avrupa'nın doğusuna dek uzanan tüm toprakları tanımlamak için kullandıkları genel bir terime dönüştü. Bununla birlikte, Avrupa'nın nerede bittiği ve Asya'nın nerede başladığı noktası, hiçbir zaman net bir şekilde tanımlanmadı. Bu kullanım, çoğu zaman, içinde Asya'nın Avrupa'ya yönelik hissettiği gerçek veya algı-mahsulü bir tehdidi akla getirdi: Asya ile karşılaştırıldığında daha küçük, daha az kalabalık ve küresel tarih anlamında daha az önemli bir alan…

"Asya" terimi, Doğu Asya'ya görece olarak daha geç bir tarihte geldi. İlk başta, on altıncı yüzyılda Cizvit misyonerler tarafından ortaya atıldı. Terim, 1600'lü yıllarda Çinlilerin çizdiği dünya haritalarında Çin harfleriyle yazılı olarak bulundu. Bu haritalar, Çin'deki Cizvit misyonunun kurucularından Matteo Ricci (1552-1610) denetiminde çiziliyordu. Bununla birlikte, söz konusu kelimenin bölge çapında yaygın bir kullanım edinmesi, iki yüzyıldan uzun süre aldı.

Asya, Doğu Asyalı haritabilimcilerin kullandığı teknik bir terim olmaktan, ancak 19.yüzyılda Avrupalı sömürgeci yayılmacılığının yeniden başlamasıyla çıkabildi. Ve ortak tarih, yakın kültürel bağlar, uzun diplomatik ilişkiler sicili, ticari ilişkiler ve "ortak kader" kavramı gibi benzerliklerle bir araya gelen spesifik bir jeopolitik alanı tarif etmeye başladı. Asya'ya dair tanımlamalar farklı ve çoğu zaman çelişkili olsa da, Batı'ya dair gerçek veya algı-mahsulü tehdit düşüncesi, Asya çapında giderek daha fazla sayıda entelektüel, politikacı ve aktivisti, "Batı karşısında Asyalı dayanışmasının güçlendirilmesi gereğini" savunmaya yöneltti.

Batı tehdidine tepki olarak Asya'nın tanımlanması ve doğasına dair tüm bu argümanlar, bir ideoloji ve hareket olarak Pan-Asyacılığın başlangıcını oluşturdu. Asyalı dayanışmaya dair muğlak duygular, giderek, Asya'nın Batı emperyalizmine karşı ortak savunulmasına dair somut politika tekliflerine dönüştü. Birçok kereler, Asyalı dayanışmasına, Asya çapında entegrasyona ve Asya birliğine dair benzeri çağrılar, ortaklıkları ön plana çıkararak ve etkileşimler ile ilişkilerin geleneklerini gözler önüne sererek, bir Asyalı kimliği yaratma girişimleriyle eş zamanlı olarak gerçekleşti.

Bazı düşünürler, bir Asyalı kimliğinin varlığını kabul ederken, diğerleri ise, bu tür bir kimliğin kurulmasının, Asya'yı birleştirme gibi nihai bir hedefi gerçekleştirmenin asli koşulu olduğunu savunuyorlardı. Her ne kadar farklı mekan ve zamanlarda farklı yazarlar tarafından Asya birliğinin doğasına dair farklı stratejiler ve görüşler savunulmuş olsa da, 19.yüzyıldan günümüze dek Pan-Asya söyleminin gelişiminde bazı benzerliklerin belirlenmesi mümkün.

Pan-Asyacı dünya görüşü ve "düşünce biçimi", bu şekilde oluşturuldu ve bölge çapında yaygınlaştırıldı. Birçok Asya devleti ve milletindeki entelektüellerin yazdıklarında, siyasi beyanatlarda, popüler sloganlarda ve hatta şarkı ve şiirlerde, bu konu açıkça görülüyor. Pan-Asyacılığın ve Asya bölgeselciliğinin tarihinde önem taşıyan bu tür metinlerden yapılan temsili bir derleme, bu koleksiyona dahil edilmiş bulunuyor. Söz konusu metinler, Asya'nın birçok noktasında son 150 yıl içinde yazılmış veya derlenmiş metinlerden oluşuyor: Japonya'dan Kore'ye, Çin'e, Endonezya'ya, Hindistan'a ve Osmanlı İmparatorluğu'na dek… Metinlerin çoğu, farklı Asya dillerinden İngilizceye tercüme edildiler ve ilk kez Batılı okurun önüne, kolayca erişilebilir bir şekilde çıkarıldılar. Her bir kaynağın beraberinde, gerekli bilgileri (yazarın özgeçmişi ve ilgili dokümanın nasıl bir tarihsel bağlam içinde kaleme alındığı gibi) temin eden bir yorum yazısı da bulunuyor.

Birçok Pan-Asya metni, Japonca yazıldı. İçlerinden en önemlisi; Takeuchi Yoshimi'nin (1910-1977) Asyacılık konusundaki külliyatıdır. Bu külliyat, seçmece bir kaynakça sunmasının yanı sıra, Pan-Asyacılığın önemini inceliyor ve bu akımı, tarihsel bağlamı içine yerleştirmeye çabalıyor. Onun kadar yararlı olmasa da, bir diğer kaynak da yakın zaman önce yayımlanan şu üç ciltlik antolojidir: Ajiashugishatachi no Koe (Pan-Asyacı Sesler). Bu külliyat, herhangi bir eleştirel bağlama yerleştirmeksizin rastgele metinleri derlemiş.

Bununla birlikte, Pan-Asyacılık, Asya konusunda İngilizce yazılmış birçok derlemede de inceleniyor. Bunlar arasında; "Asya Medeniyetlerine Giriş" serileri sayılabilir. Söz konusu seriler içinde, Japon medeniyeti, Çin geleneği, Kore Geleneği ve Hint Geleneği'ne dair kaynaklar bulunuyor.

Soğuk Savaş'ın 1989 yılında sona ermesi, çağdaş Doğu Asya'da bölgeselcilik ve ulus-ötesi kimlik konularına artan bir ilginin doğmasına neden oldu. Çağdaş bölgeselciliğe dair artan bu ilginin ardından, ancak on yıl kadar sonra, Doğu Asya bölgesinin jeopolitik oluşumunu ve Asya dayanışmacılığı fikirlerinin (yani, Pan-Asyacılık ideolojisinin) önemli araştırma konuları olduklarını vurgulayan uzun-dönemli tarihsel gelişmeler kabullenildi.

2000'den önce, Pan-Asyacılık konusunda herhangi bir dilde çok az yayına rastlanır. Ancak, yirmi birinci yüzyılın başlangıcından beri, Pan-Asyacılığın tarihsel gelişimine dair ilgide bir artışa rastlıyoruz. Bu, Pan-Asyacılığın farklı boyutlarına dair kitaplar dolusu yayının raflarda yerini almasıyla ifadesini buldu. Buna ek olarak, bu konuda yıllar boyu önemli makaleler yayımlandı. Bununla birlikte, Pan-Asyacılığa ve onun Modern Asya içindeki rolüne dair bilgiler, genellikle "parçalı", "sistematik olmayan" ve "dengesiz" olarak kalmayı sürdürdü.

Bu derleme; okurlara Pan-Asyacılığa dair yeni ufuklar açan belgeler sağlamak kaydıyla, bu sorunun üstesinden gelmeye çalışıyor ve bu konuda daha fazla araştırmayı teşvik etmek amacıyla, Asya dayanışması ve bölgeselcilik ideallerinin gelişimine dair kapsamlı bir değerlendirme sunuyor.

Pan-Asyacılığa dair araştırmaların temel zorluğu; "dil"dir. Keza, bir araştırmacının bu konudaki kapsamlı bir araştırma için gereken tüm dillere hakim olması tamamen imkansız olmasa da, son derece güç sayılır. Dolayısıyla, Asya bölgeselciliğiyle ilgili meselelere akademisyenler topluluğunun ilgisinin artmasına karşın, dilsel zorluklar ve uzmanlaşma engelleri, bu kişilerin Pan-Asyacılığı "dilsel sınırların ve ulusal anlatıların ötesinde bir ideoloji" olarak görmelerini engellemiş bulunuyor. Bu yüzden, Doğu Asya'daki bölgesel entegrasyon süreçlerini uzun vadeli bir perspektiften incelemeleri de güçleşiyor. Bu derlemenin, içerdiği kapsamlı yaklaşım sayesinde, akademisyenlere dar uzmanlaşma kalıplarının ötesine çıkıp, Asya bölgeselciliğine dair araştırmalarda ulus-ötesi işbirliğine yönelik yeni fırsat kapıları aralamayı umuyoruz.

Pan-Asyacılığın Kökenleri: Makro-Milliyetçilik ve Milliyetçilik-Ötesi

"Asya" kelimesi, Doğu Asya'da 10.yüzyılda, Batılı güçlerin artan diplomatik, askeri ve ekonomik varlıklarına ve Doğu Asya'daki topraksal yayılmacılıklarına bir yanıt olarak yaygın olarak kullanılmaya başlandı. 1839-1842 yılları arasındaki Afyon Savaşı, Asya-Avrupa karşılaşmaları tarihinde önemli bir dönemeç oluşturur.

Britanya'nın bu savaşta üstün gelmesi, Doğu Asya çapında Avrupa'nın "ortak bir tehdit" olarak kabul edilmesine yol açtı ve tam da bu sırada bölgedeki entelektüeller ve politikacılar, "Asya" ve "Asya dayanışması" meseleleriyle ilgilenmeye başladılar. Asya'daki kültürel benzerliklere ve kıta çapındaki ortak tarihsel mirasa odaklanmaya yöneldiler.

Hamashita Takeshi ve diğer akademisyenlerin de dikkat çektiği gibi, Doğu Asya ülkelerinin, 19.yüzyıl öncesinde de uzun bir etkileşim tarihi bulunuyor. Bu etkileşimler, daha ziyade, devletlerarası bir sistem şeklinde tezahür etti ve Çin'i merkez aldı. İşte, Batılı güçlerin Doğu Asya ülkeleriyle ilk temaslarında bu Çin-merkezli sisteme uyum sağlamaları gerekmişti. Ancak, Çin'in Afyon Savaşı'ndaki yenilgisinin doğurduğu kriz ortamı; Asyalı yazarları ve düşünürleri, birleşik bir Asya gündemini aktif olarak savunmaya yöneltti. Bu, ortak bir hedef etrafında bir araya gelmiş bir Asya idi. Batılı emperyalizme karşı bir mücadele çevresinde Asyalı birliği sağlanacaktı.

Asya dayanışmasına dair fikirler ve bölgesel dayanışmaya dair çağrıların ardında yatan coğrafi tanımlamalar, farklı şekillerde tezahür etti. Bazıları, ırksal birliğe dair öngörüler üzerinde dururken, tuhaf bir şekilde Batı'da ortaya çıkan ırksal kavramların izinden gidiyordu (Hannaford 1996; Dikötter 1997). Kimileri ise, kültür ve dil (özellikle de yazılı dil) konusundaki benzerlikleri vurgulamaya yöneldi. Bu, özellikle Doğu Asya'nın durumunda geçerliydi; keza Doğu Asya, Batı'da çoğu zaman "Orient / Doğu" olarak adlandırılırdı: Japoncada Tōyō; Korece: Tong'yang; Çince: Dongyang. Söz konusu bölge, binlerce yıldır Çin medeniyetinin güçlü nüfuzu altında bulunmaktaydı. "Doğu Asya" terimi; 19.yüzyılda Japonca'da Tōa; Korece: Dong-a; Çince: Dong-ya olarak kullanılırdı.

Bu bağlamda, bazı düşünürler, ekonomik ve kültürel alışverişe dair mevcut ağların güçlendirilmesi için yeni bir dayanışma arayışının gündeme geldiğini söylüyorlar. Diğer düşünürler ise, Avrupa ve Amerika'da neredeyse eşzamanlı olarak ortaya çıkan "Pan-" hareketlerden esinlenmişlerdi. Bununla birlikte, Pan-Asyacılığa dair farklı yaklaşımların hepsi "ulus-aşırılık" ve "Asya'nın birliği" noktalarına ortak bir vurguda bulunuyorlar.

O dönemlerde Pan-Asyacılık, Japonya'nın topraksal genişlemesini ve sömürge yayılmasını meşrulaştırmak üzere kullanılan bir kelime idi. Pan- hareketlere dair ayrıntılı birkaç araştırmadan biri olan Louis Snyder'in" Makro-Milliyetçilikler" isimli kitabı, pan-hareketleri "Apaçık Milliyetçilik" veya

"genişletilmiş milliyetçilikler" olarak tanımlıyor.

Bununla birlikte, bu derleme cildinin de gösterdiği gibi, Pan-Asyacılık savunusu, aynı zamanda, milliyet ve milliyetçilik kavramlarına dair çekinceleri de yansıtıyor. Söz konusu kavramlar, on dokuzuncu yüzyılda Batı'dan Asya'ya modern şekillerinde ithal edilmişti. Ulus-ötesi bir Pan-Asyacılığın popülerliği ve devrimcilerin ulus-ötesi siyasi hareketleri; "millet"in -çoğu zaman inanıldığının aksine- Asya'da mutlak ve sorgulanamaz bir değer olmadığını gösteriyor. (Dünyanın diğer bölgelerinde pan-hareketlerin yükselişe geçmesi de, "millet"in mutlak karakteri konusundaki bir kuşkuculuğun ifadesi olarak görülmüştü) Birçok Asya ülkesinde, Avrupalı güçlerin bölgeye gelmesinden bile önce, "örnek milliyetçilik" biçimleri çoktan gelişmişti.

Çin-merkezli uluslararası düzen içinde, Doğu Asya'daki bağımlı devletlerin elitleri, kendi ulus kavramlarını geliştirdiler. Bununla birlikte, on dokuzuncu yüzyılda Doğu Asya'da yeni milliyetçilik şekilleri de gelişti. Pan-Asyacılıkla aynı şekilde, onlar da Batı sömürgeciliğine bir tepki geliştirdiler ve zaman içinde ulusal bağımsızlık hareketlerine dönüştüler. Bir kez daha, söz konusu ulusalcı talepler ve tetikledikleri bağımsızlık hareketleri, güçlü ulus-ötesi bağlar ve ittifaklarla simgeleniyordu. Söz konusu ittifaklar, bu derlemede anlatılan Asyalı devrimcilerin faaliyetlerinde oldukça bariz bir şekilde görünüyordu: Japonya'ya sürgüne giden Hintli, Vietnamlı, Endonezyalı, Filipinli ve diğer Asya ülkelerinden gelen aktivistler, Japonya'da fikir alışverişinde bulunuyorlar; Pan-Asyacı dayanışmayı teşvik ediyorlar; ağlar geliştirip, ulusal bağımsızlığı sağlamak üzere birlikte çalışıyorlardı.

Benedict Anderson, sömürge milletlerin elitlerinin ulusal bir kimlik ve sömürgeci efendilerinden bağımsızlık arzusu geliştirdikleri süreci mükemmel bir şekilde anlatmıştı. Benzer bir sürecin, Asyalı elitlerin devrimci üyelerinin durumunda da söz konusu olduğu iddia edilebilir. Özellikle kendilerini Japonya'da buluverenler -öğrenci veya sürgünde fark etmez- diğer Asyalılarla etkileşime girmişler ve bu şekilde ortak bir Asyalı bilinç geliştirmişlerdi.

Japonya'da, ayrıca, Japon pan-Asyacılarla temas kurmuşlardı. Bunların çoğu; Asya'daki bağımsızlık hareketlerini destekliyorlardı. 1904-1905 yılları arasında Rusya ile savaşta Japonların galip gelmesi, önemli bir dönüm noktası oldu. Bu olay; kıta çapında pan-Asyacı fikirlerin yaygınlık kazanmasını tetikledi. Artık birçok Asyalı, Japonya'nın Batılı emperyalist güçlerin tiranlığına karşı mücadelede kısa süre içinde liderlik üstleneceğine inanır hale gelmişti. Daha uzak olan Mısır'da bile, Rusya'nın, Süveyş Kanalı üzerinden tekneyle geçen Çinli devrimci lider Sun Yat-sen (1866-1925) karşısında yenilgisi, bir Arap'ın ağzından şu şekilde ifadesini bulmuştu: "Büyük Asya yarışının bir üyesi olarak bu Arap'ın mutluluğu"… Yıllar sonra Sun'dan bahsedildiğinde "sınır tanımayan kişi" olarak nitelendirilecekti. Bununla birlikte, kısa süre sonra, Japonya konusundaki hayalkırıklığı yaşandı; keza bu ülke, diğer Asyalı milletler aleyhine kendi sömürgeci imparatorluğunu oluşturmaya dönük bir program başlatmış ve bu yayılmacı politikaları da "pan-Asyacı bir söylem" eşliğinde gerekçelendirmişti.

Pan-Asyacı işbirliği, Asya çapında kurulan bir dizi pan-Asyacı dernek şeklinde kurumsallaştı; aynı zamanda Japonya, Çin, Afganistan'da 1920'li ve 30'lu yıllarda gerçekleşen bir dizi pan-Asya konferansında yansımasını buldu.

Tüm bu gelişmeler, Asya çapında Batı-karşıtı hareketlerin ne denli farklı ve aynı zamanda birbiriyle bağlantılı olduğunu gösterdi. Bu durumu kanıtlamak için birkaç örnek vermek yeterli. 1907 yılında, Çinli, Japon ve Hintli sosyalistler ve anarşistler, Tokyo'da Asya İnsani Kardeşlik Örgütü'nün temellerini atmak üzere güçlerini birleştirdiler. 1909 yılında, Japonya'da bulunan Japon ve Müslüman pan-Asyacılar, Asyalı dayanışması ve özgürlüğünü savunmak adına Ajia Gikai (Asya Kongresi) adlı oluşumun temellerini attılar. Britanya istihbarat raporlarında, Ajia Gikai'den, "Japonların, Filipinlilerin, Siyamlıların, Hintlilerin, Korelilerin ve Çinlilerin katıldığı, Tokyo merkezli bir Doğu Derneği" olarak söz ediliyor; dernekte Count Okuma'nın [Shigenobu, 1838-1922] Amerika-karşıtı bir konuşma yaptığından söz ediliyordu.

1921 yılında, Orta Asya Türklerinin bir araya getirilmesi ve Rusya güdümünden özgürleştirilmelerine yönelik Japonya'nın desteğini almak üzere Tokyo'da Pan-Turan Derneği kuruldu. Dernek, Büyük Asya Derneği

(Dai Ajia Kyōkai) ve diğer Japon pan-Asyacı örgütlerle yakın işbirliği içinde çalıştı.

Pan-Asyacılığın ulus-ötesi doğası, aynı zamanda gerçekleştirdiği basım faaliyetlerinde kendini gösteriyordu. Hintli Pan-Asyacılar, Japonya, Çin, ABD ve Almanya'da bir dizi yayının basımına öncü oldu. Japon Pan-Asyacılar, Çin, Hindistan ve ABD'de yayınlar bastı. Koreliler de, çalışmalarını Japonya'da yayınladılar. Açıkça Pan-Asyacı bir mesaj taşıyan gazeteler, Japonya, Çin ve Güneydoğu Asya'da basıldı.

Her ne kadar söz konusu yazımlar birer "propaganda" olarak göz ardı edilebilse de, giderek artan sayıda Batılının Asyalı dayanışması ve Pan-Asyacılık ideallerine sempatiyle yaklaştığından kuşku yok. Japonya'da Birinci Dünya Savaşı sonundaki Pan-Asyacı faaliyetlerin merkezinde, gizemli Fransız Paul Richard (1874-1967) bulunuyordu. Richard'ın çalışmaları; Japonya, Hindistan ve ABD'de yayımlandı ve en azından Japonya'da herkes tarafından okunuyor.

1920'li ve 30'lu yıllarda, Zeitschrift für Geopolitik'in meşhur editörü Karl Haushofer (1869-1946), pan-Asyacı hareketi takdir ettiğini açıkladı ve bu hareketi, uluslararası ilişkilerin bölgesel bloklar tarafından yönetileceği yönündeki kuramına bir kanıt olarak sundu. Haushofer, okurlarına Sun Yat-sen, Rabindranath Tagore (1861-1941) ve Benoy Kumar Sarkar (1887-1949) gibi pan-Asyacıların yazılarını ve faaliyetlerini tanıttı.

Haushofer şundan emindi: Bu Asyalı aktivistler ve devrimciler, önümüzdeki dönemde geniş bölgesel bloklar tarafından yönetilecek olan dünya düzenine doğru bir eğilimi yansıtıyordu. Ona göre, egemen ulus-devletin temsil ettiği mevcut düzen değişecekti.

Pan-fikirlerin bir diğer savunucusu ise Richard Nikolaus Count von Coudenhove-Kalergi (1894-1972) idi. Yani; Pan-Avrupacı hareketin kurucusu ve Pan-Europa gazetesinin yayımcısı olan bu zat, aynı zamanda Pan-Asyacı hareketi de övüyordu. Kendisinin kaleme aldığı ve son derece "heyecan verici" bir makalenin Japonca tercümesi, Dai Ajiashugi (Büyük Asyacılık) isimli gazetede yayımlandı.

Pan-Asyacılığın Batılılara ne denli cazip geldiğinin en son çarpıcı örneği ise, 1934 yılında ismini vermeyen bir Yunanlı'nın, "Moğol ırk ve renginden tüm Doğu Asya halkları"na yönelik olarak yazdığı mektupta ifadesini bulur. Mektup, bugünkü Endonezya topraklarına karşılık gelen Hollanda Doğu Hint Adaları'nda bulunan Surabaya'daki Japon konsolosluğuna gönderilmişti. Mektupta, Asyalılardan, düşünce ve eylem düzeyinde Pan-Moğol bir bilinç düzeyi geliştirmeleri çağrısında bulunuluyor; Çince, Japonca ve Siamca dillerinden oluşan Moğollar-arası bir dil kullanmaları; bu konuda resmi bir yaklaşım ve anlayış benimsemeleri; sözlüklerinden ve zihinsel dağarcıklarından YABANCI kelimesini çıkarmaları ve Moğol halklar arası bir kardeşlik ve çıkar birliği geliştirmeleri; ulusal, siyasi, sosyal, ekonomik ve dini yaşantılarını uyumlaştırmaları; her kent, kasaba, köy ve mezrada MOĞOLLAR-ARASI VE KITALAR ARASI UYUMLAŞTIRILMIŞ BİR UYANIŞ geliştirip organize etmeleri isteniyordu.

Bu tuhaf mektup, açıkça, Japon Dışişleri Bakanlığı'nın sözde Amau Beyanı'ndan esinlenmişti. Söz konusu beyanda, "Japonya'ya Doğu Asya'da özel sorumluluklar yükleniyordu" ve metin, Japonya-usulü bir "Asya Monroe Doktrini" -yani Batılı güçlerin Çin'e müdahale etmemeleri yönünde bir çağrı- olarak yorumlanmıştı.

Asyalılar arası bir bilinç düzeyi geliştirilmesinin yarattığı bu cazibe, ne Japonya'da ne de Asya'da başka bir yerde bir tepkiye yol açmadı. Buna karşın, Pan-Asyacılık, Batı etkisiyle, hem olumlu hem de olumsuz şekilde harekete geçirilmişti. Örneğin, Avrupa'da ve ABD'de neredeyse on sene boyunca uluslararası ilişkiler okumuş olan Japon politikacı Kodera Kenkichi (1877-1949), sürekli olarak Batı'daki pan-hareketlerin olumlu rolüne göndermede bulunmak suretiyle, Pan-Asyacılık savunusunu gerekçelendirmişti.

Kodera'nın aksine, Prens Konoe Fumimaro (1891-1945), 1919'da kurulan Milletler Cemiyeti'nin evrenselci savlarını reddederek, Batı'nın olumsuz yanlarını vurgulamayı ve Japonya liderliğinde bir Asyalı dayanışmasının gerektiğini savunmayı seçmişti. Hem Kanokogi Kazunobu (1884-1949) hem de Hirano Yoshitarō (1897-1980), güçlü bir şekilde Alman fikirlerinin etkisi altında kalmışlardı; tıpkı Doğu Asya'da bölgesel bir blok kurulmasını 1930'lu yıllarda savunan politika bilimci Röyama Masamichi (1895-1980) ve Kada Tetsuji (1895-1964) gibi…

Batı, bir referans noktası olarak önem taşırken; bir ideoloji olarak Pan-Asyacılık, daha önceki Çin-merkezli düzenin önünde önemli bir meydan okuma olarak duruyordu. Keza, Pan-Asyacılık, salt Çin ile sınırlı değildi ve Çin'in göçebe fatihleri ve Kore, Japonya gibi periferi devletleri tarafından da benimsenmişti. Bu bağlamda, görünürde "daha modern" bir ideoloji olan Pan-Asyacılık, bir bütünleştirici tutkal görevini gördü ve "Çin'in merkezsizleştirilmesi" şartını yerine getirmeye yardımcı oldu.

Muhtemelen birçok açıdan Çin-merkezli hiyerarşik dünya görüşü, bazı Japon pan-Asyacıların bakış açılarını da etkiledi ve bu kişiler, sadece tek bir değişiklikte bulunarak, bu görüşü benimsediler: Onlara göre, Asya'nın yeni lideri ve yeni "Orta Krallık"(Mısır'daki Orta Krallık dönemine atfen - Editör Notu) olacak olan Çin değil, bizzat Japonya'nın kendisiydi. Her ne kadar Pan-Asyacılığın erken dönem versiyonları, eşit koşullarda işbirliğini öngörmüş olsa da, Japonya'nın Doğu Asya'daki gücünün artması ve yaygınlaşmasıyla birlikte Asya'da Japon liderliği (meishu) konusunda giderek daha ısrarlı olunmaya başlandı.

"Meishuron" Asyacılığının savunucularına göre, Japonya'nın liderliği, ahlaki temelde ve uluslararası ilişkilerin gerçeklikleri paralelinde gerekçelendirilmişti. Japonya, Asya'nın lideriydi; çünkü manevi açıdan o sırada siyasi çalkantılar yaşayan ve sık sık hanedan değişikliklerine sahne olan Çin'den üstündü. Buna karşın, Japonya, birçok Japon elitin ortak kanısına göre, "asırlar boyu kadim kalmış emperyal hanedanlığa sahip olmasından ötürü" Asya'nın lideri olmaya muktedirdi. Bu görüşe göre, Japonya, "seçilmiş" bir ülke idi; "Tanrıların Toprağı"ydı -bu nitelikler, onu, Asya'yı Batılı güçlerin baskısından özgürleştirmek, bölgenin lideri olmak ve "Dünyanın Sekiz Köşesi Birleşik bir Çatı Altında" veya hakkō ichiu gibi eski bir sloganın peşisıra tüm dünyayı Japon imparatorluğunun cömert yönetimi altında bir araya getirmek gibi özel bir "görev" için biçilmiş kaftan kılıyordu.

Diğer Pan-Asyacı yazarlar, kuruluş mitlerine sırtlarını dayamak yerine, Japonya'nın Asya liderliğini başarılı modernleştirme programı temelinde gerekçelendirmişler; bu çabalarını, Asya'nın geri kalanının başarısızlığa uğramasıyla kıyaslamışlardı. Bu açıdan bakıldığında, Japonya'nın teknolojik ilerlemeleri, Japonların üstünlüğüne bir kanıt olarak kullanıldı. Ancak, bu iddiaların temeli ne olursa olsun, gerçek ortadaydı: Japonya'daki birçok pan-Asyacı, bilinçli veya bilinçsiz şekilde, Japonya'nın sömürge yönetimine ve Asya'da topraklarını genişletmesine farklı gerekçeler buldular.

Pan-Asyacılık ve İmparatorluk

1945'ten sonra uzun süre Pan-Asyacılığın araştırmacılar tarafından görmezden gelinmesinin nedenlerinden biri de, Japon emperyalizmiyle bağlantısı ve Japonya'nın yirminci yüzyılın ilk yarısındaki imparatorluk kurma projesini gerekçelendiren bir ideoloji olarak oynamış olduğu rol idi. Bazı yorumcular Japonya'nın 1931-1945 arasındaki Asya-Pasifik Savaşı öncesinde veya hatta sırasında pan-Asyacı bir dış politikayı resmi olarak asla izlemediği konusunda ısrarcı iken, Japon hükümetinin 1930'lu ve 40'lı yıllarda sık sık pan-Asyacı bir söylem kullandığı da yadsınamaz bir gerçek. Bundaki amaçları; Japonya'nın Doğu Asya'daki liderlik iddiasını güçlendirmek ve Asya'nın farklı noktalarındaki sömürge yönetimlerini meşrulaştırmak idi.

Hannah Arendt, Totaliterliğin Kökenleri adlı kitabında, on dokuzuncu yüzyılda Pan-Germencilik ve Pan-Slavizm ile yirmi birinci yüzyılda totaliterlik ve yayılmacılık arasında yakın bir bağ olduğunu iddia eder. Ona göre; "Nazizim ve Bolşevizm, diğer herhangi bir ideoloji veya siyasi hareketten çok daha fazla, Pan-Germenizm ve Pan-Slavizm'e borçludurlar. Bu, dış politikalarında en belirgin hali alır; keza Nazi Almanyası ve Sovyet Rusyası'nın stratejileri, Birinci Dünya Savaşı öncesi ve sırasındaki pan-hareketlerin altını çizdiği işgal programlarını yakından izlemişlerdir."

Her ne kadar Pan-Asyacılığın modern Asya'daki tüm totaliter gelişmelerin önemli bir bileşeni olduğunu iddia etmek abartılı olsa da, Pan-Asyacılık ile Japon ultra-milliyetçiliği arasındaki bağlantıyı ve bu ideolojinin Japon sömürge yönetiminin ve 20.yüzyılın ilk yarısında Asya'da imparatorluk inşasının meşrulaştırılmasına yaptığı katkıyı yok sayamayız.

1910 gibi erken bir tarihte, Japon hükümeti, Pan-Asyacı bir söylemi kullanarak, Kore'nin ilhakını meşrulaştırmaya çalıştı. İlhak Antlaşması, özellikle Japonlar ve Koreliler arasındaki benzerliklere atıfta bulundu: ırksal kökenler, ortak bir tarih ve kültür, kader ortaklığı gibi… Bu, sömürge döneminde Japonların Kore'deki hakimiyetini gerekçelendirmenin ve meşrulaştırmanın geleneksel bir yolu olarak kaldı ve hem kamusal hem de özel beyanlarda zaman zaman ve birçok kereler yinelendi.

Aynı pan-Asyacı söylem, diğer sömürge topraklarında da sürekli ifade edildi ve uygulandı. Örneğin, 1939 yılında, yarı-resmi Contemporary Japan adlı gazetede, bir yazar, genel kanının aksine, Kore, Tayvan ve hatta Mançukuo'nun Batılı düşünce şekline göre Japon sömürgesi olmadığı konusunda ısrarcıydı. "Dünyayı tek bir hane haline getirmek", Japonların kullandığı ve ortak mevcudiyet ve ortak refah şeklindeki manevi ilkeye göndermede bulunan bir kavram idi.

Her ne kadar dilleri ve gelenekleri farklı olsa da, Japonya ve Kore, yaklaşık 13.yüzyıla dek birbirlerine yakındılar. O tarihten önce de, aralarında çok fazla kan ve kültür karışımları olmuştu. Japonya'nın bu yarımadayı ilhak etmesi, bu iki ülkenin tek bir homojen bütün olma hedefinin bir tezahürü gibi görünebilir.

Burada sunulan ve ırksal ve kültürel benzerliklerin ifadesi meselesi, "Japonya'nın tanrılar tarafından seçilmiş bir ülke olduğu" temelinde gerekçelendirilen Japon üstünlüğünün meşrulaştırılmasıyla elele gitmekteydi. 1910 gibi erken bir tarihte, Kanokogi Kazunobu, Kita İkki ve Ōkawa Shūmei gibi birçok yazar, Japonların Asya'yı özgürleştirme "misyonu"ndan söz etmekteydi.

Kulağa gösterişli gelen bu hedefin, tek bir sömürgeci baskı şeklinin yerine geçip geçmeyeceğini (Avrupalılar tarafından yapılan sömürünün yerine Asyalı Japonlar'ın sömürüye başlayacağı) ayırt etmek çoğu zaman zordur. Ve Japonya'nın "ilahi bir misyonu" olduğu yönündeki kanı, salt radikal reformcularla da sınırlı değildi. Uluslararası ilişkileri reelpolitik üzerinden açıklamaya çalışan ana-akım yazarlar bile (Tokutomi Sohō (1863-1957) gibi), Japonya'yı, bir tür "Asyalı Monroe Doktrini" oluşturmaya teşvik ediyordu.

Asyalı Monroe Doktrini

1930'lu yıllarda, Japonya imparatorluğunun pan-Asyacı ideallerin bir bileşkesi olduğuna dair iddialar daha sıklıkla ve eskisinden çok daha yüksek sesle ifade edilmeye başlandı. Bunun nedeni de, o dönemde son derece etkili olan "bölgesel blok düşüncesi"nin etkisiydi. Örneğin, Rōyama Masamichi, 1934 yılında, "Pan-Asyacı hareketin, İmparatorluğun kurulmasından birincil dereceden sorumlu olduğu" noktasında ısrar ediyordu. Bu hareketin "öncü bir lider altında tutarlı bir programdan yoksun olduğu"nu sitemkar şekilde ifade etse de, yine de bunun gelecek için umut vaat ettiğini de düşünmekten kendini alıkoyamıyordu. Memnuniyetle şunu ifade ediyordu: "Kendilerine Pan-Asyacı diyen birçok küçük grup, son iki yıl içinde Japonya ve Mançurya'da mantar gibi bittiler."

Rōyama'nın geliştirdiği "Doğu Asya bloku" kavramı, 1930'lu yılların sonunda Japonya'da oldukça ön plana çıktı; Karl Haushofer ve Carl Schmidt'in (1888-1985) jeopolitik fikirleri ve "Asyalı Monroe Doktrini" kavramlarının bir bileşkesiyle güçlendi.

"Doğu Asya bloku" kavramı, Marksist ve sosyalistler arasında da popülerdi. Bunun kanıtı da; Takahashi Kamekichi (1894-1977) ve Prens Konoe Fumimaro tarafından kurulan Shōwa Kenkyūkai'in bazı üyelerinin yazdıklarında görülebilir.

Pan-Asyacılığın Japonya'daki imparatorluk inşa hevesleriyle yakın bağlantısı, Pan-Asyacılığa dair bir başka asli sorunu doğuruyor: bağlantılı kavramların muğlaklığı… Şurası kesin ki, baştan beri Pan-Asyacı görüş, bu ideolojiyi Batı ve sömürgecikarşıtı mücadeleyi meşrulaştırmaya ve bir Asya milletinin bir başka Asya milleti tarafından yönetilmesini gerekçelendirmeye elverişli bir ideoloji haline getiren çelişkiler ve muğlaklıklardan bir türlü kurtulamadı. Bu muğlaklık, aynı zamanda, söz konusu ideolojinin betimlenmesinde kullanılan terminolojiye bile içkin haldedir.

(Dizinin birinci bölümü sona erdi)

Kaynak:

http://www.japanfocus.org/-Christopher_W__A_-Szpilman/3519

** Sven Saaler; Sofya Üniversitesi'nde Çağdaş Japon Tarihi konusunda ders veriyor. Kendisi, daha önceleri, Almanya'da bulunan Japon Araştırmaları Enstitüsü'nde Beşeri Bilimler Bölüm Başkanlığı ve Tokyo üniversitesinde yardımcı doçentlik yapmıştır. Kitapları arasında; "Politics, Memory and Public Opinion" (Politika, Hafıza ve Kamuoyu), Japonya'da yakın dönemde ortaya çıkan tarih tartışmalarını ele alır.*

*** Christopher W. A. Szpilman ise, Kyushu Sangyo Üniversitesi'nde Çağdaş Japon tarihi ve uluslararası ilişkiler profesörüdür. Kita İkki ile birlikte "Kokutairon oyobi junseishakaishugi / On National Polity and Pure Socialism" (Ulusal Hükümet Şekli ve Salt Sosyalizm) isimli bir kitabın ortak editörlüğünde görev almıştır.*

JAPONYA DEPREMİNDEN SONRA NÜKLEER ENERJİNİN GELECEĞİ TARTIŞILIYOR

Haber Merkezi

Bundan birkaç ay önce uzmanlar nükleer enerji sektöründe bir rönesans yaşanacağından söz ediyordu. Karbon salımına neden olmayan nükleer santrallerin 20 yıldan uzun süre güvenli şekilde işletilmesi, aralarında Amerika'nın da bulunduğu birçok ülkenin nükleer enerjiyi fosil yakıtlardan elde edilen enerjiye tercih eder hale gelmesine yol açmıştı.

11 Mart'ta Japonya'da meydana gelen deprem ve tsunami Fukuşima nükleer santraline büyük hasar verdi. Çin gibi nükleer santral projeleri olan ülkeler bu projeleri yeniden gözden geçirmek üzere rafa kaldırdı. Almanya'ysa nükleer enerji projelerini iptal etti. Nükleer gücün geleceği, bir gecede değişti.

Fukuşima nükleer santralinde radyasyon temizleme çalışmalarının aylar, hatta yıllar sürebileceği söyleniyor. Japonya'daki krizin milyarlarca dolarlık nükleer enerji sektörünü nasıl etkileyeceği merak konusu. En iyimser uzmanlar bile nükleer enerji sektöründe ciddi bir yavaşlama kaydedileceği görüşünde. Adrian Heymer Amerikan Nükleer Enerji Enstitüsü'nün Başkanı: "Japonya'daki durumdan sonra da nükleer enerji ilerleyecek. Ancak ilerleme önümüzdeki 2-3 yıl içinde çok hızlı olmayabilir."

Pennsylvania eyaletindeki Three Mile Island nükleer santralinde 1979'da meydana gelen kazanın ardından son 32 yılda Amerika'da yeni nükleer santral inşa edilmedi. Radyasyon sızıntısının çevreye ve kamu sağlığına verebileceği zarar ve yenilenebilir temiz enerji seçeneklerinin hızla gelişmesi nükleer enerjiyi kısıtladı. Bazı uzmanlara göre Fukuşima'daki kriz nükleer enerjinin sonu olabilir.

Chris Flavin merkezi Washington'daki Worldwatch Enstitüsü adlı çevre örgütünden: "Fukuşima'daki kriz nükleer genişlemenin sonu olabilir. Nükleer enerji sektörü, çok yüksek maliyet ve birçok ülkede kamuoyundan gelen tepkiler nedeniyle zaten çok dar bir alana sıkışıp kaldı."

Ancak nükleer enerji yanlıları talihsizliklere az rastlandığı görüşünde. Bu kişiler iklim değişikliği, hava kirliliği ve karbonsuz, temiz enerji ihtiyacı yüzünden nükleer enerjinin önemli bir rol oynadığını söylüyor. Charles Ebinger Brookings Enstitüsü Enerji Güvenliği Girişimi Direktörü: "Dünyada kullanılan elektriğin yüzde 14'ü nükleer enerjiyle elde ediliyor. Eğer yakın bir gelecekte nükleer enerjiden tümüyle vazgeçersek bu, daha fazla fosil yakıt tüketeceğimiz anlamına gelir."

Adrian Heymer da şöyle konuşuyor: "Bir parçacık nükleer yakıt bir ton kömüre eşittir. Elektrik santrallerinde her gün 80 ila 100 tren vagonu dolusu kömür yakılıyor."

Modern nükleer santral inşaatlarının maliyeti milyarlarca doları buluyor. Nükleer santrallerin sahipleri işletim ruhsatlarını alabilmek için yıllarca beklemek zorunda kalabiliyor. Bu durum birçok ülkenin yeni ya da eski nükleer santrallere ruhsat verip vermeme sorusunu gündeme getirdi. Fukuşima'dan sonra birçok ülke tepkili. Charles Ebinger şunları söylüyor: "Almanlar önce yedi nükleer santrali kapatıp güvenlik denetimi yapacaklarını söyledi. Şimdiyse daha da ileri gidip Almanya'daki tüm nükleer santrallerin geleceğini sorgulamaya başladılar."

Hava kirliliği ve iklim değişikliği gibi sorunları olan Çin ve Hindistan gibi ülkeler güneş, rüzgar gibi alternatif enerji kaynaklarına ve özellikle de nükleer enerjiye yatırım yapıyor. Brookings Enstitüsü'nden Charles Ebinder anlatıyor: "23 nükleer reaktör inşa eden, yakın gelecekte de 60 ila 70 santral kurmayı planlayan Çin, nükleer rönesansta başı çekiyordu. Ancak Çinli yetkililer inşaatları geçici olarak yavaşlatıp güvenliği gözden geçirmeye karar verdi."

Chris Flavin de şöyle konuşuyor:

"Fukuşima'nın küresel nükleer enerji sektörünün sonu olup olmadığı tartışılırken, Çin'deki gelişmelerin nükleer enerjinin geleceğini belirlemede etkili olacağını unutmamak gerekiyor."

Amerika'da Three Mile Island'daki kaza nükleer enerji sektörüne uzun zaman önce gölge düşürmüştü. Hükümete bağlı Nükleer Denetleme Komisyonu yeniden faaliyete geçmek için başvuruda bulunan santrallere ruhsat verme konusunda oldukça yavaş davranıyor. Charles Ebinder şunları söylüyor: "Amerika'da dört nükleer santralin inşası için kredi garantisi verilmesi konusunda altı yıl önce yasa çıkarılmasına rağmen şu anda sadece bir reaktör inşa ediliyor. Nükleer Denetleme Komisyonu'na sunulan 20 santral projesi var. Ancak bu projeler son derece yavaş ilerliyor. Projeleri destekleyenler de çok aceleci davranmıyor."

Dünyada elektrik enerjisi ihtiyacı katlanarak artıyor. Uluslararası Enerji Dairesi'ne göre 2050 yılına kadar enerjiye olan talep üç kat artacak. Bu da 350 trilyon dolarlık enerji altyapısı yatırımı gerektirecek. Nükleer enerjinin, geleceğin enerji ihtiyacını karşılamada ne gibi bir rol oynayacağı sorusunun yanıtıysa belirsizliğini koruyor. *(dwelle.de)*

YENİ DÜNYA'NIN İDARESİ, EKMEĞİN KONTROLÜYLE SAĞLANACAK.

Elisabeth Rosenthal

Tercih Zamanı

Gıda ile yakıt arasında artık tercihte bulunma vakti geldi. Çin gibi yükselen güçler, sanayilerini ve arabalarını çalıştırmak üzere yeni enerji kaynaklarına gereksinim duyarken dünyada ekinlerin –manyok, mısır, şeker ve hurma yağı- giderek daha büyük bir bölümü araçlar için biyo yakıtlara ayrılıyor. Gelişmiş ülkeler ise, fosil olmayan yakıtların daha fazla kullanımını öngören yasalar çıkarıyor. Manyok, biyo yakıt döngüsüne görece olarak yeni giriş yapan bir madde...

Ancak, son aylarda gıda fiyatlarının hızla artmasıyla birlikte birçok uzman, yeşil yakıtların geliştirilmesi için acele edilmemesi konusunda ülkeleri uyarıyor. İddiaları ise şu şekilde: Bazı temel ürünlerin hasadının vasat düzeyde kaldığı günümüzde, biyoyakıt hedeflerinin yüksek tutulması; fiyat artışına, açlığa ve siyasi istikrarsızlığa yol açabilir.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün raporuna bakılırsa, gıda fiyatları endeksi 20 yıllık tarihinin en üst noktasına ulaşmış bulunuyor. Sadece Ekim-Ocak döneminde, fiyatlar yüzde 15 oranında arttı. Dünya Bankası'na göre, bu yüzden, "düşük ve orta gelirli ülkelerde 44 milyon insan daha yoksulluk düzeyine gerilemiş" olabilir.

Son aylarda, kimi yoksul ülkelerde patlak veren isyan veya siyasi kargaşalıkların ardında yükselen gıda fiyatlarının da payı bulunuyor. Hurma yağının fakir halk için önemli bir besin kaynağı olduğu, aynı zamanda da bir biyoyakıt bileşeni olarak da kullanıldığı Cezayir, Mısır ve Bangladeş bu ülkeler arasında yer alıyor.

2010'un ikinci yarısında mısır fiyatları sert bir yükseliş göstererek, ABD'de yüzde 73 oranında arttı. BM Dünya Gıda Programı'na göre bu artış, kısmen, Amerika'da üretilen mısırın biyo etanol için daha yoğun şekilde kullanılmasından kaynaklanıyor.

Princeton Üniversitesi'nden araştırmacı Timothy D. Searchinger'e göre; "Biyoyakıt olarak Çin'de manyok, Avrupa'da kolza tohumu, başka yerlerde de şeker kamışının kullanılması, talepte kesinlikle bir değişiklik yaratıyor. Biyoyakıtlar, fiyat artışına ve piyasaların daralmasına yol açıyor".

ABD Kongresi, 2022 yılına kadar biyoyakıt kullanımının 36 milyar galona ulaşması talimatını verdi. Avrupa Birliği de, 2020 yılı itibariyle, ulaşımda kullanılan yakıtın yüzde 10'unun, biyoyakıt veya rüzgar gücü gibi yenilenebilir kaynaklardan gelmesi gerektiğine karar verdi. Çin, Hindistan, Endonezya ve Tayland gibi ülkelerin ise, kendilerine özgü biyoyakıt hedefleri bulunuyor.

Gıda fiyatlarını yükselten sayısız etken bulunuyor ve bunlara mahsulleri kurutan hava şartları ve taşımacılığı maliyetli kılan yüksek petrol fiyatları da dâhil. Örneğin geçtiğimiz sene, beklenmedik hava şartları, Rusya, Avustralya ve Çin'deki buğday mahsullerini yok ederken, Tayland'daki manyok üretiminin azalmasının ardında ise, böcek istilası görülüyor.

Merkezi Roma'da bulunan Gıda ve Tarım Örgütü'nden Biyoenerji uzmanı Olivier Dubois, biyoyakıttan yapılan sapmaların gıda fiyatlarını yükseltmede ne oranda etkili olduğunun ölçülmesinin zor olduğunu söyledi: "Sorun karmaşık. Dolayısıyla, biyo yakıtlar iyi veya kötüdür diye bir genellemede bulunmak zor. Fakat, fiyat artışında bu yakıtların bir rolü olduğu da muhakkak. %20, %30 veya %40 oranında mı olduğu ise, sizin yapacağınız modellemeye bağlı."

Ülkelerinin biyo yakıttan vazgeçmeleri gerektiğini herhangi bir şekilde savunmayan Dubois ve diğer gıda uzmanları, ülkelerin politikalarını gözden geçirmelerini, böylelikle besin stoklarının azaldığı veya fiyatlar aşırı yükseldiği dönemlerde yakıtlarla ilgili hedeflerin askıya alınabilmesini öneriyor.

Dünya Bankası Kalkınma Beklentileri Grubu Başkanı Hans Timmer, "Politikalarda gıdaya öncelik verilmesi şart" diyor ve ekliyor: "Başka ürünlerin fiyatını hesaba katmaksızın biyoyakıtlara yönelik hedefler belirlerseniz, sorun yaşamanız kaçınılmazdır".

Timmer'e göre; petrol fiyatlarında yakın dönemde yaşanan artış, biyoyakıt talebini artıracağa benziyor.

Biyoyakıt sektöründen kaynaklanan yeni talebin, gıda tedarikini ve fiyatını nasıl etkileyeceğini öngörmek zorlu olabilir. Bazen, söz konusu olan mısır veya manyok olduğunda, alıcılar arasındaki doğrudan rekabet, biyo yakıt bileşenlerinin fiyatlarını yükseltebilir. Diğer durumlarda ise, kıtlıklar ve fiyat enflasyonunun patlak verme nedeni, daha önceleri tüketim amaçlı ekinler üreten çiftçilerin, yakıt için kullanılabilecek farklı ekinler dikmeleridir.

On yıl kadar önce Çin, mısırdan biyoetanol üretmeye başladığında, gıda fiyatlarında artış ve endişe verici bir kıtlık yaşanmıştı. Hükümet ise, 2007 yılında tahılların biyo yakıt yapımında kullanımını yasaklamıştı.

Çinli bilimadamları ise, daha sonraları, manyoktan yakıt elde etme yöntemlerini mükemmelleştirdiler. Bunun sonucunda da, birkaç yıl önce ilk ticari manyok etanol tesisi açıldı.

New York'taki Commodore Araştırma ve Danışmanlık şirketinden analist Greg Harris, "Bu yönde son derece saldırganca ilerliyorlar. Manyoka sanki can simidiymişçesine sarılıyorlar" diyor.

Çin, Ülke içinde yaygınlaşan manyok üretimine ek olarak, Kamboçya, Laos ve Tayland'dan manyok satın alıyor.

Afrika'da besin maddesi olarak kullanılan manyokun, Asya mutfağında pek önemli bir yeri yok. Bununla birlikte, Çinliler zamanında manyoka "yeraltı gıda deposu" derlerdi; çünkü vasat geçen hasat dönemlerinde destek bir gıda maddesi olarak manyoktan yararlanmışlardı. Dolayısıyla, Çinlilere göre, manyoktan yakıt yapmak, doğrudan gıda fiyatlarını etkilemeyecek veya gıda kıtlıkları yaratmayacak –en azında ülke içinde… Çin'de etanol üretmek üzere kullanılan manyok oranı, 2008'de %10 iken, geçtiğimiz sene %52'ye yükseldi.

Bununla birlikte, bu durumun daha dolaylı etkilerin yaşanmayacağı anlamına gelmiyor. Manyokun hayvan yemi olarak da kullanılıyor olmasından dolayı, biyoyakıt sektöründeki yeni talep, etin maliyetine ve erişilebilirliğine yansıyabilir. Çin'in manyok satın almak için cömertçe fiyatlar ödediği ülkelerdeki çiftçiler, diğer sebzeler veya pirinç yerine bu ürünü yetiştirmek isteyebilirler.

Ayrıca, uzmanlara göre manyok ihracatı bir iş fırsatı olarak görülebilse dahi, Çin'in kaynak olarak Afrika'ya yönelmesi durumunda, bu kıtanın temel besin maddelerinden biri tehlikeye girebilecek.

Harris, "Manyok giderek değerlenen bir nakit mahsul halini alıyor. Tarım alanları sınırlı olduğu için bu mahsulün yakıta daha çok tahsis edilmesi, gıdaya daha az tahsis edilmesi anlamına geliyor" diyor.

Çin'in manyok talebi, daha yoksul Asya ülkelerindeki biyo yakıt üretimini de aksatabilir. Kezaran yaşayabilir; çünkü Gıda ve Tarım Örgütü'ne göre, bu manyokların fiyatı, Çinli alıcıların önerdiği fiyatlara denk gelmeyebilir.

Zengin ülkelerdeki biyoyakıt üretiminin de bazı ekinlerin yetiştirilmesi ve fiyatları üzerinde güçlü etkileri oldu. Ulusal biyoyakıt sübvansiyonlarının da teşvikiyle, ABD'de yetişen mısırın yaklaşık yüzde 40'ı yakıta ayrılıyor. Chicago Ticaret Borsası'nda mısırın fiyatı 2010 yılında Haziran'dan Aralık'a kadar yüzde 73 oranında arttı.

Gıda güvenliği uzmanlarına göre; bu tür fiyat artışlarının dalga dalga yayılan etkileri olabiliyor. Uluslararası kalkınma grubu ActionAid'de üst düzey politika analisti olan Marie Brill, "Şikago'daki mısır fiyatı, Ruanda'daki mısır fiyatını ne kadar etkiler? Aralarında bir bağlantı olduğu ortaya çıkıyor" diyor. Geçtiğimiz sene Ruanda'da mısır fiyatları yüzde 19 oranında artış gösterdi. Marie Brill'e göre; "Amerikalılar için bu, bir kutu tahıla birkaç kuruş fazla para vermek anlamına gelse dahi, yoksul insanlar bundan dolayı mısırdan yoksun kalabilir".

Yükselen fiyatlar, Dünya Gıda Programı gibi kuruluşların, açların karnını doyurmak için daha az besin satın alabilmesine neden oluyor.

Avrupalı biyoyakıt üreticileri, Afrika'da "marjinal arazi" diye isimlendirdikleri büyük topraklar satın alıyorlar. Amaçları ise, "jatropha" olarak bilinen odunsu çalı bata olmak üzere biyoyakıt ekinler yetiştirmek.

Bu yöntemi savunanlar, biyoyakıt için jatropha yetiştirmenin besin arzına önemli bir etkisi olmadığını belirtiyorlar. Bununla birlikte, söz konusu toprakların bir bölümü, geçim amaçlı olarak veya yabani yemişler gibi gıdaların toplanması için kullanılıyor.

Gıda ve Tarım Örgütü'nden Dubois, "Enerji amaçlı yapılan ekinlerin gıdalarla çatışmadığını düşünmekten vazgeçmeliyiz. Çünkü ister istemez çatışıyorlar" diyor.

(The New York Times)

Kaynak:http://www.nytimes.com/2011/04/07/science/earth/07cassava.html

“başarmak aydınlık bir geleceğe inanmaktır”

“gerçekten başarılı olmak istiyorsan yalnız ders kitaplarından değil, alanında en iyi akademisyenlerden bilgi almalı yaşamın içinde uygulayarak öğrenmelisin.”

İş hayatının içinde, binlerce çözüm ortağı ile uygulamalı eğitim yapan tek ÜNİVERSİTE!

Gazi ERÇEL / Merkez Bankası Eski Başkanı
İstanbul Aydın Üniversitesi Öğretim Üyesi

www.aydin.edu.tr | 444 1 428

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ